

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta humanitních studií

Katedra Elektronické kultury a sémiotiky

Diplomová práce

**Styl a jazyk sportovního zpravodajství a publicistiky
moderátorů a komentátorů České televize**

(zaměřeno na Petra Vichnara)

Vypracovala: Bc. Veronika Macková

Vedoucí práce: Mgr. Filip Pošťulka

Praha 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato práce byla zpřístupněna v příslušné knihovně UK a prostřednictvím elektronické databáze vysokoškolských kvalifikačních prací v depozitáři Univerzity Karlovy a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

V Praze dne 2. ledna 2012

.....

Bc. Veronika Macková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Filipu Poštulkovi za hodnotné rady a odborné vedení mé diplomové práce. Také bych ráda poděkovala vyučujícím katedry Elektronické kultury a sémiotiky za cenné a zajímavé informace o tomto oboru, které jsem mohla v mé práci využít. Mé poděkování patří i Petru Vichnarovi, který mi vyprávěl o svém působení v České (Československé) televizi, kolegům v Redakci sportu ČT a olympijskému vítězi z Nagana, Dominiku Haškovi, za jeho názory, které jsem použila v diplomové práci. Velké poděkování patří mé rodině a mému příteli Lukáši Brusovi za podporu.

Obsah

Prohlášení	1
Poděkování	2
Obsah	3
Anotace	5
Annotation	6
Úvod	7
1. Styl a stylistika	9
1.1. Publicistický styl	10
1.1.1. Vnitřní dělení funkčního stylu publicistického	12
1.1.2. Jazyková stránka publicistických projevů	13
2. Výrazové prostředky současného projevu Petra Vichnara	18
2.1. Obrazná vyjádření	19
2.2. Módní výrazy a výrazy korespondující s dobou vzniku	20
2.3. Frazémy	20
2.4. Výrazy zobecňující sdělení	20
2.5. Specifický shodný atribut	21
2.6. Uplatnění citátů, publicistické vsuvky.....	22
2.7. Specifické užití jiných jazykových prostředků spisovného jazyka	22
2.8. Využití jazykových prostředků z jiných útvarů a poloutvarů národního jazyka	22
2.9. Metajazyk	23
3. Stylistická charakteristika výrazových prostředků Petra Vichnara v letech 1978 – 1992	24
3.1. Obrazná vyjádření	24
3.2. Módní výrazy a výrazy korespondující s dobou vzniku	25
3.3. Frazémy	25
3.4. Výrazy zobecňující sdělení	25
3.5. Specifický shodný atribut	25
3.6. Uplatnění citátů, publicistické vsuvky.....	26
3.7. Specifické užití jiných jazykových prostředků spisovného jazyka	26
3.8. Využití jazykových prostředků z jiných útvarů a polotvarů národního jazyka	26
3.9. Metajazyk	26
4. Změny v projevu Petra Vichnara	27
4.1. Objektivita	29

4.2. Tlak profese	30
5. Sport na televizních obrazovkách.....	34
5.1. O televizi.....	37
5.2. Vznik ČT4	40
5.3. Sportovní jazyk	42
5.4. Sportovní televizní komentář.....	42
5.5. Moderátor, reportér, komentátor	46
6. Sémiotická analýza (analytická část).....	54
6.1. Roland Barthes	55
6.2. Ferdinand de Saussure.....	57
6.3. Sémiotická analýza pořadu „BULY, HOKEJ ŽIVĚ“	58
6.4. Sémiotická analýza zpravodajského pořadu „Branky, body, sekundy“ (vteřiny)	74
Závěr	81
Seznam literatury.....	83
Seznam příloh	86
Seznam použitých termínů a zkratk	103
Klíčová slova	103

Anotace

Diplomová práce na téma „Styl a jazyk sportovního zpravodajství a publicistiky moderátorů a komentátorů České televize (zaměřeno na Petra Vichnara)“ popisuje a analyzuje projev Petra Vichnara od jeho počátku v Československé televizi až do nynější doby. Diplomová práce je rozdělena do šesti hlavních částí. První část se věnuje stylistice obecně. Druhá část se zaměřuje na styl a jazyk v současném projevu Petra Vichnara. Třetí část patří stylu a jazyku u tohoto autora v minulosti. Čtvrtá část ukazuje proměnu projevu. Kapitola s číslem pět se zabývá prací v televizi a sportovním jazykem. Poslední, šestá kapitola je sémiotická analýza. Každý člověk ve své profesi prochází určitými fázemi a změnami a nejinak je tomu i u sportovního novináře. Petr Vichnar začal se sportovní novinářinou v době, kdy nebyly k dispozici na sportovištích sítě wifi, které umožňují rychlé získání informací. Začal moderovat, když ještě nebylo čtecí zařízení, a tak se musel spoléhat na svou paměť nebo na své poznámky na papíře. To vše a mnoho dalšího přispělo ke změně projevu tohoto významného sportovního komentátora i pořadů, které moderoval nebo zápasů, které komentoval. Tato diplomová práce by měla podkryt styl jeho projevu a zákulisí pořadů, ve kterých se objevil na televizní obrazovce. Cílem této práce je prozkoumat jaké změny nastaly v jeho projevu, a také provést sémiotickou analýzu.

Annotation

This diploma thesis titled "The Style and Language of Sport News and Journalism, Moderators, and Commentators in Czech Television (Focused on Petr Vichnar)" describes and analyses the speech of Petr Vichnar (of Czechoslovak Television fame) from the station's inception up to the present day. The thesis is divided into six main parts. The first part deals with general stylistic elements, the second focuses on the style and language in the contemporary speech of Petr Vichnar. Part three deals with the style and language of this author in the past whereas the fourth section shows the transformation of speech. The fifth and sixth parts deal with work in television and sports language and a semiotic analysis respectively. Everyone changes in their profession, and sports journalists are no exception either. Petr Vichnar began his career in sports journalism at the time when Wi-Fi networks, which allow rapid acquisition of information, were not in common usage. He began to moderate, though not yet using a teleprompter / auto-cue, and so he either had to keep everything in his head or use notes on paper. All this and more contributed to a change of expression of this most important sports commentator and the programs or matches on which he commented. This thesis aims to discover the style of his speech, shows, and backstage, which appeared on the TV screen. This work has the objective to explore the changes in expression and also perform a semiotic analysis of his words and his work.

Úvod

„Tak přece jen existuje spravedlnost.“

Petr Vichnar, po gólu Petra Svobody ve finále ZOH v Naganu 1998

Žijeme v době, která nabízí spoustu možností, jak trávit volný čas. Jednou z možností je sport všeho druhu. Pro někoho je číslem jedna vrcholový fotbal, pro jiného „jen“ rekreační plavání. Sportem žije opravdu velké množství lidí, ať už aktivně nebo pasivně, jako diváci na různých sportovištích a stadionech, ale také doma u televizních obrazovek. Do všech domácností přináší sport hned několik televizních stanic. Sportovní rubrika vznikla v Československé televizi v březnu 1956. Založil ji první šéfredaktor Miroslav Hladký. Ten během několika dnů vybudoval základy redakce, která pak vysílala hodiny sportovních soutěží, závodů a zápasů z mnoha druhů sportů.

Největším průlomem byl vznik čistě sportovního kanálu České televize – ČT4. „Čtyřka“, jak se sportovnímu kanálu říká, začala vysílat 10. února 2006 a na svou stranu získala věrné sportovní diváky. Se sportovním kanálem České televize je spojeno hned několik sportovním komentátorských osobností, mimo jiné i Petr Vichnar.

Jeden z nejlepších českých komentátorů přišel do tehdejší Československé televize v roce 1978, jako externí spolupracovník, a ve své práci sportovního moderátora a komentátora pokračuje dodnes. Petr Vichnar patří mezi komentátorskou špičku v České republice. Specializuje se na hokej, krasobruslení, házenou, zápas, vodní slalom a sjezdové lyžování. Sportem číslo jedna je pro Petra Vichnara hokej. Prímé přenosy z nejrychlejší hry na světě začal komentovat v roce 1984. V nynější době se zaměřuje především na moderování pořadu o ledním hokeji „Hokej den poté“. Moderátorská a komentátorská stálice ČT4 má na svém kontě přes dva tisíce přímých přenosů, moderoval také hlavní zpravodajskou sportovní relaci „Branky, body, sekundy“ (později vteřiny) a natočil přes tisíc reportáží z různých sportovních odvětví. Ke sportu má Petr Vichnar velmi kladný vztah, je stále aktivním sportovcem. V letech 1973 – 1978 vystudoval Fakultu tělesné výchovy a sportu na UK. Největším sportovním zážitkem byl pro Petra Vichnara hokejový turnaj na Zimních olympijských hrách

v Naganu v roce 1998, kde naši hokejisté získali v „turnaji století“, jak se tomuto turnaji přezdívalo, zlato.

Tématem diplomové práce je styl a jazyk sportovního zpravodajství a publicistiky moderátorů a komentátorů České televize (zaměřeno na Petra Vichnara). Tedy stylistická analýza působení Petra Vichnara v Československé a později v České televizi. Toto téma jsem si zvolila hned z několika důvodů. Česká televize a její sportovní zpravodajství mi bylo vždy blízké. Ke sportu jsem byla vedena od mládí a nyní pracuji jako externista právě v Redakci sportu České televize. Prostředí znám tedy velmi dobře a dostala jsem se k mnoha informacím, ke kterým bych se bez práce v ČT nedostala. Zvolila jsem si pro tuto analýzu Petra Vichnara, protože v ČT působí hodně dlouhou dobu a prošel si vším, co profese novináře v televizi znamená. Navíc je spojen s jedním z nejpopulárnějších sportů v České republice – s hokejem. A díky tomu, že jsem si na podrobnou analýzu vybrala jen jednoho člověka, mohla jsem jeho projev zkoumat velmi podrobně. V některých kapitolách jsem udělala okrajově i menší srovnání s ostatními kolegy, ale převážně jsem se držela osoby Petra Vichnara.

Každý člověk ve své profesi nabírá zkušenosti a dozrává. Ani v profesi novináře tomu není jinak. Jaké vlivy působí na moderátora a komentátora, co vede ke změnám, a jak se měnil sám Petr Vichnar s časem. To je úkolem zjistit a nastínit v této diplomové práci. Zachytit změny v projevu i po vizuální (obrazové) stránce. Práce je rozdělena do šesti kapitol. Kde postupně představím stylistickou část, pak upozorním na rozdíly a ukáži, jak se proměnil projev Petra Vichnara, popíši sportovní jazyk a dění v České televizi a pomocí sémiotické analýzy popíši dva pořady ČT – „Buly, hokej živě“ a „Branky, body, sekundy“. Každý sportovní pořad má jiné nároky na moderátora, reportéra nebo komentátora. Není stejné moderovat „Branky, body, vteřiny“ nebo hokejový přenos. I o tom bude diplomová práce. Jaké rozdíly jsou mezi jednotlivými pořady a jakou roli v nich hraje samotný moderátor.

1. Styl a stylistika

Vymezení stylu a stylistiky (čerpáno z bakalářské práce Veroniky Mackové).

„Styl je v nejobecnějším vymezení vnější obraz člověka, určité doby nebo nějakého uměleckého díla. Styl vzniká výběrem a uspořádáním určitých částí a tvoří tak subjektivitu různého díla, autora. Je ovlivněn okolním děním. Původ slova styl je z řečtiny, kdy se slovem *stylos* označoval nástroj na vyrývání textu do voskové destičky.“¹

Jazykový styl je metoda a technika vědomého vybírání a uspořádání určitých jazykových prostředků, které upřednostňujeme při zrodu textu. Každý komunikát má svůj styl a je tímto stylem typický.

„Stylistika je jazykovědná disciplína, která styl studuje a na základě analýzy jednotlivých textů dochází k zobecnění zákonitostí stylizace jazykových projevů. Jako každá z jazykových disciplín má i stylistika svou paradigmaticku a syntagmatiku. Paradigmatiku stylistiky tvoří výrazové prostředky všech jazykových rovin včetně textové, syntagmatiku velmi obecné zákonitosti jejich užití a spojování v textu.“²

Stylistika vychází z textů. Neexistují takřka dva texty, které by byly identické (až na krátké texty jako např. společenská konverzace). U každého autora se postupně vyvíjí jeho osobitý styl. (tzv. autorský styl). Dále záleží na tom, v jaké době autor tvoří, protože i doba se projevuje na stylu autora. Také záleží na momentálním rozpoložení, ve kterém se autor nachází. Ve většině případů, ale stejně převáží styl, který je zarytý hluboko v mysli autora, a který je používán (to znamená styl, kterým se autor prezentuje, který je mu vlastní). To vše promlouvá do konečné podoby textu a projevu. Začíná se ustalovat i model jazykové výstavby jednotlivých žánrů.

„Cílem zkoumání stylistiky však nejsou jen styly celých textů, ale stylistika si všímá rovněž toho, jakou slohovou hodnotu (slohovou vlastnost nebo souhrn slohových vlastností) mají jazykové prostředky českého národního jazyka, zvláště jazyka spisovného a jeho dílčích jazykových rovin. Stylistika se proto také zabývá fungováním systémů jazyka ve společnosti a pohlíží na jazykový systém z hlediska jeho uplatnění

¹ Čechová, M. a kol.: Současná česká stylistika. ISV, Praha 2003. Str. 17.

² Tamtéž. Str. 18.

při komunikaci, tj. posuzuje jazyk především jazyk jako konkrétní jazykový projev – jako řeč, mluvu. Švýcarský lingvista Ferdinand de Saussure označil toto pojetí jazyka jako parole (parol) v protikladu pojetí jazyka jako systému – pojetí langue (lang).³

Sportovní žurnalistika je profese, která je specifická i svým jazykem a projevem. U některých sportovních přenosů může mít divák, který není obeznámen s daným sportem, pocit, že v některých pasážích je mu mluva a komentář komentátora nesrozumitelný. Nemusí vždy rozumět daným pojmům, které jsou např. přejaté z angličtiny nebo jsou velmi odborné.

1.1. Publicistický styl

Petr Vichnar je dlouholetým sportovním komentátorem a moderátorem. Jeho obživou je tedy mluvené slovo používané v České (Československé) televizi, tudíž publicistický styl projevu. I Petr Vichnar, stejně jako každý člen Redakce sportu, musel projít kurzem rétoriky. Šest let navštěvoval dvakrát týdně hlasová školení. Učil se, jak správně vyslovovat, jak správně dýchat, kde dělat pomlky, kde zvolnit tempo, kde naopak přidat. Mluvený projev je, stejně jako znalosti daného sportovního odvětví, u sportovního novináře velmi důležitý. Právě novináři předávají načerpané znalosti dál. Jazyk, intonace i rychlost projevu musí být nastaveny tak, aby tomu porozumělo co nejvíce lidí. Sportovní jazyk je navíc specifický tím, že mluvený projev je rychlejší a více dynamický než např. jazyk zpravodajský. Sport je sám o sobě hodně dynamický, ve většině případů i rychlý, a proto tomu musí být přizpůsoben i jazyk. To odlišuje právě sportovní žurnalistiku od ostatních novinářských stylů.

„Ať už chceme o žurnalistickém jazyku říci cokoli, je spravedlivé přiznat, že je určen publikem a empirickým charakterem. Může se snažit vyjadřovat vědecké myšlenky nebo abstraktní filozofické pojmy, ale nepřijímá slovní zásobu těchto oborů. Vždy používá slovní zásobu, které porozumějí lidé z ulice nebo z tržiště. Kromě toho je vždy jednoznačný, je prošpikován podstatnými jmény, přídavnými jmény a vlastními jmény, je

³ Minářová, E.: Stylistika pro žurnalisty. Grada, Praha 2011. Str. 12.

konkrétní, popisný a jednoduchý, přesto se nevyhýbá přirovnáním a symbolům. Neznamená to však, že by postrádal krásu. Rozhodně může být krásný.“

(G. Stuart Adam, profesor žurnalistiky na Carleton University, Ottawa)

Publicistika je činnost zaměřená k veřejnosti, určená ke zveřejnění.⁴ Pro oficiální komunikaci se utvořil objektivní styl – styl publicistický. Ten má mnoho funkcí, vedle té hlavní, kterou je funkce sdělná, nalezneme funkci informativní, komunikační, ovlivňovací, přesvědčovací a získávací.

Základ publicistiky je ve zpravodajských žánrech. Publicistika je charakteristická tím, že má velké stylové rozpětí. Od krátké zprávy, která má informovat, po dlouhé útvary. Sportovní publicistika se výrazně liší např. od publicistiky politické nebo ekonomické.

Do publicistiky patří projevy mluvené i psané publicistiky. Styl textů psané publicistiky se označuje jako styl novinářský nebo žurnalistický. Psaný projev musí být formulován mnohem přesněji, úplněji, než projev mluvený, aby bylo z textu poznat, co tím autor míní (bez doprovodných znaků). Proto je psaný projev více náročný na vyjadřování vztahů a různých souvislostí. Typickým znakem psaného projevu je větší propracovanost textové a větné výstavby, pečlivá volba jazykových prostředků, než právě u projevu mluveného. Ten má největší výhodu toho, že divák dotyčného může vidět. Moderátor nebo komentátor, popř. reportér může svým gestem, mimikou nebo obrazem dokreslit své sdělení tak, aby mu divák porozuměl. V profesi televizního moderátora hodně napoví, a také napomůže obraz, který je divákovi poskytnut. Někdy se nemusí ani v reportáži hovořit, divák vše vidí a může si udělat svůj vlastní názor na danou problematiku. V tom má televize velkou výhodu oproti rozhlasu nebo novinám. V televizi se vše staví na obrazu. Ten hraje hlavní roli ve všech sportovních zprávách i ve všech sportovních pořadech.

Publicistické texty plní dvě funkce, které toho mají po obsahové stránce hodně společného, ale jsou zřetelně odlišné. Zpravodajské žánry podávají obecně přístupné informace o společnosti, informují o událostech důležitých pro celek, skupiny,

⁴ Osvaldová B., Halada, J. a kol. Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace. Libri, Praha 2007. Str. 164.

jednotlivce. Analytické žánry komentují stav společnosti a jejích různých skupin a podávají úvahy o závažnějších společenských jevech.

Úkolem žurnalistiky je informovat diváka (čtenáře, posluchače) srozumitelně, rychle, výstižně. Celá zpráva musí být srozumitelná a účinná pro diváka (čtenáře, posluchače) odlišného věku, sociálního zařazení a vzdělání. Publicistický styl se mění s dobou a je tedy výrazně dynamický. Porovnáním reportáží z BBV (Branek, bodů a vteřin) z minulých let, kdy tento pořad vznikal a dnešní podoby je velmi patrné, jak se právě tento pořad z hlediska mluveného projevu vyvíjel a jak se i nadále vyvíjí. Hodně věci ovlivnila také technika, ale tomuto tématu se budu věnovat v dalších kapitolách.

1.1.1. Vnitřní dělení funkčního stylu publicistického

Publicistický styl se dělí na styl zpravodajský, a také na styl analytický. Zpravodajské texty poskytují informace o aktuálním dění, co se právě nyní děje (o aktuálních jevech a událostech). Zpravodajský styl přináší zprávy z politického, ekonomického, sportovního, společenského života a nyní i ze sféry odborné, i proto ovlivňuje zpravodajský styl pojmovost. Utváření a vznik nových pojmů a umění číst pojmy staré a ustálené. Hlavní funkcí tohoto stylu je informovat a to informovat samozřejmě největší množství lidí (zasáhnout největší masu). Největším omezením je čas (to platí, jak pro televizi, rozhlas i noviny), a pak také prostor (dálka zprávy), což je největší omezení pro psanou formu, ale i v televizi je prostor velmi důležitý (zejména ve zpravodajství, kde je délka daného příspěvku omezena stopáží celého pořadu a hlavně pak délkou jednotlivé reportáže). Divák, posluchač, čtenář musí dostat odpovědi na otázky: co se stalo, kdo, kdy, kde, jak a proč. Autorům zpravodajských textů pomáhá modelovost vyjádření, která je ve zpravodajském stylu velmi výrazná (opakující se události, jevy, situace atd.). Dále je množství slov přejatých (hl. z angličtiny) např. offside, icing, out, image atd. Mezi základní zpravodajské útvary patří: zpráva, notička (krátká zpráva – u televize je to nahrazeno studiem, které přednese moderátor), rozšířená zpráva (článek – u TV je to delší text namluvený na obrázky, např. ve stopáží pět minut), oznámení, inzerát, reportáž a publicistický inzerát.

Publicistický styl má texty nejen informativní, ale také analytické, komentované a hodnotící. Velmi často se nachází v analytickém stylu klišé (ustálený obrat, který

mechanickým užíváním ztratil původní obsah, který měl). Styl je hodně ovlivněn komunikační situací. Analytický styl se používá převážně v mluvené publicistice. Nejvíce se vyskytuje při politických debatách. Často se v textu nachází parazitní částice, spojky, příslovce (tak, takže, no, tak tedy atd.). Vyskytují se také opakovaná oslovení a řečnické otázky.

1.1.2. Jazyková stránka publicistických projevů

Publicistický text mluvený i psaný vzniká rychle a často s minimální přípravou. Základní funkce publicistiky (získávací, přesvědčovací) ovlivňují výběr jazykových prostředků a následně jejich užití. Např. sportovní reportáž vzniká souběžně s utkáním. Takže na reportéra, který danou reportáž zpracovává, působí hodně stresových vlivů. Přitom si musí publicistika udržet (hlavně při zpravodajství) dobrou úroveň, a to jak obsahovou, tak i formální. Publicistiku provází modelovost způsobu vyjádření, která je ve shodě s opakujícími se situacemi, o nichž zpravodajská část publicistiky informuje. Modelový charakter má už kompozice jednotlivého čísla novin, rozsah a umístění rubrik v tisku (v televizi a rozhlasu pak sled informací z domova a ze světa). Modelovost se musí také porušovat, kvůli získávací funkci. Pro publicistický styl je příznačné spojení s dobou. A právě doba se hodně odráží v projevu, ať už po té formální stránce nebo výběrem jednotlivých slov a způsobem jejich interpretace.

Základem textů publicistiky je neutrální spisovný jazyk. Styl publicistický je jeden ze stylů spisovného jazyka, ale rys publicistického projevu dotvářejí a základní funkci publicistiky pomáhají uskutečnit i prostředky jazyka nespisovného. Jedna skupina jazykových prostředků užívaných v publicistice je relativně stálá. Jde o stereotypně se opakující konstrukce a obraty. O proces automatizace jazykového vyjadřování. Dochází také ke stálé aktualizaci vyjádření.

Výrazové prostředky publicistiky:

(Rozdělení podle Čechové, M. Současná česká stylistika, 2003)

(Čerpáno z bakalářské práce Veroniky Mackové)

I. Obrazná vyjádření

Obrazy objevující se v publicistice jsou v podstatě založeny na využití konotovaných významů, na určitém typu přenosu podoby myšlenky, vlastnosti, děje a jevu. Obrazná vyjádření metaforické povahy, k nimž jde zařadit vedle metafor také přirovnání, metonymii, synekdochu, personifikaci atd. plní v publicistickém projevu nejen svou funkci sdělnou, ale poutají divákovu pozornost a dodávají jazykovému projevu živost. Jimi obohacený text bývá emocionálnější, procítěnější. I projevy kladného nebo záporného vztahu autora k obsahu sdělení a projev by měl nabývat na působivosti. K základním prostředkům stylové aktivizace patří např. hokejová ruleta se roztáčí, hokejová srdce opět pulsují atd. Často se využívá nových již existujících ustálených obrátů, které se pak nově stávají zdrojem obrazného vyjádření (např. závod ve stínu Medarda). Časté užití opakujících se výrazů vede ke vzniku ustáleného obrazného rčení. Některá jsou v dnešní době považována za novinářská klišé (např. olympijská bitva, olympijský boj). S narůstající frekvencí užití obrazného vyjádření stylová aktivnost klesá (např. otevírají se brány naší nejvyšší hokejové soutěže, otevírají se brány finále). Metaforika obrazných vyjádření publicistického stylu lze jednoznačně rozkódovat. K nejčastějším postupům při vytváření obrazného vyjádření patří personifikace (např. čísla hovoří jasnou řečí). V publicistice se objevují obrazné výrazové prostředky i v čistě zpravodajských žánrech (televizní zpráva), dále se nachází u analytických žánrů (úvodník, komentář atd.).

II. Módní výrazy a výrazy korespondující s dobou vzniku

Informační složka publicistiky je zaměřena na aktuální zpravodajství. Ve slovní zásobě publicistiky nacházíme mnoho slov a různých slovních spojení, které odrážejí dobu. Jde především o ustálená spojení vyskytující se v politice, ekonomice, kultuře, diplomacii atd. Všechny výrazy a spojení jsou v daném období používány téměř mechanicky.

Nachází se zde slova módní (např. kauza, časový horizont) a u běžných sloves je možnost se setkat s novými předponami nebo s jejich hromaděním (např. přerozdělit, zpracovat, zmapovat atd.). Módní publicismy se nachází také mezi frazémy. I ve sportovní žurnalistice se objevují módní výrazy, které odrážejí dobu vzniku. Je to např. u výrazů spojených s filmem, který se právě promítá v kinech, nebo jejich autoři reagují na události, které se právě odehrávají. Pokud je výraz „dobrý“ ujme se jako módní výraz.

III. Frazémy a jejich úprava

Pro dnešní publicistický styl je příznačné užití frazeologických a idiomatických jednotek všech běžných typů. Pouze slangové frazémy a idiomy se vyskytují zřídka. Nejrozšířenějším typem jsou frazémy lidové a ty, které jsou v běžné mluvené komunikaci (např. připsat k dobru, být trnem v oku, domácí celek hrál pod psa). Např. dávat si bacha, je spojení vesměs uplatňované ve sportovní publicistice. Nelze zde opomenout výskyt sportovních frazémů, které se nachází v článcích, reportážích a komentářích se sportovní tematikou. Jsou to frazémy jako např. proměnit šanci, proměnit nájezd, domácí půda, ladit formu, zmařit naděje, ztratit šanci atd. Pronikají i do komunikátů „nesportovních“. O těchto „sportovních“ frazémech je slyšet např. i v ekonomice, politice atd. (nasadit laťku vysoko, horký favorit atd.).

IV. Výrazy zobecňující sdělení

Publicistika má tendenci informovat věcně a výstižně, ale na straně druhé se objevují záměry vyjádřit něco neurčitě, obecně shrnout. Vyskytují se tedy výrazy zobecňující sdělení, jde o zneurčení propozice. (např. široká mezinárodní veřejnost atd.).

V. Specifický shodný atribut

Publicisté dávají specifickému atributu přednost pro jeho jednoduchost, stručnost a přímost. Publicista musí v co nejkratší době zprostředkovat velké množství informací, i proto vyhrává specifický atribut (přívlastek) např. zájezdová doprava, stolová kapacita.

V publicistice vnikla spojení tenisový bronz, zlatá raketa, mladé mantinely, pohárová středa, fotbalová Evropa, olympijská televize atd. K pochopení je nezbytný kontext, bez kterého je spojení většinou nesrozumitelné.

VI. Uplatnění citátů, specificky publicistické vsuvky (parenteze)

Velké množství vsuvek je ve všech funkčních stylech. Existují však vsuvky specificky publicistické (např. jak je známo, jak se říká) nebo se odvolávají na svědectví někoho nebo něčeho jiného. U některých parentezí lze pozorovat ustálenost, stereotypnost a nabývají charakteru publicistické fráze (jak uvedl mluvčí, jak čteme na stránkách tisku atd.). Zvláštní typ tvoří vsuvky, které buď uvozují přímou řeč, nebo kterých se užívá při předávání již jednou někým vyřčené myšlenky.

VII. Specifické užití jiných jazykových prostředků spisovného jazyka

Ve sportovní publicistice jsou syntaktické konstrukce (např. mužstvo útočilo Jágrem). Pro sportovní zpravodajství je také typický vytýkačský opis (např. bylo to skvělé mužstvo, které dokázalo zvítězit, byl to výborný hokej, který předvedli hosté atd.). Konstrukce s nepůvodními předložkami se vyskytuje také často (u příležitosti, v rámci, v duchu, na úseku). Emocionalita textu je omezena veřejností publicistického sdělení a také žánrem textu.

VIII. Využití jazykových prostředků z jiných útvarů a poloutvarů národního jazyka

Psaná publicistika využívá kromě neutrálního spisovného jazyka také lexikální prostředky knižní a citovaná slova. Dále se používá slang a nespisovné prvky. Sport představuje ideální prostředí pro vznik a rozvoj slangu. Jde o prostředí, kde hrají významnou roli emoce jak na hrací ploše, tak v hledišti. Soustředění na výkon staví jazykovou správnost zcela na vedlejší kolej, jakkoli každá pravidla obsahují oficiální terminologii, ve vyjadřování má přednost úspornost a funkčnost. U sportovního slangu, na rozdíl od slangu technických, hrála od počátku významnou roli angličtina (kopaná, hokej, tenis aj.). Tam, kde se vžil český ekvivalent, představuje původní anglický termín

obvykle slangový výraz, v řadě případů je však těžké rozhodnout, zda jde o slang nebo již odborný termín. Jsou v podstatě čtyři skupiny mluvčích užívajících sportovní slang. Tou první jsou vrcholoví, resp. profesionální sportovci spolu s trenéry, sportovními funkcionáři. Ti tvoří sice jen menší část osob zainteresovaných sportem, jsou však tvůrci jak terminologie, tak většiny výraziva slangového. Od této skupiny slang ochotně přebírají amatérští sportovci, a o co menší je jejich šance se dostat mezi profesionály, o to více dbají na „pečlivé“ užívání slangu. Další významnou skupinu představují sportovní žurnalisté. Sportovní fanoušci, jako hlavní příjemci informací sportovních žurnalistů, tvoří čtvrtou, početně největší skupinu. Sportovní slang dnes představuje jednu z nejrozsáhlejších skupin nespisovného výraziva. Podobně jako u technických slangů zařazujeme jen menší část, zejména tu, která je běžnému čtenáři blízká obsahově. I zde je odkaz na Hubáčkovo dílo, kde například hokej či jezdecký sport je zpracován velmi pečlivě.

(Slangy a obecná čeština, 2006. Dostupné na www: <http://slangy.cz/slangy/>.)

IX. Metajazyk

V mluveném projevu se nachází jevy, které se vymykají současnému spisovnému jazyku a stylovým normám. Autor si je např. vědom toho, že používá nějaké nespisovné spojení a v psaném projevu ho dává do uvozovek, jimiž nespisovnost výrazu omlouvá. V mluveném projevu je to naznačeno např. slovy „takzvaně“.

2. Výrazové prostředky současného projevu Petra Vichnara

V této kapitole se budu věnovat současnému projevu Petra Vichnara. Toto období „současnosti“ jsem vymezila rokem 1992, protože právě 1. 1. 1992 vznikla samotná Česká televize. Tato kapitola je tedy od roku 1992 do současnosti. V této éře se Petr Vichnar věnoval několika odvětvím, od komentování až po moderování. V současné době se věnuje převážně moderování studia „Hokej den poté“ a komentování sjezdového lyžování a vodního slalomu.

Petr Vichnar studoval Fakultu tělesné výchovy a sportu v oboru tělocvik a český jazyk. A právě ke sportu měl tedy velmi blízko. Začal psát školní časopis a nahlížel i do tajů Redakce sportu Československé televize. V minulosti nešlo kloubit studium a práce, a proto mu Československá televize nabídla externí spolupráci. Do Československé televize tedy přišel v září 1978 jako externí spolupracovník, na rok toto působení musel přerušit z důvodu vojenské služby a naplno se práci redaktora v redakci Sportu začal věnovat v roce 1979. Začínal v době, kdy se příspěvky točily ještě na film, což hodně ovlivňovalo práci. Všechny reportáže se točily především pro Televizní noviny (sport byl tehdy součástí televizních novin).

„Já jsem začínal v televizním středověku. Čtecí zařízení neexistovalo. Odvážnější z nás si vše pamatovali a spoléhali na svou paměť a říkali jsme to z patra nebo jsme to četli z papíru. Většinou jsme to střídali.“

Petr Vichnar, pasáž z mého rozhovoru s Petrem Vichnarem

Na moderování si musel Petr Vichnar počkat rok, než se dostal před kamery a byl v živém vysílání. První studiové vystoupení měl v pořadu „Sportovní odpoledne“.

„Vzpomínám si, že to dopadlo katastrofálně. Když jsme přišli do budovy, tak jsme nemohli najít klíče od studia. Když jsme je objevili, tak zbývala jedna minuta do vysílání. Já jsem měl připraven úvodní text. Mým studiem se propojovalo několik přímých přenosů. Na svou dobu to bylo docela moderní. Já jsem sedl do studia, kde bylo asi 12 rozsvícených monitorů, na třech z nich jsem se viděl. Režisérka programu mi

řekla, že už nyní nemá cenu mi vysvětlovat, co se bude dít a k čemu to vše slouží. Řekli mi, že až se znovu rozsvítí červená, tak mám začít mluvit. Já nevěděl, který je vysílací monitor a nic. Svítila stále červená. Najednou na mě kameraman začal něco dělat, i režisérka za sklem značně gestikulovala, tak jsem si říkal, jestli už nejsem ve vysílání a přečetl jsem úvodní studio. Nakonec jsem ve vysílání byl a to dokonce 20 vteřin bez jediného slova než jsem tedy začal číst studio. Tak takto jsem se s tím seznamoval.“

Petr Vichnar, část našeho rozhovoru

Zlom v pravidelném moderování nastal v roce 1980 při Letních olympijských hrách v Moskvě, kdy všichni zkušení redaktoři odcestovali právě do dějiště her. V Praze zůstalo jen několik mladých lidí. Petr Vichnar dostal důvěru moderovat „Televizní noviny“, a tak odstartovala jeho hvězdná kariéra, která trvá až do dnešní doby.

Jako metodu v této kapitole, ale i v kapitolách 3 a 4 jsem si zvolila stylistickou analýzu a obsahovou analýzu („kvalitativní nebo kvantitativní způsob výzkumu, rozbor a komparování získaných informací např. z komunikace“)⁵ projevu Petra Vichnara.

2.1. Obrazná vyjádření

Ke vzniku ustáleného obrazného rčení vedou opakující se výrazy, některá obrazová rčení jsou považována za novinářská klišé, což je velmi častý jev především ve sportovní žurnalistice.

Novinářská klišé: úřadující mistr, zápas šel do prodloužení, ukázkový gól, boj o mistrovský titul, favorit, výstavní branka, světový šampionát, český mistrovský titul, reprezentační dres, mistři, mistři extraligy, favorit celé série, klíčový duel, inkasoval gól, čeští reprezentanti, základní část, prvoligový klub, mistři světa, vítěz Stanleyova poháru, černý kůň letošního mistrovství, stupně vítězů, vedoucí závodník, klasický styl, rozevlátá jízda, dobře rozjetá jízda, favorit soutěže.

Metafora: Hadamczik je chytrý jako liška.

⁵ <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/obsahova-analyza>

2.2. Módní výrazy a výrazy korespondující s dobou vzniku

V dnešní době se používají slova módní, která se ustálila i ve sportovní žurnalistice. Módní výrazy: expert, gólman, kauza, kotel fanoušků, eliminovat, lukrativní smlouva, funkcionář, manažer, agent, angažmá, premiéra, klíčová role v týmu, ambice týmu, lídr extraligy, slávisté dostali od Pardubic výprask, špatná kondice, příčina prohry, rozhodující branka, kontumace.

Slova přejatá z jiných jazyků (hl. angličtina): defenziva, offside, start, out, buly, arbitř, ofenziva, icing, bodycheck, outsider, hattrick, Super G, Rittberger, pirueta, Lutz, Flip, coach, intensive (intenzivně).

Předpony: zapracoval se do sestavy, přetlak mladých hráčů, přenesení hry z jedné strany na druhou, neinkasovat moc brzy, Pardubice přehráli Slávii ve všech směrech, překonal, perfektní zakončení.

2.3. Frazémy

Frazémy jsou ustálená spojení slovních tvarů a slov s vlastním významem (sousloví, rčení, pořekadlo atd.).

Frazémy: bez práce nejsou koláče, tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne, a to se přesně stalo našim mladým hráčům.

2.4. Výrazy zobecňující sdělení

Výrazy zobecňující sdělení se ve sportovní žurnalistice používají také velmi často i v projevu Petra Vichnara je najdeme. Divákovi se předkládá obecné sdělení, které si sám divák u televizní obrazovky přebere a vyjde z toho, co zná, a sám si určí, kdo do dané skupiny patří.

Obecná sdělení: hokejová veřejnost, trojitý skok, jednoduchý Rittberger, česká veřejnost, diváci doma u televizních obrazovek, hokejový svět, hokejová republika, čeští hokejisté, lyžařský svět, česká lyžařská výprava, hokejová velmoc, nejlepší vodní slalomáři světa, česká slalomářská špička, čeští fanoušci, česká výprava, diváci na stadionu, domácí indiáni, kladenští rytíři, všechny hvězdy.

2.5. Specifický shodný atribut

Novinář používá specifický atribut a předpokládá, že má divák znalost daného problému. Specifický atribut (přívlastek): útočná modrá, zámořská soutěž, hokejové srdce, kladenští rytíři, zlínský obránce, spartánský útočník, slávistický trenér, první zápas, finální přihrávka, rychlý brejk, speciální motivace, bronzová medaile, nádherný gól, hezký gól, český brankář, modrobílá radost, atraktivní nabídka, pěkná jízda, první liga, nové působiště, první trénink, osmadvacetiletý obránce je zpět, velký den, brankářský čaroděj, mistrovský titul, velká motivace, vzájemný duel, poslední dějství, základní hrací doba, rozhodnutý stav, vítězná branka, zlatá tečka, extraligový kouč, olympijský vítěz, dvojnásobný mistr světa, slušní hráči, pardubický útočník, víkendová porážka, český útočník, vysoký útočník Českých Budějovic, závěrečný turnaj, vítězná přestřelka, povedený hattrick, české kluby, zdravotní problémy, nový trenér, úspěšný trenér, domácí oceláři, Bílí tygři, hokejové dvojče Pavla Patery, nestárnoucí útočník, zlínský vojevůdce, zkušený gólman, zlínské útočné eso, boleslavská branka, v třineckých barvách, vysoké vedení, vítkovická posila, zlínské přesilovky, zkušený jezdec, nadějný lyžař, žlutomodré dresy, vysoký hráč, rakouský lyžař, nadějný skokan, velmi sehraná dvojice, český krasobruslař, čestný kapitán, za rozhodnutého stavu, pořádný hokej, zdravotní problémy, čerstvá nominace, jednatřicáté kolo, poslední třetina, reprezentační pauza, brněnský kouč, rozhodující branka, špatné přesilovky, vyrovnávací gól, střelecká převaha, velmi drtivý závěr, do poslední chvíle, přesná časomíra, opakovaná buly, vedoucí tým z čela tabulky, nová trenérská dvojice, útočnější výkon, včerejší zápas, klíčové situace, krásná přihrávka na Micku, volný prostor, dobrý přehled, ostřílený obránce, trestné střílení, forhendová klička, vysloužená pozvánka do reprezentace, vítězná vlna, nečekaná nominace do reprezentace, šikovné ruce, rychlé nohy, taktická provázanost, prostřední část, druhá dvacetiminutovka, šestá série nájezdů, dobré zprávy, normální hrací doba, opačný konec tabulky, litvínovský Viktor Hübl, příští týden, čtvrtým hostem, hektické dny, milé překvapení, extraligové šance na trenéra, mladoboleslavská střídačka, nový trenér, hlavní kouč, zajímavá premiéra, úspěšnost klubu, úžasný obrat, kontaktní gól, trestná lavice, senzační výkon, překvapivě klidná jízda, velké emoce, velká chyba na modré, neproměněná přesilovka, kvalitní práce, nejlepší tři, ruští reprezentanti, nádherná muzika, trojitý Tulup, trojitý Salchow, trojitý Axel, nejstarší žena, stále mají chuť tvořit nové věci, drobné technické nedostatky, moc hezká jízda, velká humoreska, čtverný odhozený Salchow, jednoduchý

Axel, projevená zkušenost, choreografická zajímavost, těžká konkurence, švédské hokejové hry, nadprůměrný hráč, zajímavé jméno, první bodovaná desítka, ruská KHL, hbití Finové, ruská sborná, zděná maska, skórující obránce, vynikající hokejista, poslední zápas, rychlý sumář, nepříjemné situace, šikovný únik, největší objev, rychlá střela, rozhodující nájezd, velké sebevědomí, teprve druhá závodnice, velký rádius, obě mladé Němky, klasická školská chyba, německá reprezentace, po těžkém zranění se vrací, přímé najetí do jedné z branek, lyžující zkušenost, mladá talentovaná lyžařka, rozbitá trať, výrazný talent, mladá Američanka.

2.6. Uplatnění citátů, publicistické vsuvky

Publicistické vsuvky: to prozradil Dominik Hašek v rozhovoru, jak prozradil v rozhovoru Jaromír Jágr, reakce vám zprostředkuje reportér Tomáš Jílek, to nám po telefonu sdělil Petr Nedvěd, díky reportérce Haně Ježkové víme, co se před brankou stalo.

2.7. Specifické užití jiných jazykových prostředků spisovného jazyka

Syntaktické konstrukce s instrumentálem: Pardubice bránily s Haškem v zádech.

Vytýkací opis: je to tým, který umí vyhrávat, český celek ví, kde má slabá místa a na čem se musí ještě pracovat

Konstrukce s nepůvodními předloškami: v duchu fair play, při příležitosti otevření nové haly v Karlových Varech

2.8. Využití jazykových prostředků z jiných útvarů a poloutvarů národního jazyka

Slangové výrazy: housle, namazal na tento gól, a pak nastal útlum, orazítkoval břevno, tygři působí nervózním dojmem, měl toho už plné zuby, hůl, klec, Dominátor.

Slangové výrazy (univerbizace): přátelák, útočník, viděli jsme přesnou kolmici, „áčko“.

Slangové výrazy (přejatá slova): aréna, kouč, mančaft, dvoubranka.

2.9. Metajazyk

Omlouvané výrazy: jedinečné zboží pro špičkové ruské kluby.

3. Stylistická charakteristika výrazových prostředků Petra Vichnara v letech 1978 – 1992

V této kapitole se zaměřím na výrazové prostředky Petra Vichnara v jeho začátcích až do roku 1992. Budu zkoumat hlavně pořad „Branky, body sekundy“, který moderoval dlouhou dobu, a také komentování.

Jako komentátor začínal Petr Vichnar s komentováním menších sportů. Jeho prvním přímým přenosem byl šerm – fleret. V roce 1982 začal s komentováním házené a v roce 1984 přišel první přímý přenos z Velké Pardubické, a také první hokejový přenos.

„Ideální by bylo, kdyby všechny věci komentovali vrcholoví sportovci, ale to nebylo dříve možné, aby byl sportovec spolukomentátorem.“

Petr Vichnar, část našeho rozhovoru

Petrovi Vichnarovi pomohlo hodně studium na Fakultě tělesné výchovy a sportu, protože si sám „osahal“ jednotlivé sporty a z toho vycházel ve svých komentátorských začátcích. Hodně mu pomohli i starší kolegové, což funguje v redakci Sportu ČT dodnes. Předávání zkušeností je velmi důležité a na úplném profesním startu může hodně pomoci.

3.1. Obrazná vyjádření

Novinářská kliše: olympijský rekord, olympijský rekord byl překonán, olympijský stadion, vyloučen ze hry, budou bojovat o titul, naděje žije dál, nervozita na ledě, obsadil druhé místo, gól do šatny, postoupili do semifinále ligy, potvrdil formu, ladí formu, královna sportů, vynikající obrana, utkání skončilo nerozhodně, čerstvý mistr republiky, vyřadil hladce, skončil na 2. místě, spojnice tyče a břevna.

Personifikace: takové míče musí zaujmout, vzpomínky jsou stále v živé paměti, dlouhé minuty ukazovaly.

3.2. Módní výrazy a výrazy korespondující s dobou vzniku

Módní výrazy: sexteto, sponzor, suverén, extrémně, ratolesti.

Slova přejatá z cizích jazyků: triumf, po včerejší definitivě, ex (např. expardubičan), asistence, byla to pořádná bomba, Flip, Rittberger, pirueta, Lutz, Axel, risk, triumfálně.

3.3. Frazémy

Proměnil penaltu, nasadil laťku vysoko, velký favorit, dají zelenou, v čele zůstávají, poprvé rozjásal tribuny, nadělala mu starosti, odvážnému štěstí přeje.

3.4. Výrazy zobecňující sdělení

Obecná sdělení: hosti ze zámoří, nejžhavější kandidáti, českoslovenští reprezentanti, českoslovenští hokejisté, českoslovenští házenkáři, naši reprezentanti, fanoušci.

3.5. Specifický shodný atribut

Impozantní silueta, harrachovský idol kluků, nejlepší československý skokan, vyrovnané skoky, calgarské plameny, pražská hala, nejvyšší hokejová soutěž, dobrý brankář, střelecký karneval, medailový účet, nečekaným vítězem, senzační vítězství, mistrovské oslavy, nejlepším skokem, hokejový turnaj, s vysokým vítězstvím, bojovná hra, talentovaný hráč, volejbalová přehlídka, útočné řady, na odrazovém můstku, vynikající český skokan na lyžích, vysoké vítězství, svědomitá a pracovitá činnost, národní házená, československá národní hokejová liga, mladý reprezentant, z velkého úhlu, neklidný let, novopečené mistry světa, skvělý úspěch, volejbalový koncert, vedoucí oddíly, světový žebříček, dvoumetrového tenisty, kanadské Calgary, olympijský hokejový turnaj, fotbalová liga, ostravský Baník, nádherná akce, dlouhé sólo, nejlepší hráč na hřišti, chuchelské závodiště, širší reportáž, nohejbalový turnaj, přerovský pohár, závodní jezdec, dobrý efekt, házenkářské reprezentace, domácí reprezentanti, vedoucí jezdec, závěrečná třetí etapa, podzimní počasí, v závěrečném spurtu, poslední branka, významný důvod k významných oslavám, mezinárodní závod, ucelenější výkon, akademické hry, talentovaná dvojice, talentovaný krasobruslař, vedoucí oddíly, československá výprava, svědomitá příprava na toto utkání, fotbaloví

reprezentanti, umělý svah, tělovýchovná jednota, zakouřené Vysočany, malý kousek hor, vyznavačů lyžařských prkýnek, sváteční oběd, mladá generace, zasněžený svah, zimní stadion, mladší žáci, zasloužená odměna, nadějně ratolesti, pěkné góly, podolská padesátka, mrazivé počasí.

3.6. Uplatnění citátů, publicistické vsuvky

Jak nám představí reportér přenosu...

3.7. Specifické užití jiných jazykových prostředků spisovného jazyka

Vytýkáci opis: byl to hodně špatný zápas pro náš celek, byl to výborný výkon.

3.8. Využití jazykových prostředků z jiných útvarů a polotvarů národního jazyka

Slangové výrazy: kluziště, kanár, derby, obřák, vlastenec, prkýnka, tatíkům, doskočiště.

Slangové výrazy (přejatá slova): brejk, mítink.

3.9. Metajazyk

Nenašla jsem žádný.

4. Změny v projevu Petra Vichnara

Stejně jako v každé profesi, tak i v profesi sportovního novináře se člověk vyvíjí. I Petr Vichnar doznal za dlouhá léta působení v Československé a později v České televizi změn. Z nezkušeného externího člena Redakce sportu České televize se stal jeden z nejlepších a nejuznávanějších redaktorů a člen vedení RSČT. Z mladého nadějného novináře, který byl ještě „neostřílený“ a dělal chyby, se stal profesionál s velkým „P“.

„Vše jsem se učil za pochodu. Z počátku jsem byl pod velkým dohledem těch starších, zkušenějších. Musím říct, že mi hodně pomohli. Postupně jsem se do toho dostával. Byla to taková samouka. Nebylo zde nic, čeho by se člověk mohl chytit, pouze jen toho co slyšel. Tenkrát neexistovalo video. Já si pamatuju, že do roku 1989 jsme marně žádali vedení televize, aby nám poskytlo video. Takže jsme měli jen magnetofony. Když si někdo nahrál svůj komentář, tak neviděl obraz, což také nebylo úplně ideální. Takže jsme dělali to, že jsme si ztišili zvuk, když běžel v televizi nějaký hokej nebo fotbal a zkoušeli jsme si komentovat. Začátky byli hodně těžké, ale jedním dechem musím dodat, že divák nebyl zdaleka tak náročný jako v dnešní době. Neměl srovnání, měl srovnání pouze s jinými komentátory (kolegy), ale neměl jiné srovnání. Až na noviny neměl informace. Dnes v době internetu je to jiné. My jsme také moc informací neměli, když šlo o mezinárodní sport, tak jsme si je sháněli přes kolegy zahraniční novináře, kteří nám posílali ročenky atd. Mimo ČTK bylo těžké dostat se k nějakým informacím ze zahraničí. Ten informačním „boom“, který nastal po 90. letech to úplně změnil. To si myslím, že je asi ten největší posun.“

Petr Vichnar, část našeho rozhovoru

Pokud mám porovnat, jak se změnil projev Petra Vichnara, tak bych začala porovnáním obrazových vyjádření. Novinářská kliše se objevují jak v minulosti, tak v současnosti. V dnešní době se jich u projevu Petra Vichnara objevuje více a je to hlavně z důvodu toho, že sportovní žurnalistika se posunula kupředu. Na novináře jsou daleko větší nároky, vše je děláno ve spěchu. Některé výrazy se však objevovaly i v minulosti a je to hlavně spojeno s olympijským sportem. Např. olympijský vítěz nebo olympijský rekord. Mezi módními výrazy mají největší zastoupení slova přejatá

z cizích jazyků. Je to mnohem patrnější v současném projevu Petra Vichnara než v minulosti, je to hlavně z důvodu množství informací, lepší přístup k internetu a projímání sportovních pojmů (např. angličtina se k nám dostává ve sportovní mluvě velmi často – např. hattrick, offside, timeout atd.). Dříve se používala více česká slova (české ekvivalenty). Častý je také výskyt předpon v nynějším projevu (hrát – přehrát).

Specifický atribut (přívlastek) se nejvíce vyskytuje, jak v projevech z minulosti, tak ze současnosti. Specifický atribut je ve sportovní žurnalistice hojně využíván. S větším nárůstem slov přejatých z jiných jazyků vznikají stále nové a nové přívlastky. Pro sportovní komentář i příspěvek je to do velké míry přínos. Televizní diváci neslyší stále ta samá spojení, komentář je nápaditější. Autor textu (nebo komentátor) si musí dávat pozor na to, aby divák porozuměl celému spojení bez větších obtíží. S větším množstvím rozhovorů se více vyskytují i publicistické vsuvky, které pak ve velké míře doplní samotný rozhovor se sportovcem. Sportovní komentátor musí být výborný „mluvič“ a všechny své znalosti a zkušenosti musí umět tzv. „prodat“ divákům. V hokejové extralize se hraje 52. kol základní části, a poté nadstavbová část play - off. Komentátoři a moderátoři „Buly, hokej živě“ musí mít dostatečné množství informací a svůj komentář musí umět oživit nějakou informací, kterou divák ještě neslyšel. I to je důvod, proč se sportovní komentář stále mění a vznikají stále nová spojení a nové výrazy.

U sjezdového lyžování, které Petr Vichnar komentuje až do dnešní doby, se velmi často objevují spojení zkušený lyžař, mladá naděje. Slova zkušený a mladý jsou v komentářích tohoto sportu velmi častým jevem. Petr Vichnar tím odděluje mladé nadějně vycházející hvězdy sjezdového lyžování od zkušených lyžařů, kteří jsou v povědomí diváků dlouhou dobu a na světové scéně se nachází už déle. Divák, který se o sjezdové lyžování zajímá, by mohl požadovat více informací o jednotlivých lyžařích, což Petr Vichnar dokládá i tím, jak si vedli v minulé sezoně atd.

„S Petrem Vichnarem jsem se poprvé setkal a blíže ho poznal, tedy pokud si dobře pamatuju, na mistrovství světa do 20 let v Rusku na přelomu roku 82 – 83. Byl jsem tam jako teprve sedmnáctiletý brankář, ale chytil jsem snad všechny zápasy. Petr Vichnar na tomto mistrovství komentoval, ještě se slovenských kolegu, také všechny zápasy, takže jsme se mohli poznat i mimo led. Tento zkušený komentátor na mě působí jako velký profesionál. A samozřejmě nemohu zapomenout na jeho komentování

olympijského turnaje v Naganu, kde spolu s Robertem Zárubou dokázali velmi dobře vystihnout dění na ledě.“

Dominik Hašek, olympijský vítěz z Nagana 1998 (část našeho rozhovoru)

4.1. Objektivita

„Ústředním pojmem ve vztahu ke kvalitě informací je patrně pojem objektivita. Objektivita představuje zvláštní formu mediální činnosti a zvláštní postoj k úloze shromažďovat, zpracovávat a rozšiřovat informace.“⁶ Člověk si musí osvojit hlavně to, že by měl být neutrální a od dané události by měl mít odstup.

Jedna z důležitých složek žurnalistiky je právě objektivita. Redaktor každé sportovní redakce píše a namlouvá své texty, které jsou určené široké veřejnosti a může tedy svým vyjádřením a svým podáním zkreslit a změnit podobu utkání, zápasu nebo závodu. Proto si musí redaktor dávat velký pozor na svou objektivnost a dbát na to, aby informace, které předává, byly co nejméně zkreslené a pozměněné. Určitě by v komentáři nemělo být znát, že redaktor nějakému klubu fandí nebo, že ho upřednostňuje. Objektivita by měla být u sportovního novináře (ale i u novináře všeobecně) samozřejmostí a každodenností.

„Při všem tom, co o žurnalistické práci víme, je jasné, že i v důsledku lidského faktoru nemůže existovat žádný zcela neideologický, apolitický, nestranný systém zpravodajského výběru a referování. Tím méně komentování.“⁷

Není možné, aby proces zpracování jednotlivé zprávy byl čistě neutrální záležitostí. Sportovní novinář tomu musí co nejvíce předcházet. Musí podávat úplné informace, měl by mít také určitý odstup od tématu. To vše vede k větší objektivitě při utváření zpráv určených veřejnosti.

„Celá diskuse o vyváženosti zpravodajství a nestrannosti má však jednu základní podmínku, bez které ztrácí smysl: zaručenou svobodu a nezávislost médií i společnosti.“⁸

⁶ McQuail, D.: Úvod do teorie masové komunikace. Portál, Praha 1999. Str. 172.

⁷ Osvaldová, B. a kol.: Zpravodajství v médiích. Karolinum, Praha 2005. Str. 13.

⁸ Tamtéž. Str. 13.

Tato podmínka je myslím v případě Redakce sportu České televize zaručena. I dnešní doba splňuje svobodu a nezávislost společnosti.

„Sport lidi v totalitě osvobozoval, i když to hrozilo nějakým problémem. Např. když se hrál hokej s 'Rusákama'. Já si ale nepamatuju, že by na mě byl činěn nějaký nátlak nebo že by mi někdo říkal, jak mám komentovat nebo se držet zpátky. A to jsem zažil různé věci. Např. památnou bitku na ledě v Piešťanech, kde se mlátili všichni hokejisti na ledě včetně trenérů a náhradních brankářů. Byli to 'Rusáci' s Kanadou, takže takové střetnutí dvou světů. Nikdy se to neřešilo. Sport byl někde jinde nebo alespoň mě se to vyhnulo. Byli tu lidi, kterých se to týkalo, ale já jsem mezi nimi nebyl.“

Petr Vichnar, část našeho rozhovoru

„Obecně řečeno, publikum médií zřejmě poměrně dobře chápe princip objektivního jednání, toto jednání pomáhá posilovat důvěru publika v informace a názory, které média nabízejí. Média sama už přicházejí na to, že objektivita zvyšuje cenu jejich produktu – tedy zpráv – na trhu.“⁹ V dnešní době je opravdu vidět, že si to TV uvědomuje. Např. v pořadu Kamelot, který je vysílán na ČT4 a řeší se tam především kontroverzní témata z hokejového a fotbalového prostředí, je dělám velmi vyváženě. Vždy se přizvou obě strany. Kdyby to byl pořad pouze s jedním hostem, tak by to moc objektivní nebylo, pokud by druhá strana neměla možnost se k problému vyjádřit. Není to jen v tomto pořadu. Objektivitu je možno vidět i v rozhovorech v pořadu „Buly, hokej živě“. Pokud se vyskytne např. nějaký sporný faul, tak se reportér ve většině případů zeptá obou aktérů sporu. Aby přinesl divákům názory od obou zúčastněných a ukázal, jak na to oba nahlíží. To vše diváci ocení a sami si udělají názor na danou situaci. Reportér nepodsouvá, nezastává jen jednu stranu.

4.2. Tlak profese

Novinář je pod neustálým tlakem, který na něj působí. U reportéra, který jede točit nějakou reportáž do hlavní zpravodajské sportovní relace „Branky, body, vteřiny“ cítí

⁹ McQuail, D.: Úvod do teorie masové komunikace. Portál, Praha 1999. Str. 173.

tlak času (musí reportáž zpracovat do BBV), tlak prostoru (musí zpracovat danou reportáž do určitého časového limitu – stopáže). Dále je zde i tlak reportéra samotného, který chce vše zvládnout, jak nejlépe umí. I díky jazyku je novinář pod tlakem, musí volit správná slova, musí být kreativní, vystihnout co se na sportovišti stalo.

„Každé tradiční povolání si činí nárok na některé z ústředních principů filosofie. Právo je v ideálním případě kladeno na roveň spravedlnosti, medicína je spojena s povinností poskytnout pomoc. Také žurnalistika má ušlechtilý ideál: sdělovat pravdu. (Patterson a Wikins, Media Ethics: Issues and Cases, McGraw – Hill, Dubuque, IA, 1994).“¹⁰

Tzv. hledání pravdy je čím dál tím více těžší, protože proudí do média (ČT) nebo i všude kolem nás velké množství informací, které musíme vstřebat a vybrat tu správnou, důležitou informaci, kterou sdělíme a pošleme dál.

Tlak času a prostoru:

- Reportér musí odevzdat svou práci do nějakého časového limitu
- Chce informovat o události co nejrychleji
- Rychlost mluvy je také velmi důležitá (a ve sportu o to více, protože sport sám o sobě je velmi dynamický, ale na stranu druhou musí být srozumitelný pro diváka)
- Reportér má na svou práci omezený čas (stopáž)

Tlak prostředí:

- Všechny sporty chtějí být v TV kvůli sponzorům a stane se, že tlačí na reportéry, aby právě jejich událost dali do hlavních zpráv
- Tlak okolí, které může reportéra nahradit
- Tlak, který vytváří reportér sám na sebe

Tlak jazyka:

- Na reportéra je tlak i po jazykové stránce (musí mluvit spisovně, srozumitelně a přesně)

¹⁰ Burns, L.S.: Žurnalistika, praktická příručka pro novináře. Portál, Praha 2004. Str. 35.

Všechny tyto skutečnosti dostávají reportéra pod tlak, se kterým se musí vyrovnat. Profese novináře (zejména v TV, kde může být člověk vidět) je hodně žádaná. Proto tlak okolí na pozici novináře je také velký. Konkurenční prostředí se v novinářské profesi projevuje více než u jiných profesí. Zde nerozhoduje až tak moc vzdělání, ale samotná práce novináře (jak je dobrý, a jak kvalitní práci odevzdává). Důležitá je i praxe, ale i ta je až na druhém místě. V pozicích top manažerů a ředitelů je důležité vzdělání a dosažená praxe, u novináře to není až tak pravda. U redaktora (reportéra) je důležitá odvedená práce, což zvětšuje konkurenční prostředí. Právě práce novináře je hodně stresující, protože těch věcí, které působí na jeho dílo je opravdu hodně. Při vytváření např. zprávy do BBV musí myslet na několik věcí. Zprávu musí vytvořit ještě před začátkem BBV a musí počítat s tím, že ji musí napsat, namluvit a ustříhat s režisérem, to vše musí zvládnout do začátku BBV. Pak musí dbát na stopáž zprávy. Nesmí překročit určitou délku zprávy, takže text musí přizpůsobit tomu, aby v určitém krátkém čase řekl vše podstatné a ještě z toho vyrobil „dobrý příběh“. A je tu i tlak jazyka, vše musí být dokonale napsané, tak aby to bylo spisovné a porozuměl tomu divák. Dalším tlakem je kontrola editora (kolegy), který celou zprávu musí zkontrolovat a vyhodnotit, zdali se dá takto odvysílat.

„Často nedokážeme říci, co vlastně víme. Když se snažíme to popsat, upadáme do rozpaků nebo skončíme u popisu, který je zjevně nepatřičný. Naše vědění je obvykle nevyslovené, odráží se v našem způsobu jednání a v našem pocitu z toho, s čím máme co do činění...Naše vědění spočívá v našich činech. (Shon, D. A.: *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*. Basic Books, New York 1983).“¹¹

I s tímto souvisí profese novináře. Někdy má komentátor připraveno hodně materiálu, jak o jednotlivých sportovcích, tak i o daném sportu, ale pokud je neumí správně použít, v pravou chvíli a na pravém místě, když se zrovna na sportovišti nic neděje, jsou mu tyto informace k ničemu. Novinář (komentátor, moderátor) je musí umět použít. Někdy hrozí, např. u ledního hokeje, že se komentátor a spolukomentátor „prokecají“ přes gól. To je určitě chyba a komentátor musí mít na paměti, že se to může stát a musí předvídat události. To vše se nejlépe naučí sportovní komentátor s časem a s přibývajícím zkušenostmi, které se dostaví s množstvím odkomentovaných sportovních událostí. Na druhé straně musí mít člověk, který chce vykonávat profesi

¹¹ Burns, L.S.: *Žurnalistika, praktická příručka pro novináře*. Portál, Praha 2004. Str. 40.

komentátora, potřebný talent a cit pro hru, aby dokázal odhadnout, kdy danou informaci použít a kdy si ji nechat tzv. na horší časy. I podle slov Petra Vichnara byl první přenos ten nejhorší, protože je to pro člověka nové, nemá žádné zkušenosti atd. Dříve si sice komentátoři zkoušeli komentovat na obrázky v redakci jen pro kolegy, ale když jde poprvé komentátor živě do vysílání, tak je to něco jiného a na člověka dolehne tréma, ale při prvních slovech se většinou ztrácí a komentátor se může soustředit jen na komentování.

5. Sport na televizních obrazovkách

Sport neboli pohybová činnost a záliba velké masy lidí. Lidé sportují aktivně a mají pohyb jako zálibu. Mnozí se ale sportem „živí“, je to jejich každodenní činnost a zaměstnání. Profesionální sportovci všech odvětví jsou určeni k tomu, aby bavili obyvatele jednotlivých zemí. Pokud lidé nechodí na stadiony, sportoviště atd., ať už z důvodu finančního nebo časového mohou si svůj oblíbený sport pustit doma na televizi. Prostřednictvím televizních obrazovek se do mnoha domácností dostává velké množství sportů a sportovců. Sportovní přenos je v dnešní době nejrozšířenějším způsobem prezentace sportu, díky tomu ovlivňuje i velké množství lidí, kteří sportovní přenos sledují. Technická televizní úroveň hodně vzrostla. Televizní kamery sledují sportovní dění z několika pohledů a dokonce nám umožňují pohled, který bychom na sportovišti ani neviděli např. podvodní kamery, kamery na přilbách motocyklistů a jiných sportovců, kamery v hokejové brance nebo ve stopě skokanského můstku. To vše zlepšuje prezentaci sportu.

Sport a televize patří k sobě už hodně dlouhou dobu. „Za okupace totiž německá firma Fernseh GmbH přesunula své výzkumné laboratoře do bývalé textilky v Dolní Smržovce u Tanvaldu. Po osvobození zdejší pracoviště převzala sovětská vojenská správa, která než ho počátkem roku 1946 evakuovala do SSSR, v něm umožnila stáž několika našim odborníkům. Ti pak ve vývoji pokračovali, aby počátkem března 1948 předvedli výsledky svého snažení štamgastům nedaleké hospody u Müllerů a o dva měsíce později návštěvníkům pražské mezinárodní rozhlasové výstavy Mevro. V červenci pak uskutečnili přímý přenos ze Vsesokolského sletu, který na pětadvaceti přijímačích, umístěných na různých místech Prahy, zhlédlo asi sto padesát tisíc lidí. Jak je vidět sportem to všechno začalo. Vývoj studiové a vysílací techniky umožnil pak 1. 5. 1953 zkušební a 25. února o rok později regulérní vysílání.“¹²

Tak začalo vysílání na našem území. V tomto případě je dobré si uvědomit za jakých okolností a podmínek vznikaly podmínky pro vysílání, a čemu vděčíme za to, že naši prarodiče mohli sledovat vysílání, a také díky čemu zde mohl nastat technických rozvoj vysílací techniky.

¹² Fischer, P.: Směry a tendence výroby sportovních pořadů v českých a evropských televizních společnostech. FAMU, Praha 1998. Str. 3.

Televizní přenos má mnoho výhod oproti sledování sportovního dění přímo v dějišti akce. Pokud se sportovní fanoušek rozhodne investovat čas a peníze na přesun přímo na místo dění a zaplatí za vstupenku na akci má k dispozici většinou pouze jeden pohled (může sledovat akci pouze z jednoho místa), popř. má ještě možnost vidět opakované záběry na obrazovce, ale sledování televizního přímého přenosu má mnoho výhod. Na místě sportovní události je několik kamer, jejich počet záleží na velikosti akce a na dostatečném pokrytí, které přenášení obraz přímo do domácností. Divák má tedy plný komfort sledovat průběh závodu v celé jeho šíři. Další výhodou přímého přenosu je odborná znalost komentátora a reportéra, kteří mohou objasnit některé nejasné události a odborně okomentují průběh závodu, což divák přivítá hlavně u sportů méně známých se složitějšími pravidly. Velkým přínosem je i zprostředkování rozhovorů v průběhu závodu a bezprostředně po skončení akce. Reportéři přinesou rozhovor s účastníky (sportovci), jak se na celou věc dívají, jaké jsou jejich pocity atd. Divák tedy dostává kompletní servis, nemusí moc přemýšlet, protože mu to komentátor okomentuje a vše objasní a může tedy plně relaxovat a bavit se doma u televizní obrazovky. Komentátor ale může šetřit slovy, protože u přímého přenosu je síla obrazu opravdu velká a musí být číslem jedna.

„Americký teoretik masových médií John Fiske se mimo jiné zabývá právě narativními strukturami v realistických televizních pořadech. Klíčovým východiskem jeho úvah je rozlišení mezi televizním produktem a televizním textem. Pojetí textu u Fiskeho představuje význam tohoto termínu v jeho literárním kontextu, protože textem je pro něj jakýkoli interpretovaný televizní produkt (program). Televizní program se tedy stává textem v okamžiku čtení (interpretace). To znamená, že tentýž program může vytvářet mnoho různých textů. Program je tedy vytvářen svými výrobci, text naproti tomu svými čtenáři.“¹³

Důležitým prvkem je také čas, ve kterém se dané sportovní klání odehrává. Text, který nám komentátor spolu s obrazem předkládá je tím realističtější, čím více se blíží reálnému času na místě dění. Zde se musí počítat se zpožděním, které je způsobeno přenosem z místa akce do sídla České televize a z Kavčích hor do domácností. Toto zpoždění je okolo 5 vteřin a je způsobeno přenosem signálu, čas tohoto zpoždění se může lišit s ohledem na technické podmínky na místě sportovní události.

¹³ Děkanovský, J.: Sport, média a mýty. Dokořán, Praha 2008. Str. 64.

K otázce vnímání času prostřednictvím televizních obrazovek je zde přesný příklad z knihy Jana Děkanovského.

„Ve finále hokejového mistrovství světa 2003 se v Helsinkách utkala mužstva Švédska a Kanady. Švédové se záhy ujali vedení 2:0 a zdálo se, že mají vývoj utkání pod svou kontrolou. Kanadánům se však podařilo zlepšeným výkonem vyrovnat a zápas tak dospěl do prodloužení. V něm pak kanadský útočník Anson Carter vstřelil branku a rozhodl o vítězství Kanady. Jeho gól, který padl poté, co Carter objel branku a bleskurychle zasunul puk vedle levé tyče, musel ovšem potvrdit videorozhodčí, ačkoliv Carter zdvihl ihned ruce nad hlavu ve vítězném gestu. Přímý přenos, který měli tedy diváci do té doby možnost sledovat jako text, v němž se časy příběhu a diskursu i čtení shodují, se náhle změnil. Režisér přenosu zařadil opakované záběry celé akce, což znamenalo, že divákovi nabízel v plynoucím čase čtení vybraný úsek příběhu opakovaně, ale čas diskursu se přitom prodloužil, protože opakované záběry byly zpomaleny. Prostřihem se vracela režie zpět k hráčům, vyčkávajícím na verdikt videorozhodčího, čímž se všechny tři časy sjednotily. Záběry kamer, které sporný moment zachytily, se navíc střídaly, čímž došlo vlastně k užití analogie narativní techniky, kdy je jedna událost interpretována z několika hledisek (několika vypravěči). Záběr jedné z kamer nakonec prokázal, že puk přešel brankovou čáru. Divák u televize tedy v tu chvíli věděl, že branka padla, čímž bylo zároveň jasné, že Carterova radost nebyla omylem nebo dokonce podvodným pokusem ovlivnit verdikt rozhodčího. Naopak, televizní divák mohl v tu chvíli očekávat výrok rozhodčího s předpokladem konečné kanadské radosti (vstřelením branky v prodloužení utkání okamžitě končí) i Carterova zadostiučinění.“¹⁴

Tato situace je na zápasech ledního hokeje častým jevem. Rozhodčí na hřišti nemůže vidět vše, co se před brankou děje, a tak pomoc videorozhodčího je na místě. Divák přímo na hokejovém stadionu má k dispozici pouze svůj vlastní úsudek, jak celou situaci viděl v daný moment, kdy se stala, a pak také záběry na tzv. „kostce“ uprostřed stadionu. Obří obrazovka zavěšená pod stopem není vždy na všech stadionech. A pokud tam „kostka“ je, tak ve většině případů nabízí pouze dva pohledy, protože přenos obrazu na obrazovku na stadionu zajišťují pořadatelé, kteří mají k dispozici pouze dvě hlavní kamery a dvě brankové. Česká televize má většinou na přímém přenosu sedm kamer,

¹⁴ Děkanovský, J.: Sport, média a mýty. Dokořán, Praha 2008. Str. 66.

kteří sledují hru, střídačky, diváky a dělají se na ně rozhovory, a pak také dvě brankové kamery (tzv. čipy). Fanoušci ledního hokeje, kteří jsou u televizních obrazovek, mají mnohem lepší pohled na celou situaci. Hodně v těchto případech záleží na režisérovi přímého přenosu, který je v přenosovém voze, co v daný moment divákovi nabídne. V České televizi jsou na lední hokej vybíráni nejlepší režiséři, aby byl výsledný obraz, který doputuje k divákovi co nejlepší. Právě oni musí zorganizovat způsob narace, aby měl divák přehled o dění na sportovišti a do této narace musí začlenit i náhodné prvky, které se při přímých přenosech dějí. Režisér, ale i lidé na místě sportovního dění (kameramani, reportéři, komentátoři) musí reagovat i na neočekávané a nepředvídatelné události, které je mohou během přímého přenosu potkat. To je asi hlavní rozdíl mezi přímým přenosem a reportáží, která se odvíjí až s časovým posunem. Pokud reportér natáčí nějakou událost a má čas na její prezentaci, tak může hned několik skutečností prezentovat jinak. Má více času na zpracování dané události (vše si může v klidu promyslet), a pak také nemusí ihned reagovat na vzniklou situaci. V neposlední řadě nepracuje reportér pod takovým stresem jako reportér a komentátor u přímého přenosu.

5.1. O televizi

Výborné pojednání o televizi napsal Pierre Bourdieu v díle „O televizi“ z roku 1996.

„Být“ říkal Berkeley, „znamená být vnímán“. Pro některé naše filozofy (a spisovatele) být znamená být viděn v televizi, což znamená v důsledku být vnímán novináři, mít to u nich, jak se říká dobré (což implikuje mnoho kompromisů a ústupků) – a je pravda, že když se nemohou spoléhat na své dílo, aby existovali kontinuálně, nezbyvá jim nic jiného než se na obrazovce objevovat co možná nejčastěji, tedy psát v pravidelných, co možná nejkratších intervalech díla, jejichž hlavním cílem – jak si všiml Gilles Deleuze – je zajistit si pozvání do televize. Tak se dnes obrazovka stala jistým druhem Narcisova zrcadla, místem narcistní exhibice.“¹⁵

Člověk, který se vydá na dráhu televizního moderátora, redaktora nebo reportéra musí být i z části exhibicionista, který se „umí dobře prodat“. S tím je spojeno také to, že „umí prodat“ i produkt (pořad, zpravodajskou relaci atd.). Každý moderátor se stane

¹⁵Bourdieu, P.: O televizi. Doplněk, Brno 2002. Str. 9.

tváří daného pořadu a bude s ním spojován, proto se musí člověk i typově do daného pořadu hodit.

„Tak jsme vkročili do epochy Neotelevize.“¹⁶ Umberto Eco hovořil o dnešní době jako o době, ve které je už Neotelevize. Tato epocha je více „diskrétní“. U staršího modelu (Paleotelevize) lidé znali všechny pořady, ale i moderátory a ostatní, kdo vystupovali na obrazovce, ale nyní je doba úplně jiná. Při dnešním počtu televizních stanic a televizí není možné znát všechny, které jsou nám nabízeny. A stejně tomu tak je i u moderátorů. Je jich velké množství, hodně se mění, přesouvají se v dané televizi na jiné pozice nebo odchází i do jiných televizí, a proto není možné sledovat vše.

„Nejdůležitějším rysem Neotelevize je skutečnost, že stále méně mluví (což právě Paleotelevize dělala, nebo to aspoň předstírala) o okolním světě. Mluví stále víc o sobě a o svých stycích se svými diváky. Nezáleží na tom, co říká, nebo o čem mluví (také proto, že diváci s pomocí dálkového ovladače sami rozhodují, kdy ji mají nechat mluvit a kdy mají přejít na jinou stanici).“¹⁷ V dnešní době vyhlásily všechny televizní stanice boj o diváka. Snaží se zaujmout a nalákat co nejvíce lidí, aby zapnuli právě jejich televizní stanici a program. V nespočetném množství televizí a internetových televizí je lehké přepnout na pořad, který bude zajímat. Proto se televize musí snažit být co nejprestižnější a nabídnout výbornou programovou skladbu.

„Rozhlas a televize jako masová média mají za sebou přibližně sedmdesátiletou, respektive čtyřicetiletou historii. Obě média vyrostla z technologií, jež existovaly před nimi – z telefonu, telegrafu. Pohyblivé a nepohyblivé fotografie a nahrávání zvuku. Přestože mezi oběma médii existují zcela zjevné rozdíly, lze je dnes obě, v obsahu i užití, vykládat společně.“¹⁸ Hodně věcí převzali, jak rozhlas, tak televize od již existujících médií, ale největším přínosem je jedna nová věc – přímé sledování dané akce v momentě, kdy se akce odehrává (přímý přenos).

Pomocí televize může pořad (vysílání, zpráva) zasáhnout teoreticky všechny (nebo alespoň velké množství) lidí vlastních televizi. Z tohoto důvodu musí být projev moderátora, reportéra srozumitelný pro velké množství lidí. U sportovních pořadů je to i o přiblížení a zjednodušení pravidel všem televizním divákům. Hodně to mohou

¹⁶ Eco, U.: Mysl a smysl. Moraviapress, Praha 2000. Str. 89.

¹⁷ Tamtéž. Str. 90.

¹⁸ McQuail, D.: Úvod do teorie masové komunikace. Portál, Praha 1999. Str. 39.

pocítit např. diváci krasobruslení, které Petr Vichnar po dlouhou dobu komentoval. Pokud by šlo o diváka, který není zcela odborníkem na toto sportovní odvětví, tak by nevěděl, co jednotlivé skoky znamenají, proto je zde komentátor, který umí číst jednotlivé pasáže představení tak, aby byl i průměrný divák tzv. „v obraze“. Záleží také na tom, komu daná televizní stanice patří nebo v jakém období se daný pořad vysílal. Postupně se televize, která tvrdí, že je nástrojem zaznamenávání, stane nástrojem reality, kterou vnímá divák.

„Pravdomlupnost televize není posuzována podle toho, co říká dotyčná osoba, ale podle toho, zdali je to opravdu ona, neboli zdali opravdu nese jméno a zastává funkce, které jí byly televizí přisouzeny, a zdali její slova nejsou shrnována či mrzačena tak, aby nakonec tvrdila něco, co (podle jiných dokladů) vůbec neřekla.“¹⁹ Moderátoři a reportéři by měli mít na mysli, že lidé, tomu co se objeví v TV, věří. V takovém případě jsou u jednotlivců, kteří vystupují v TV nutné a důležité titulky, aby divák mluviče poznal a uměl si daného člověka zařadit (např. Dominik Hašek, hokejový brankář, olympijský vítěz z Nagana).

Zprávy na jednotlivých televizních stanicích jsou hodně podobné. Jsou jen poskládány v jiném pořadí a jsou také jinak vystavěné. Redakce sportu České televize se zaměřuje na to, aby poskytla divákovi nejlepší popis společně s obrazem, co se na dané sportovní události stalo. Reportéři jdou po rovině příběhu sportovní události (co, kde se stalo, kdo zvítězil a proč). Snaží se hledat příběhy ze sportovního dění, to je odlišuje od reportérů z jiných televizních stanic. Soukromým stanicím jde především o zisk, a proto se snaží podat zprávu o dané sportovní události hodně působivě, někdy až s bulvárními prvky.

Hlavním sportovním zpravodajstvím v České televizi jsou Branky, body, vteřiny, které se objevily poprvé na televizní obrazovce 11. března 1956. Dlouhou dobu se tato zpravodajská relace vysílala pouze o víkendech, po určitou dobu měli i jiný název (Branky, body, sekundy). Od poloviny devadesátých let minulého století se vysílají denně. Jejich hlavním úkolem, což znamená i úkolem všech, kdo se na tomto pořadu podílejí, je co nejkvalitněji a aktuálně poskytnout informace z nejdůležitějších sportovních událostí z domova i ze světa. Pořadí zpráv si určuje moderátor pořadu společně s editorem. Největší události mají být řečeny jako první, pak jsou zprávy

¹⁹ Eco, U.: Mysl a smysl. Moraviapress, Praha 2000. Str. 91.

z domova a jako poslední by se měly objevovat zprávy ze světa. Vždy je kladen důraz na české sportovce a české úspěchy. Jednotlivé zprávy (tzv. carty) mají na starosti reportéři, kteří se sportovní události účastnili, a také směnař, který je určen k vytváření zpráv z agentur.

5.2. Vznik ČT4

Rozvoj sportu na České televizi je spojen se vznikem sportovního kanálu ČT4. Ten přináší sportovní události z celého světa a divák tak může sledovat sport 24 hodin denně.

10. února 2006 zahájila Česká televize vysílání čistě sportovního digitálního kanálu ČT4. Diváci, kteří jsou sportovními nadšenci, mají možnost sledovat významné sportovní akce z domácí i zahraniční sportovní scény. Jedná se o zpravodajství, publicistické i dokumentární pořady a debaty. V neposlední řadě přenosy z olympijských her, mistrovství světa nebo mistrovství Evropy. Sportovní kanál České televize vysílá také malé sportovní akce na regionální úrovni nebo soutěže handicapovaných sportovců.

„I vznik ČT4 byl logický. ČT měla špičkovou sportovní redakci a diváci mají zájem o český sport. Koncepce založená na takzvané české stopě je ojedinělá. Podobný národní sportovní kanál ve volném vysílání jen tak nenajdete. A navíc je to neskutečná podpora českého sportu. Rozvoj mnoha menšinových sportů je velmi silně navázán na ČT4. Ne každý podobné souvislosti chápe. Myslím, že sportovní organizace i Český Olympijský výbor si to velmi dobře uvědomují. Takže i tady jsem spokojen a považuji to za úspěch.“

(Jiří Janeček, bývalý ředitel ČT)

(Česká televize [online], 2011. Dostupné na [www: http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/rozhovory-s-generalnim-reditelem/?id=5654&strana-17=1&category=17](http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/rozhovory-s-generalnim-reditelem/?id=5654&strana-17=1&category=17))

„Vedení sportovní redakce se totiž rozhodlo pro spuštění tematického kanálu při XX. olympijských hrách v Turíně. Plán spočíval ve faktu, že licenční práva už ČT vlastní a tím pádem nebude muset na zahájení vysílání vynaložit žádné náklady. Navíc bude

mocť divákům nabídnout komfort v podobě nekrácených přímých přenosů ze všech dostupných sportů. Tím pádem by ČT také poprvé v celé šíři využila vysílací olympijská práva, na která vynaložila obrovské finanční prostředky.“²⁰ Česká televize tak spustila čistě sportovní kanál. Poprvé v historii měli sportovní fanoušci a diváci ČT možnost vidět celé přímé přenosy. Na ČT2 by se měli objevovat pouze významné mezinárodní akce a vše ostatní se začalo vysílat na ČT4. Na ČT2 navíc vznikl nový prostor pro dokumenty a další pořady bez sportovní tematiky. „ČT4 Sport po dobu trvání turínských Her mezi 10.2. až 26.2. 2006 vysílal z hlavní budovy České televize na Kavčích horách z odbavovací režie RK 13 v době od 9 do 24 hodin. V úplném počátku sloužil spíše jako doplňková alternativa k ČT2, kde se odehrávalo hlavní televizní olympijské dění. Program ČT4 Sport nebyl moderovaný, olympijské studio s moderátory Vojtěchem Bernatským a Jakubem Bažantem fungovalo pouze na ČT2.“²¹ Na ČT4 se objevovaly pořady, které se běžně na ČT2 objevovaly velmi málo. Navíc sportovní kanál ČT4 umožňoval vysílat např. curlingové zápasy celé, což na ČT2 nebylo možné. Na počátku existence sportovního kanálu byla stanovena určitá představa. „Heslo, které mělo sportovní kanál charakterizovat, zní: „Český sport pro českého diváka.“ Primárně se tedy tvorba sportovního kanálu zaměřovala na tuzemské sportovní dění, přičemž se snažila dodržovat zásadu minimálně jednoho přímého přenosu denně. Cílem tohoto kroku bylo co nejvíce zviditelnit menšinové sporty a také ty, které na celoplošném kanálu nedostávaly potřebný prostor.“²² Toto poslání si Redakce sportu ČT uchovala dodnes. Menšinové sporty a sportovní dění jako např. krajské soutěže a menší přebory v malých městech ČR se objevují v pořadu „Sport v regionech“. Sport handicapovaných je v pořadu „Paralympijský magazín“. ČT4 se věnuje především českým sportům - přímé přenosy z ledního hokeje, fotbalu, házené, volejbalu, basketbalu atd. Český sport a čeští sportovci jsou i hlavním tématem sportovní zpravodajské relace „Branky, body, vteřiny, která se vysílá na ČT1 a ČT24.

²⁰ Kalembo, J. ČT4 sport – vize, současnost, budoucnost. UK FSV, Praha 2007. Str. 32.

²¹ Tamtéž. Str. 37.

²² Tamtéž. Str. 41.

5.3. Sportovní jazyk

Hodně sportů vzniklo mimo Českou republiku, s tím je spojeno přejímání a zapojování cizích názvů do naší mluvy. Každý si určitě vybaví nějaký název, který nepochází z českého jazyka. Např. basketbal, florbal, backhand atd. Některé výrazy se nahradily českými např. košíková (basketbal), odbíjená (volejbal) atd. Nicméně to nelze aplikovat na všechny výrazy a názvy, proto se cizí výrazy ustálily v českém jazyce. Jen je potřeba užívat všechna cizí slova s „mírou“ a pokud existuje i český ekvivalent, tak používat „domácí“ výraz.

I moderátoři, komentátoři a reportéři České televize používají cizí slova. Má to hned několik důvodů. Jedním je už zmiňované vysvětlení, že pro některé výrazy neexistují česká slova a druhým důvodem je to, že se v reportáži nemohou opakovat slova, a tak sportovní novináři hledají jiné varianty a často sáhnou k cizím slovům. Novinářský jazyk tvoří vrstvu jazyka spisovného. Má i své osobité vyjadřovací prostředky, které jsou závislé na okolnostech, u kterých novinářský projev vzniká, a také jeho úkolem (přinést divákům zprostředkovaně události ze sportovního dění v České republice i zahraničí). Sportovní zprávy a sportovní pořady jsou určeny pro širší veřejnost a tomu se musí přizpůsobit i jazyk. Sportovní redaktor musí svou zprávu formulovat tak, aby jí porozuměl i sportovní nadšenec, který nezná daný sport dopodrobna.

Jazyk a celý projev je potřeba „trénovat“. K tomu slouží celá řada hlasových cvičení. Pro sportovního reportéra a pro reportéra obecně je také důležité hodně číst, protože právě čtení nám zvětšuje slovní zásobu a to je u profese, která se živí jazykem hodně důležité. Reportér, moderátor nebo komentátor nemůže začít nudit. Musí se stále zlepšovat a reagovat na změny, které se dějí kolem nás.

5.4. Sportovní televizní komentář

„Základním rozdílem mezi rozhlasem a televizí, spočívající v existenci obrazové složky televizního vysílání, neprojevuje se v publicistických projevech po jazykové a slohové stránce v takové míře, jak by se dalo předpokládat. Je to především tím, že primární podoba publicistických projevů není ani v rozhlase, ani v televizi podoba mluvená, ale psaná.“

(Naše řeč [online], 2011. Dostupné na [www: http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5636](http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5636))

Sportovní televizní komentář má velkou výhodu obrazu, který může nahradit v určitých okamžicích i slova. Obrazová část sportovní reportáže nebo přímého přenosu může nabídnout více než reportáž rozhlasová. V rádiu hraje hlavní úlohu pohled reportéra na místě sportovního klání. Posluchač se musí zcela spolehnout na to, co mu reportér říká, nemůže si vytvořit svůj vlastní úsudek, protože je odkázán jen na „hlas z rádia“. Sportovní komentátoři se často spoléhají na obraz a vybízejí diváka k tomu, aby si sám udělal úsudek o situaci, která nastala v daný okamžik. Pokud se vyskytnou problémy technického rázu, pak se snaží komentátor nahradit obraz právě podrobným popisem. Další problém nastává při výpadku zvuku, kde se televizní divák musí spolehnout pouze na vizuální část. Obraz a komentář jsou tedy jeden celek a navzájem se doplňují.

„Už v samých počátcích televize bylo znát, že přímý přenos předpokládá volby a manipulaci.“²³ S tímto vyjádřením Umberta Eca rozhodně souhlasím. U každého přímého přenosu je přítomný režisér, který sedí v přenosovém voze a říká stříhačovi, kterou kameru má právě do přímého přenosu stříhnout a kdy zařadit opakovaný záznam např. gólu atd. To znamená, že předkládá divákovi už nějaký pohled na dané sportovní utkání. Obrázky pak komentuje i komentátor, takže i jeho slova se přizpůsobují režisérovi přenosu, který vybírá, podle svého uvážení, ty nejlepší obrázky. Důležité je také postavení a rozestavení kamer a samozřejmě práce kameramanů, protože se může stát, že např. nenatočí rozhodující faul, který se odehrál mimo hlavní dění zápasu, pak právě tuto záležitost nemůže režisér divákovi nabídnout.

Na televizní obrazovce by měla převládat, a také převládá, dominantnost obrazu. Ta se v komentáři často konstatuje, např.: Jak sami vidíte atd. Hodně se také využívá hodnotící otázka. A jak celý závod dopadl? Často je k vidění i explicitní výraz vzhledem k obrazu např. takový je stav po dvou setech (většinou se toto používá při pohledu na skóre). Dříve se hodně používal doslovný popis. Např. my sledujeme tohoto atleta, ale za doskočištěm se připravuje náš skokan o tyči na svůj pokus. Nyní se sice zmíní to, co kdo dělá, ale nejedná se o úplný doslovný popis. Dnes se spíše „sází“ na obraz a na to, že to divák vidí. Přesný popis se používá k udržení diváka v napětí.

²³ Eco, U.: Mysl a smysl. Moraviapress, Praha 2000. Str. 100.

Používá se to také k dramatizaci závodu. Např. komentátor ví, že je Barbora Špotáková jednou z hlavních favoritek na zisk zlata, tak komentuje co se děje ještě před jejím hodem. Např. Barbora Špotáková už se rozcvičuje a její vystoupení uvidíme za několik málo minut. Vypadá to, že si dnešní závody opravdu užívá atd. „...televizní kamery se soustřeďovaly na to, co bylo důležité z hlediska tématu, který si televize zvolila.“²⁴ I tato slova Umberta Eca jsou naprosto pravdivá. Zůstanu u Barbory Špotákové a u televizního atletického přenosu. Pokud komentátor a režisér vědí, že naše oštěpařka je v dobré formě, že má na to, aby zaútočila na medaili atd., tak tomu přizpůsobují i komentář. Více si jí všímají, mluví o ní. Je tématem a vrcholem přenosu. U mezinárodních přenosů je jasné, že si český komentátor bude všimnout českých sportovců a bude komentovat hlavně dění kolem nich, protože to je přesně téma, které zajímá české fanoušky a diváky. Režisér může opravdu hodně ovlivnit celý televizní produkt, který je předkládán divákovi. Může i upřednostnit nějaký tým, např. tím, že bude dávat více opakovaných záběrů jeho šancí atd. V České televizi, troufám si tvrdit, tomu tak není.

Průběh celého závodu má možnost divák sledovat sám na televizní obrazovce. Komentátor pouze navádí diváka a ukazuje mu, jak průběh závodu vypadá, ale vše je pouze orientační. Komentátor je spíše jen člověk, který identifikuje sportovce (kdo je kdo). Komentátor nebo spolukomentátor (odborník na dané sportovní odvětví) předkládá divákovi výklad pravidel a popisuje to, co se na sportovišti děje. Spolukomentátor se využívá především ke zkvalitnění komentáře, a také pro tzv. „pohled do zákulisí“ jednotlivého sportu. Česká televize využívá spolukomentátory velice často. Dialog mezi ním a komentátorem je oživení celého přenosu. Problém může nastat tehdy, pokud komentář obsahuje příliš mnoho odborných termínů. Divák nemusí porozumět takovému komentáři a nedostává tak kompletní servis, na který má nárok. Výhoda obrazu je v tomto směru zřejmá. Pokud divák neporozumí nějakému odbornému termínu, má ještě obrazovou složku a může si tak spojit neznámý výraz s obrazem, což může vést k pochopení a objasnění výrazu.

„Při výběru lexikálních prostředků vůbec využívá televizní komentář repertoáru společného sportovní publicistice. Uvedme některé novější a frekventovanější výrazy příznačné pro tuto oblast: Patří k nim např. jinak knižní sloveso uspět, popř. častěji

²⁴ Eco, U.: Mysl a smysl. Moraviapress, Praha 2000. Str. 102.

negativní neuspět (Šimoaka už neuspěl proti našemu Schenkovi; Ani útok Bohouše Veselého neuspěl), zlikvidovat (ve spojeních jako zlikvidovat útok, zlikvidovat nebezpečí, zlikvidovat pravou stranu soupeřova útoku)...“

(Naše řeč [online], 2011. Dostupné na [www: http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=5636](http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=5636))

„Televizní komentátoři užívají ovšem i hotových automatizovaných spojení, lexikální i větné povahy, běžných ve sportovní publicistice a zvláště v rozhlasové reportáži (malá domů, zmařit, spálit šanci atd.). K nim přistupují i některé automatizované obraty, které si televizní komentář vypracoval zvláště pro oblast nepřímého popisu, např. To byl odevzdaný míč (o lehké střele nebo o přihrávce na protihráče); To je příležitost pro domácí, pro Kabáta (tj. dostali se k míči, útočí apod.); užívá se zvláště ve spojení To je příležitost pro brankáře, pro Krameriusa, pro Dzurilla, ... (tedy k označení snadného brankářského zákroku), s expresivním zabarvením To je / To byla pro Viktora lahůdka. Při užívání automatizovaných spojení záleží ovšem na individuálním rozsahu jejich zásoby a smyslu pro stylizační obměny, aby komentář nepůsobil dojmem mozaiky složené z hotových prefabrikátů. Tím spíše to platí o užívání frazeologických spojení z běžného jazyka (jako prubířský kámen, želízko v ohni, padla kosa na kámen), jehož motivací je snaha o oživení, ozvláštňení projevu.“

(Naše řeč [online], 2011. Dostupné na [www: http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=5636](http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=5636))

Sportovní novináři už nad danými výrazy nepřemýšlejí. Spojení „želízko v ohni“ je docela často používaným jevem. Jsou zde i další spojení např. černý kůň nebo role favorita. Souhlasím s tímto článkem publikovaným na internetu na stránkách „Naše řeč“. Pro komentář je určitě důležité, aby byl propojený, aby působil jako jeden celek. Nevadí, že komentátor nebo redaktor použijí novinářská klišé nebo určité fráze, pokud se to do komentáře hodí. Celý komentář musí také samozřejmě působit přirozeně (nevynuceně). A to hodně záleží na slovní zásobě a bohatosti jazyka daného člověka.

„Z typických formálních prostředků, běžných v sportovní publicistice, je v televizním komentáři velmi často zastoupena pasivní konstrukce se 7. pádem vyjadřujícím původce děje: Jurkanin zastavený Domingou, ofsajd zaviněný Károu, bloky vybité Grössrem, míč nečistě zahraný Koudelkou...“

(Naše řeč [online], 2011. Dostupné na [www: http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=5636](http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=5636))

I sedmý pád je typický pro sportovní televizní komentář. Komentátor komentuje většinou dění, které právě probíhá na stadionu nebo na sportovišti. Vše se odehrává „nyní“. Komentátor reaguje na vzniklou situaci, a proto se často používá sedmý pád. Např. ofsajd zaviněný Károu (viz. Příklad výše). Častokrát se použije právě sedmý pád místo toho, aby byl nahrazen ofsajd, který zavinil Kára.

Sportovní komentář se vyvíjel, až se dostal do dnešní podoby. Zlepšování a prohlubování znalostí komentátorů, moderátorů a reportéru vede k lepší prezentaci a interpretaci. Televizní diváci jsou „hýčkáni“ slovním projevem komentátora a spolukomentátora (odborníka). Dnešní trend nechává hodně vyniknout obraz a tím dává divákovi prostor k jeho vlastní interpretaci.

5.5. Moderátor, reportér, komentátor

„Patrně největší moc novináře spočívá v tom, že z nepřeberného množství událostí, které se přihodí, vybírá informace, jež budou publiku předneseny jako zprávy. Každé rozhodnutí informovat o určité události je provázeno rozhodnutím neinformovat o jiných méně zajímavých či důležitých událostech.“²⁵

Moderátor:

„Latinské sloveso moderor (mírnit) se stalo východiskem slova moderátor (v češtině s přechýlením moderátorka, se slovesnou odvozeninou moderovat), které zahrnuje řadu příbuzných významů.“

(Naše řeč [online], 2011. Dostupné na [www:http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6351](http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6351))

„Moderátor (lat. Moderator = správce, vládce, krotitel, usmiřovatel) – v rozhlasu a televizi průvodce pořadem, obvykle besedou nebo diskusí, který jej uvádí, řídí a prezentuje. Je prostředníkem mezi diváky a účastníky rozhlasového či televizního pořadu. Moderátor je tvůrčí pracovník, který zpravidla spojuje několik tradičních rozhlasových či televizních profesí – redaktorskou, hlasatelskou, reportérskou, ale i komentátorskou a částečně také režisérskou a dramaturgickou.“²⁶

²⁵ Burns, L. S.: Žurnalistika, praktická příručka pro novináře. Portál, Praha 2004. Str. 75.

²⁶ Osvaldová B., Halada J. a kol.: Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace. Libri, Praha 2007. Str. 121.

Moderátor se uplatňuje zejména v přímých přenosech a interpretuje z velké části připravené texty, ale musí také ovládat umění improvizace a okamžité reakce na vývoj daného pořadu. Moderátor získal v odborném jazyce publicistiky hned dva nové významy. Tím prvním významem pro moderátora, je ten, že vede odbornou besedu nebo nějakou soutěž. Druhým významem je komentování a shrnování názorů jednotlivých účastníků. Osobnost moderátora je velmi spjata s posluchačem (divákem). Utváří se tu i jisté zdání dialogu. V současnosti moderátor určitého pořadu působí velmi bezprostředně a opravdu to někdy může působit velmi interaktivně.

Moderátor, povolání, u kterého musí být člověk exhibicionista, musí umět pohotově reagovat a improvizovat. Nároky na tuto pozici jsou tedy opravdu velké, ať už na všeobecný rozhled, na podrobnou znalost daného problému a samozřejmě i na vyjadřovací schopnosti. Od moderátora se očekává jazyková kultivovanost projevu (správná výslovnost, srozumitelnost, přiměřená rychlost mluvy atd.). U moderátora Redakce sportu České televize záleží hodně na pořadu, který moderuje a samozřejmě na době, ve které daný člověk pracoval.

Petr Vichnar čekal rok na možnost moderování, když se dočkal a získal i jistotu před kamerou stal se vynikajícím sportovním moderátorem. Cesta k dobrému moderování je dlouhá. Když srovnám dobu, ve které Petr Vichnar začínal moderovat např. zpravodajskou relaci Branky, body sekundy (v dnešní době vteřiny), tak největší rozdíly jsou určitě v technice.

Sportovní televizní zpravodajství je určeno široké veřejnosti. Působí hlavně na dva smysly člověka – zrak a sluch. Správná souhra a vzájemný vztah mezi obrazem, mluveným slovem a ruchy (v reportáži) je velmi důležitá. Vše musí „klapat“, aby divák pochopil o čem je ve zprávě řeč.

„Zvláštním, ale významným výrazovým prostředkem jsou paralingvistické – nonverbální prvky, které se spolu s řečí uplatňují zejména při interpretaci televizního zpravodajského sdělení. Patří k nim dikce a tón mluvy, mimika a výrazy obličeje, gesta, pohledy očí, držení a pohyby těla, a také např. zvolené oblečení.“²⁷

U audiovizuální části je velmi důležitý pohyb, který je zachycen v nějakém úseku. Záběr se dá rozdělit na celek, polocelk, detail, velký detail. Jak budou jednotlivé

²⁷ Osvaldová, B. a kol.: Zpravodajství v médiích. Karolinum, Praha 2005. Str. 74.

obrázky poskládány na sebe je věcí autora reportáže a režiséra např. Branek, bodů a vteřin. Celek většinou uvádí do děje, ukazuje, kde se daný sport odehrává a představuje nám sport, o kterém reportáž je. V polocelku se např. ukazuje hlavní favorit. Polocelk může přecházet do detailu, ten nám ukazuje nejčastěji jedinou osobu, o které autor reportáže mluví. Opět vše musí korespondovat s komentářem, aby nebyl divák zbytečně zmaten, kdyby tomu tak nebylo. Velký detail se ve většině případů používá u rozhovorů. Velký detail je „obrázek“, kde je jen obličej a to navíc ještě přiblížen, přes celou obrazovku.

Kompozice zpravodajský textů je ovlivněna svým posláním – informační funkcí. Vše souvisí s tím, že zpravodajské texty by měly přinést odpovědi na otázky: co, kde, kdo, kdy a proč. K tomu je uzpůsoben obsah zpráv (i sportovních).

„Pro zpravodajské texty je příznačná ustálenost a modelovost přispívající k rychlosti a pohotovosti v komunikaci.“²⁸

Hlavní sportovní zpravodajskou relací jsou v České televizi „Branky, body vteřiny“, které vznikly v roce 1956. V současné době má tento pořad ustálenou grafiku, barevné ladění, znělku i trojici moderátorů. Hlavní sportovní relace začíná v 19:35 a trvá 15 minut. Nároky na jednotlivé reportáže jsou tedy jasné. Velmi stručně a jasně říci vše podstatné z dané sportovní události. Stopáž jednotlivých reportáží je od 25 sekund až po přibližně 1:30. Velkým posunem ve zpravodajství je určitě vývoj techniky. V minulosti se musel přivést např. fotbal pro zpravodajství nejpozději kolem 18 hodiny. Točilo se na film, který se nejprve musel vyvolat, a pak také ustříhat na filmové střížně a založit. To je v dnešní době nepředstavitelné. Dnešní „Branky, body a vteřiny“ začínají, jak už bylo napsáno, v 19:35 a mnohdy se autor reportáže dostane na střížnu např. 19:20. Poté, ale musí svůj příspěvek rychle ustříhat a namluvit, pokud je v časové tísní, tak se ustříhají pouze obrázky a redaktor pak čte zprávu ve studiu živě. V dnešní době se natáčí na digitální beta kazetu nebo na tzv. xdcam. Je tu také možnost vůbec nevozit natočený materiál na střížnu a ustříhat ho pomocí počítače přímo na místě a s pomocí internetu a úložního systému (signiant, FTP) ho poslat přímo do Redakce sportu, kde ho vytočí na digitální beta kazetu a odvysílají. To je asi největší pokrok v technice u pořadu „Branky, body, vteřiny“ (BBV). Moderátor v dnešní době nemusí číst studia z papírů nebo si je

²⁸ Minářová, E.: Stylistika pro žurnalisty. Grada, Praha 2011. Str. 244.

nemusí pamatovat. Nyní funguje čtecí zařízení, takže moderátor působí mnohem uvolněněji a navíc se stále kouká do kamery a říká to tzv. lidem. Papíry si s sebou moderátor nosí pouze pro případ, kdyby vypadlo čtecí zařízení (tzv. pro jistotu). Moderátor BBV se také může spojit živě např. s hokejovým stadionem (s reportérem na stadionu), ten se může objevit vedle moderátora na velké obrazovce a může proběhnout živý vstup do BBV. Pro moderátora to není až taková změna. Čím více je člověk před kamerou, tak tím si začne být jistější a projev je pak profesionálnější. U většiny moderátorů (včetně Petra Vichnara) šlo „o čas“, taková to profese je hlavně o praxi a o dostatečném množství odvysílaných relací.

„Zpráva jako faktografický text je považována za klasický žánr/ útvar zpravodajského stylu, i když se vyskytuje také v ostatních komunikačních sférách. Aktuálně, bezprostředně, rychle a pohotově přináší konkrétní informace.“²⁹

A právě tomu se přizpůsobuje celé zpravodajství. Důležitá je informovanost a podání zprávy co největšímu množství lidí.

Reportér:

„Reportér (franc. reporter) – označení novináře, který se orientuje na autentické, přímé (očité) svědectví a práci takzvaně v terénu, vykonává zpravodajskou a reportérskou činnost...K jeho vlastnostem má patřit pohotovost, schopnost rychle formulovat, smysl pro detail i souvislosti, osobitý způsob vidění.“³⁰

„Práce hokejisty je spojená i s poskytováním rozhovorů. S tím musí každý hráč počítat. Já osobně jsem s tím nikdy neměl problém. Samozřejmě je mnohem příjemnější bavit se s reportérem po vyhraném zápase. Beru to jako součást své práce. A tedy i svou povinnost. Víím, jak úzce vystupování v médiích souvisí s příjmem v klubu a tedy i mým finančním ohodnocením, a tak to beru. Čím je člověk ve svém oboru lepší, tím větší je o něj zájem. I na to si hokejista musí zvyknout.“

Dominik Hašek, olympijský vítěz z Nagana 1998 (část našeho rozhovoru)

²⁹ Minářová, E.: Stylistika pro žurnalisty. Grada, Praha 2011. Str. 244.

³⁰ Osvaldová B., Halada J. a kol.: Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace. Libri, Praha 2007. Str. 176.

Sportovní reportér v České televizi může pracovat na několika typech pořadů. Může natáčet pro hlavní sportovní zpravodajský pořad ČT – „Branky, body, vteřiny“. To znamená, že reportér natáčí na sportovišti s vidinou toho, že výsledná práce bude mít stopáž 25 vteřin až 1:30. S tímto zadáním musí počítat a podřídít tomu svůj text a celý nápad (příběh). Dále se dá natáčet pro jednotlivé pořady jako např. Sport v regionech (reportáže z menších sportů většinou na krajské, okresní úrovni). Stopáž jednotlivé reportáže je v tomto pořadu kolem 4 – 5 minut. To pro reportéra znamená vymyslet poutavý příběh s rozhovory a přínosnými informacemi do 5 minut. Zde se může reportér více rozepsat a jít do větších detailů, na které není v běžném zpravodajství čas. Dalším odvětvím v práci sportovního reportéra je přímý přenos. Improvizace, stres, dobré vystupování a pohotové otázky, to vše musí zvládat reportér na přímém přenosu. Nástrah, které číhají na reportéra přímého přenosu, je opravdu hodně. Práce reportéra začíná ještě před přímým přenosem, na který se musí připravit. Zjišťuje si informace a celkově se připravuje na to, co ho čeká.

Např. florbalový přímý přenos ze zápasu florbalové Fortuna extraligy:

- příprava před florbalovým přenosem (soupisky klubů, novinky atd.)
- střih do přestávek mezi jednotlivými třetinami (zpracování již natočených témat)
- příjezd přibližně dvě hodiny před začátkem utkání
- zjišťování jednotlivých formací, popř. nějakých změn před samotným začátkem zápasu
- předtočení rozhovoru s vybraným sportovcem na dané téma, které se hodí do tzv. „předjezdu“ (úvodní studio před utkáním)
- reportér si musí projít všechna témata přestávek, aby je mohl pak bez větších obtíží prezentovat
- při hře sleduje vývoj zápasu
- o přestávkách čeká na reportéra rozhovor a uvedení příspěvků (to se opakuje v obou přestávkách)
- na konci zápasu rozhovor a rozloučení s diváky, upoutávka na další přenos

U přímého přenosu je důležité, aby reportér poslouchal v tzv. „uchu“ pokyny režiséra, aby věděl, kdy má uvést daný příspěvek nebo rozhovor. Věcí, které musí reportér sledovat je opravdu hodně, i proto je důležité stálé soustředění.

Na pozicích reportéra např. pro pořad Sport v regionech se začíná. Tím si projde každý redaktor, který začíná v redakci Sportu v České televizi. V nynější době se navíc doba čekání na první reportáž zkrátila. Nejprve se jezdí na tzv. obhlídky natáčení, aby mladý redaktor věděl, co je potřeba na sportovišti dělat. Pak usedne do střížny a je placen za tzv. skriptování. To znamená, že redaktor sedí na pracovišti, kde se stříhají zpravodajské relace a jiné pořady a nabírá např. hokejový zápas na pásek a píše k němu tzv. skript (zapíše např. gól v čase XY vstřelil XY a dopíše kód z kazety, na kterou se zápas nabírá. To vše urychluje pak práci zkušenějšího redaktora, který daný hokejový zápas stříhá s režisérem do zpravodajství. Pak dostane mladý nadějný redaktor práci na menších pořadech, jak už jsem předeslala např. Sport v regionech a čeká na svou větší šanci, jak se dostat do dalších „větších“ pořadů.

„Reportérská činnost je mravenčí práce.“

Petr Vichnar, část našeho rozhovoru

Komentátor:

Komentátor je autor komentáře. Jeho úkolem je přiblížit divákům např. sportovní dění. Komentovat, co se právě na sportovišti děje a přidat určité postřehy např. ze zákulisí, ze života sportovce, rekordy z minulosti, výsledky atd. U televizního komentátora je nejdůležitější, aby přesně popisoval hru, znal pravidla a měl ponětí o zákulisí dané soutěže, dokázal přidat zajímavosti o sportovcích a nějak obohatil komentář.

„Komentování je královská disciplína.“

Petr Vichnar, část našeho rozhovoru

„Základem komentáře jsou jasná fakta, jež komentátor hodnotí, analyzuje a zařazuje do logických vztahů a souvislostí, a argumentace opírající se o rozbor příčin a následků komentovaného jevu.“³¹

³¹ Osvaldová B., Halada J. a kol.: Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace. Libri, Praha 2007. Str. 103.

Petr Vichnar začal s komentováním jedním z netradičních sportů a to se šermem. Dále následovaly přenosy z házené, Velké Pardubické a hokeje. Právě hokej se stal pro tohoto oblíbeného komentátora sportem číslo jedna. Měl možnost být i u „Turnaje století“, tedy u turnaje v ledním hokeji na zimních olympijských hrách v Naganu, kde čeští hokejisté získali zlatou medaili. Byla to velká chvíle, protože to bylo poprvé kdy Kanadsko – americká NHL (National Hockey League) přerušila soutěž, aby se nejlepší hokejisté světa mohli utkat na olympijských hrách v Naganu. Popularita Petra Vichnara rostla a stal se oblíbeným sportovním komentátorem.

„Vždycky jsem si myslel, že Vídeň bude vrchol, ale teď je vážně ohrožena!“

Petr Vichnar, po vítězství nad Kanadou v olympijském semifinále 1998

Turnaj v Naganu je pro Petra Vichnara největším sportovním zážitkem a právě tento turnaj se stal největším sportovním zážitkem i pro fanoušky ledního hokeje tady v Čechách u televizních obrazovek. Tento hokejový olympijský turnaj se stal přesnou ukázkou toho, jak moc ovlivňuje lidi televize, a jaké to je zprostředkovat pomocí obrázků a komentáře turnaj, který se hrál až v dalekém japonském Naganu. Lidé v republice vstávali v 5 hodin ráno, aby mohli sledovat zápasy, ve škole se přerušovala výuka a lidé si brali volno v zaměstnání a chodilo se fandit na náměstí a do hospod a restaurací. To vše kvůli tomu, aby viděli zápasy českého národního týmu. Nagano je výborným příkladem mýtu ve sportu. Když se nyní řekne slovo Nagano, tak se většině Čechů, i když nejsou hokejovými fanoušky, vybaví památné vítězství našich hokejistů. I při vyslovení naganský hrdina se vybaví konkrétní osoba – Dominik Hašek. I to vše pomohlo k větší popularitě Petra Vichnara. Jeho komentáře společně s komentáři Roberta Záruby slyšely miliony lidí v České republice. Jejich citace se objevují na internetu. Postřehy obou komentátorů se objevily v novinách, televizi a dokonce i v knihách.

„Povaha žurnalistiky na počátku 21. století je taková, že ji již nelze popsat jen vzhledem k zaměstnání. Její definice nemůže být omezena na pouhý popis jednotlivce, který prošel obdobím zasvěcení do praxe na daném pracovišti, protože každý jednotlivý

novinář má moc utvářet svět svého publika a takový popis nespojuje s touto mocí žádnou společenskou odpovědnost.“³²

„...žurnalistika se od ostatních mediálních aktivit liší právě prvkem služby veřejnému zájmu. Novináři slouží tomuto cíli sdělováním pravdy, i když je tato pravda nepříjemná a nevídaná. Nejpříjemnějším rámcem pro nazírání žurnalistiky je vnímat ji jako výsledek systematického zvažování informací s ohledem na široce pojaté zpravodajské hodnoty upřesňované souvislostmi, v nichž jsou informace shromažďovány a šířeny.“³³

Pokud se člověk stane novinářem, musí si být jistý tím, že jeho hlavním posláním je služba veřejnosti. Povolání novináře je šíření informací dál. I když někdy jsou informace nepříjemné a pro novináře hodně složité a těžké. I takové úkony musí novinář zvládnout.

³² Burns, L.S.: Žurnalistika, praktická příručka pro novináře. Portál, Praha 2004. Str. 41.

³³ Tamtéž. Str. 41.

6. Sémiotická analýza (analytická část)

Pojem sémiotika (sémiologie) pochází z řeckého slova sémeion, což znamená znak, označení. Sémiotika je tedy nauka o znakových systémech.

„Nauka o významu a smyslu znaků se nazývá sémiotika. Znakem se může stát každá skutečnost, která něco reprezentuje. Jako znaky mohou pro nás vystupovat takové skutečnosti – jako např. užití určitých slov, určitého druhu oblečení, určitého typu symbolů tehdy, budeme – li jim rozumět.“³⁴

Celý život jsme obklopeni velkým množstvím nejrůznějších znaků. Potkáváme se s nimi denně. Narážíme na ně doma, na cestě do práce, ale v i zaměstnání. V mnoha případech ani nevíme, že jde o znaky a neuvědomujeme si to. Všechny znaky jsou součástí určitého znakového systému. Vlastně ani nevím, zdali je možné najít nějaký znak, který je tu sám o sobě a nesouvisí s nějakým jiným znakem. Počet znaků v jednotlivých systémech se liší a hodně záleží na tom, který systém máme zrovna na mysli (např. smajlíci, které se používají v komunikaci především přes mobilní telefon, těch je hned několik desítek, ale např. barvy na semaforu jsou pouze tři.).

„Pokud by vztah mezi označujícím a označovaným (signifikant x signifié) byl založen na základě systému pravidel, kterým je jazyk 'la langue', saussurovská sémiologie by byla, zdá se, přísnou sémiotikou signifikace. Není však náhoda, že ti, kteří nazírají na sémiotiku jako na teorii komunikace, se v zásadě opírají o Saussurovu lingvistiku. Saussure nedefinoval pojem označované nijak zvlášť jasně, nechal jej na půl cesty mezi mentálním obrazem, pojmem a psychologickou realitou, avšak zcela jasně zdůraznil skutečnost, že označované je cosi, co má něco společného s mentální aktivitou toho, kdo přijímá označující: podle Saussura znaky 'vyjadřují' ideje, a přepokládáme-li, že nesdílel Platonovu interpretaci pojmu 'idea', pak musí být ideje mentálními událostmi, jež se týkají lidské mysli. Tedy na znak se bezpodmínečně pohlíží jako na prostředek komunikace mezi dvěma lidskými bytostmi s cílem něco zprostředkovat nebo vyjádřit.“³⁵

V sémiotice rozlišujeme dvě významné linie. Tou první je diadická linie, do které patří sémiotici jako je např. Saussure a Barthes, kteří jsou představitelé strukturalismu

³⁴ Doubravová, J.: Sémiotika v praxi. Portál, Praha 2002. Str. 9.

³⁵ Eco, U.: Teorie sémiotiky. Argo, Praha 2009. Str. 25.

(francouzského strukturalismu 50. A 60. let). Druhou linií je linie triadická. Nejvýznamnějšími představiteli jsou Charles Sanders Peirce a Umberto Eco, ti zastávají koncepci znaku. Já jsem se rozhodla využít pro sémiotickou analýzu diadickou, strukturalistickou linii a následovat tak Rolanda Barthesa a Ferdinanda de Saussura. U obou těchto zmiňovaných autorů je znak korektorem dvou složek – označujícího a označovaného. Roland Barthes se hodně zabýval mytologií, což se mi hodilo, aby popsala i jeden sportovní mýtus a ukázala, že i sport je dobrým prostředím pro vznik mýtů. Oba autoři se také zabývají hodně lingvistikou, a tak právě jejich postřehy a znalosti mi nejvíce pomohly při sémiotické analýze. Rolanda Barthesa a Ferdinanda de Saussura představím více v následujících řádcích.

6.1. Roland Barthes

Roland Barthes byl francouzský literární kritik, sémiotik a teoretik (1915 – 1980). Vyšel z Ferdinanda de Saussura. Ten tvrdil, že všechny kulturní objekty nesou význam. Ke komunikaci významů se musí využít znaky, a pokud to tak funguje, jde o jazyk. Z toho vycházel i Barthes. „Sémiologie může nabývat jednoty jedině na úrovni forem, nikoli obsahů. Její pole je omezené, vztahuje se jen na jednu řeč a zná jen jediný úkon: čtení neboli dešifrování.“³⁶

Roland Barthes definuje sémiologii jako obecnou vědu o znacích. Také rozlišuje dva systémy sémiologie. Ten primární sémiologický systém spojuje označující a označované. V sekundárním systému se mění znak z primárního systému na označující. Vzhledem k této teorii vymezuje lingvistický jazyk a metajazyk.

„...každá sémiologie postuluje určitý vztah mezi dvěma členy: označujícím a označovaným. Tento vztah se váže na předměty různého řádu, a právě proto není vztahem rovnosti, nýbrž ekvivalence. Je třeba si uvědomit, že na rozdíl od běžné řeči, jež mi jednoduše říká, že označující vyjadřuje označované, mám v každém sémiologickém systému co do činění nikoli se dvěma, ale se třemi různými členy. Neboť to, co se pokoušíme pochopit, rozhodně není jeden člen následující za druhým,

³⁶ Barthes, R.: Mytologie. Dokořán, Praha 2004. Str. 112.

ale korelace, jež je spojuje: je zde tedy označující, označované a znak, který je celkem sdružujícím oba první členy.³⁷

Jak už jsem se zmínila, v kapitole Moderátor, reportér, komentátor, tak Nagano bylo opravdu považováno za olympijský hokejový turnaj století. Nejlepší hráči světa přijeli ze zámoří, kde se přerušila NHL, aby reprezentovali své národní týmy. Nejinak tomu bylo u české reprezentace. Systém turnaje jen velmi málo eliminoval náhodný výsledek (na turnaji se týmy utkali vždy pouze jednou, a pak vyřazovacím systémem play off. Hodně tedy záleželo na aktuálním rozpoložení jednotlivých týmu, na pohodě a souhře jednotlivých formací a na aktuální formě celého mužstva. Český tým nakonec doputoval až do vyřazovacích bojů, kde se utkal postupně s těmi nejlepšími hokejovými zeměmi – USA, Kanadou a Ruskem. Čím více český tým turnajem stoupal, tak tím více byl komentář obou komentátorů (včetně Petra Vichnara) emotivnější. Svými výkřiky vtahovali diváky doma u televizních obrazovek až do dalekého Nagana, na ledovou plochu. Díky komentáři se mohlo zdát, že sportovní fanoušek je hokejistům velmi nablízku. Petr Vichnar i Robert Záruba komentovali s velkým odhodláním a nadšením. I když by měl být komentátor vždy „nad věcí“, tak přesto působili velmi vlastenecky, což je přibližovalo ještě více k divákům. Ohlas na jednotlivé zápasy byl stále silnější. Noviny se začaly plnit partou kolem Dominika Haška, Jaromíra Jágra a kapitána Vladimíra Růžičky. Národní tým „šlapal“ opravdu výborně. Nakonec vypuklo všeobecné nadšení. Hokejový fanoušek, a těch bylo ve dnech naganského turnaje opravdu hodně, porušil svou každodenní činnost, vstával mnohem dříve, jen aby viděl „hrdiny“ hrát a porážet hokejové země. Navíc v tom divák nebyl „sám“ hodně lidí se koukalo společně na náměstích, a v různých hospůdkách. Cítili se jako součást týmu. Do Nagana chodilo českým hokejistům tisíce e-mailů a vzkazů. Pocit sounáležitosti byl na tomto místě opravdu velký. Když se na tento turnaj a hlavně na oslavu vítězství podívám pomocí Rolanda Barthes, tak tu nešlo jen o vítězství na hokejovém turnaji. Šlo tu i to, že malá země v srdci Evropy porazila hokejové velmoci a to všechny. Postupně jsme zvládli čtvrtfinále se Spojenými státy americkými, semifinále s Kanadou a pak i finálové střetnutí s Ruskem (zápasy s tímto soupeřem měly vždy pro naši zem velký význam). Když komentátoři a reportéři přiblížili, po vítězství nad Ruskem, rozhovory s aktéry velkého turnaje propojili Nagano s Českou republikou úplně. Hodně lidí navíc slavilo s hokejisty na Staroměstském náměstí jejich návrat (tady byla znovu

³⁷Barthes, R.: *Mytologie*. Dokořán, Praha 2004. Str. 111.

velká ukázka sounáležitosti, většinou totiž slavíme s někým, koho známe), zde se stali hokejisté součástí životů všech fanoušků. Dominik Hašek se stal pro fanoušky bohem. Vívaly ho nápisy „Hašek není člověk, Hašek je Bůh“ nebo „Hašek na hrad“. Tento odchovanec pardubického hokeje se stal velkým vzorem a oblíbencem spousty malých hokejistů. Jeho kariéra šla po turnaji nahoru rychlostí blesku. I za přispění komentátorů Vichnara a Záruby vznikaly pamětní knihy, psalo se o Naganu ještě dlouho po jeho skončení. Dokonce vznikla opera s názvem Nagano, právě na motivy naganského vítězství. Takže se stal sport jakým je hokej předlohou pro umělecké dílo (operu). Nagano se stalo mýtem a do dnešního dne žije v srdcích hokejových fanoušků.

6.2. Ferdinand de Saussure

Ferdinand de Saussure žil v letech 1857 – 1913 ve Švýcarsku. Tento lingvista hodně ovlivnil filosofické a lingvistické myšlení první poloviny 20. století. Saussure uvedl, že jazyk má dvě stránky: signifiant (označující, akustický obraz) a signifié (označované, pojem). „Pro některé lidi je jazyk, převedeme-li ho na jeho základní principy, jen nomenklatura, tj. seznam termínů odpovídajících vždy určité věci.“³⁸ Jazykový znak sjednocuje pojem a akustický obraz.

„Na psychologovi je, aby určil přesné místo sémiologie, úkolem lingvistiky je definovat to, co tvoří z jazyka v souboru sémiologických faktů zvláštní systém.“³⁹

Ferdinand de Saussure předpověděl vznik sémiologie. Tedy vědy, která by podle Saussura studovala z čeho se znaky skládají, a které zákony je řídí. Sémiologie by měla být součástí sociální psychologie. Lingvistika by patřila do sémiologie (je její součástí), protože se zabývá jen jedním z mnoha znakových systémů.

„Jazyk je možné pojímat jako lingvistický systém - langue, anebo jako řeč v konkrétní aktualizaci (parole – promluvu). Celek řeči, lidská řeč, je označován langage. Nová koncepce byla označena na základě řeckého slova pro znak seméion (viz Aristoteles) jako nauka o znacích neboli sémiologie.“⁴⁰ Jazyk je podle Ferdinanda de Saussura systém znaků, který je pak určen jejich vzájemnými vztahy. „Jestliže však jazyk budeme považovat za jev společenský, pak jej musíme uvést do souvislosti

³⁸ Saussure, de F.: Kurs obecné lingvistiky. Academia, Praha 1996. Str. 95.

³⁹ Tamtéž. Str. 52.

⁴⁰ Doubravová, J.: Sémiotika v teorii a praxi, Portál, Praha 2002. Str. 46.

s jinými společenskými jevy, což též znamená srovnat je s jinými znakovými systémy. Rozlišování, ale i oddělování diachronie (tj. studia historického vývoje jazyka) a synchronie (tj. stavu jazyka ve vztahu k jiným jevům existujícím současně) vedlo k jeho pozdější kritice.⁴¹

Toto rozdělení přesahuje i hranici sémiotiky. Můžeme srovnávat tedy diachronně, což znamená na stejné úrovni (jak uvádí Doubravová např. srovnání univerzit – dnešní a středověké). Nebo můžeme srovnávat současné obdobné jevy (toto srovnání je podle Doubravové např. dnešní univerzita a Akademie věd).

„Elementární prvky jazyka (slovní tvary či menší části) se shlukují do skupin. Význam těchto prvků je dán syntagmaticky, tj. jejich vztahem k ostatním částem výpovědi (syntagmatické vztahy známe především z větné analýzy), avšak také vztahem k jiným jazykovým znakům, které ve skutečnosti v aktuální výpovědi nejsou, ale jsou přítomnému jevu nějak podobné, tj. paradigmaticky.“⁴²

6.3. Sémiotická analýza pořadu „BULY, HOKEJ ŽIVĚ“

Sémiotická analýza umožňuje rozpoznat, a také interpretovat znaky a celé znakové systémy, které jsou všude kolem nás. Základní jednotkou je znak. V této sémiotické analýze je rozebrán pořad „Buly, hokej živě“ (ze dne 16. října 2009) a především postava Petra Vichnara (moderátora pořadu). Hostitelem „Buly, hokej živě“ a tedy moderátorem byl právě Petr Vichnar. Hokejovým expertem byl David Pospíšil, bývalý hráč ledního hokeje, nyní spolukomentátor České televize a expert na hru a rozbory s elektronickou tužkou.

Buly, hokej živě je pořad, který je zde hlavně proto, aby informoval diváky o hokejových výsledcích a v každém pořadu je také konkrétní hokejové utkání. Dále je zde složka přínosu expertů, kteří obohacují pořad o své názory. Základní funkcí jakéhokoli sportovního pořadu je hlavně pobavit diváky.

⁴¹ Doubravová, J.: Sémiotika v teorii a praxi, Portál, Praha 2002. Str. 46.

⁴² Tamtéž. Str. 46.

„Buly, hokej živě sleduji docela často. Je to velmi důležitý pořad pro popularizaci hokeje. Určitě i díky tomuto pořadu je o hokej stále velký zájem. A jaké bych dal doporučení Redakci sportu? Snad jen jednu věc. Je neustále třeba hledat to, co zajímá diváky, protože pro ně je pořad stvořen. Osobně se mi hodně líbí sportovní kanál ESPN a kanadský sportovní kanál. Komentátoři a spolukomentátoři tam jasněji vyslovují svůj názor. Jsou hodně kritičtí a navíc dokážou udělat dobrou show a legraci.“

Dominik Hašek, olympijský vítěz z Nagana 1998, část našeho rozhovoru

I v tomto pořadu se objevuje slang. Zkušenost diváka je už na pokročilé úrovni, a proto si může moderátor, komentátor i reportér dovolit např. zkrácení spojení (předvedl vynikající stahovačku – místo: předvedl vynikající stažení puku holí). Druhá možnost už by divákovi přišla zvláštní a nepoužívaná. Stejně tak si lidé zvykli na používání slov přejatých z cizích jazyků. U pořadu „Buly, hokej živě“ i u hokeje samotného je velmi patrný vliv angličtiny. Ani Petr Vichnar se nevyhne používání slov jako např. ofsajd, timeout nebo hattrick (z části se tyto výrazy snaží nahradit českými ekvivalenty – postavení mimo hru, oddechový čas, vstřelení tří branek v jednom utkání). Pořad „Buly, hokej živě“, jak už sám název napovídá je pořad, který jde živě, a proto i jazyk tohoto pořadu bude odlišný od příspěvků a pořadů, které jsou připravené předem a redaktor si tak může rozmyslet, které slovní spojení užije. V tom se hlavně liší přímé přenosy a záznamy a připravené pořady.

Samotné pořad se v této podobě vysílá od roku 1992. V předminulé sezoně odvysílala Redakce sportu České televize a tedy studio Buly 203 přenosů (včetně MS a ZOH) a v letošní sezoně bude tento rekord ohrožen. V sezoně 2011/2012 se zařadila novinka, která se v minulosti objevila jen jednou a v roce letošním se tato novinka zavedla do praxe na plno. Jedná se o dva hokejové přenosy v jeden den. Robert Záruba tomuto projektu dal název „Velká hokejová neděle“. Tento projekt už byl spuštěn a několikrát zařazen do vysílání. Počet přenosů z hokejové extraligy, tak bude v letošním roce opět vysoký.

Komunikační situace pořadu Buly, hokej živě, zde bych použila hlavně slovo kooperace (spolupráce, součinnost). Účastníci komunikace jsou: moderátor ve studiu (Petr Vichnar), hokejový expert (David Pospíšil), komentátor a spolukomentátor utkání

a reportéři na stadionech. A pak je tu také divák, pro kterého celá tato „show“ vzniká, ten je doma u televizní obrazovky.

Pořad „Buly, hokej živě“ startuje každý hokejový hrací den (úterý, pátek, neděle). Začátek je ve většině případů v 18:10, pokud není nějaká další významná sportovní akce a trvá přibližně do 21:30.

Časová struktura pořadu:

- úvod se znělkou a reklamou
- uvítání moderátora a hokejového experta
- přehled jednotlivých utkání
- rozbor televizního duelu
- konference s komentátory televizního duelu
- televizní zápas (1. třetina)
- rozbor televizního duelu
- přesun na ostatní stadiony
- rozhovor
- konference s komentátory televizního duelu
- televizní zápas (2. třetina)
- rozbor televizního duelu
- přesun na ostatní stadiony
- rozhovor
- konference s komentátory televizního duelu
- televizní zápas (3. třetina)
- rozhovor
- rozbor televizního zápasu
- pohled na ostatní stadiony (kompletní reportáže, vstupové zápasy, rozhovory)
- konečná tabulka nejdůležitějších momentů jednotlivých zápasů
- tým kola, hráč kola, zlatá helma
- rozloučení
- znělka

Na úvod ještě před znělkou pořadu je reklama na Českou pojišťovnu, což je jeden ze sponzorů pořadu. Celá reklama je laděna do hokejové tematiky. Hokejista přichází na

led a v chodbě před ledovou plochou odhodí plechovku do koše, ta však spadne mimo odpadkový koš a na řadu přichází druhé dějství reklamy. Tam se představují ženy (uklízečky) a místo hokejek mají košťata, místo puku prázdnou odhozenou plechovku. I tato reklama může navodit „hokejovou náladu“. Na diváky může působit jako dobře vyvedený vtíp a upozorňuje, že na řadu přichází hokej. Znělka pořadu „Buly – hokej živě“ má poutavý vzhled v barvách extraligy (červená, modrá bílá) i s hlavním sponzorem, tedy firmou O2. Hlavním motivem znělky je logo O2 extraligy, poté se objeví tzv. headlines, což jsou hlavní upoutávky, co na diváka čeká. A pak už logo pořadu „Buly – hokej živě“.

Obrázek č. 1: Logo extraligy v ledním hokeji

Obrázek č. 2: Logo Buly, hokej živě

Část přepisu pořadu:

Petr Vichnar:

„Dobrý večer, po pěti dnech volna se znovu hlásí televizní hokej a šestnácté vydání letošního pořadu Buly – hokej živě. V přímém přenosu nás čeká utkání PSG Zlín a Bílí tygři Liberec. To budeme tady ve studiu sledovat s nejpilnějším z našich expertů s Davidem Pospíšilem. Davide, vítěj.“

David Pospíšil:

„Dobrý večer. Extraliga poprvé v letošní sezoně vynechala jako hrací den úterý a to znamená, že si hráči odpočinuli a doufejme, že se to projeví i v dnešním kole.“

Uvítání obou „talking heads“, tedy moderátora Petra Vichnara a hokejového experta Davida Pospíšila. Celé studio je laděno do hokejové tematiky. Hlavně tedy v grafice na obrazovkách, a také vedle mluvčího Petra Vichnara se objeví grafické vyobrazení dvou největších hvězd obou týmů. Moderátor a hokejový expert jsou sladěni do barev „Buly, hokej živě“. Mají zelené kravaty, protože právě zelená barva je typická pro tento pořad a dokonce i pro celý sportovní kanál ČT4 včetně loga.

Obrázek č. 3: Logo ČT4

Obrázek č. 4: Petr Vichnar se zelenou kravatou a grafikou v pozadí

Zelená barva je hodně energická, sport je také energický, takže tato barva se ke sportovnímu kanálu opravdu hodí. Zelená barva je složená z modré a žluté barvy. Tyto dvě barvy jsou protikladné síly, které se pak v zelené barvě ruší. Takže nastává klid. Přidáním více žluté se stává zelená uvolněnější barvou (což je příklad loga ČT4). „Čistou zeleň preferují lidé konzervativní, vyjadřuje jejich potřebu uchovat to, co bylo

dosaženo, jejich houževnatost a vytrvalost směřuje k dosažení bezpečí a jistoty. Světlá zelenožlutá barva vyjadřuje opačný postoj. Lidé, kteří preferují tuto barvu, obracejí svůj zájem navenek, nikoli k sobě. Sami pro sebe nejsou tak důležití, jako jsou pro ně podstatné podněty vnějšího světa.⁴³ Na kravatách moderátorů, reportérů a komentátorů lze vidět obě varianty zelené a okrajově i tmavě zelenou, která je znakem toho, že lidé, kteří ji nosí, mají vysoké nároky sami na sebe. Zelená barva je také barvou naděje. Dalším plusem pro zelenou barvu je určitě to, že žádný jiný sportovní kanál v České republice nebyl laděn do zelené, a tak právě program ČT4 je dobře zapamatovatelný. Stejná barva kravat sjednocuje celý pořad (moderátory, komentátory a reportéry) a působí jako celek.

Sako působí hodně důvěryhodně a dodává pořadu vznešenost a eleganci. Důvěryhodnost je v tomto případě velmi důležitá, protože právě reportéři, moderátor a komentátoři jsou ti, co přinášejí lidem informace a zprostředkovávají dění na stadionech. Musí být důvěryhodní, aby fanoušci ledního hokeje věřili tomu, co říkají (věřili jejich hodnocení hry).

„Neverbální složka našeho projevu je velmi bohatá, zahrnuje mimiku, pohledy, gotiku, posturalitu, kineziku (pohyblivost), haptiku (dotyky), proxemiku, chronemiku a paralingvistiku. K celkovému dojmu pak přispívá úprava zevnějšku (líčení u žen, vlasy a vousy u mužů, péče a ruce a případně o nohy). Důležitou roli hraje oblékání.“⁴⁴

Moderátor i hokejový expert používají jemnější gesta (méně gestikulace). Vše působí velmi klidným dojmem. V mimice je možnost vidět např. obdiv, překvapení atd. Hodně mimiky se odehrává zejména v telekonferencích (v živých debatách mezi studiem v Praze a reportérem nebo komentátorem na stadionu).

V nynější době je studio na pořad „Buly, hokej živě“ vylepšeno ještě stolem laděným do hokejové tematiky. Na stole, který je před moderátorem a expertem, je znázorněna hrací plocha (led). Což ještě víc umocňuje prostředí hokeje.

⁴³ Vysekalová, J.: Psychologie reklamy. Grada, Praha 2007. Str. 86.

⁴⁴ Doubravová, J.: Sémiotika v teorii a praxi. Portál, Praha 2002. Str. 121.

Obrázek č. 5: Dekorace stolu (vše laděno do hokejové tematiky, stůl vyobrazen jako led)

Petr Vichnar:

„Ano, dnes je na programu pět zápasů šestnáctého kola O2 extraligy a vedle televizního utkání vám nabídneme podrobnější pohled na dva další stadiony. Informace ze zápasu Třinec – Mladá Boleslav nám v přestávkách přinese ostravský kolega Rostislav Hellemann a do Plzně dnes cestoval Tomáš Jílek. A teď už k dílčím stavům. Ve Zlíně se začne v 18 hodin a 10 minut. Souboj třineckých ocelářů s Mladou Boleslaví zatím vedou domácí hokejisté na začátku druhé třetiny 3:1. V Plzni v utkání domácích indiánů a Vítkovic je zatím stav 1:1. Slávia hostuje v Litvínově, tam zatím gól nepadl. Do Prahy na Spartu přijela Kometa Brno, tento zápas začal před chvílkou. No a už včera zahájilo šestnácté kolo střetnutí Kladna s Českými Budějovicemi, které vyhráli domácí 5:3. Zápas Karlových Varů s Pardubicemi byl odložen na sedmadvacátého října. Máme už k dispozici první záběry a to ze zápasu v Třinci, kde dal první gól Rostislav Martynek, od té doby už padly další tři góly, takže zatím 3:1 pro domácí oceláře. A také první gól z Plzně, který dal Michal Dvořák, tam ovšem vítkovický Kvapil vyrovnal, takže je tam stav nerozhodný 1:1. Jak už bylo řečeno, v přestávkách televizního zápasu přidáme o dění na ostatních stadionech další podrobnosti a zajímavosti. Vracíme se k televiznímu utkání Zlín – Liberec, v něm se poprvé po půlroční pauze se v naší extralize představí Marek Pinc, který v úterý podepsal s bílými tygry dvouletou smlouvu. Zkušeného gólmana jistě prověří domácí vojevůdce Petr Leška. Zatím nejproduktivnější zlínské útočné eso. Hosté budou zase hodně spoléhat na Jana Hlaváče, který dva ze šesti gólů vstřelil v oslabení a shodou okolností jeden z nich dal právě proti Zlínu, bylo to 13. září, kdy ve třetím kole Liberec vyhrál na zimním stadionu Luďka Čajky 4:3, vedle Hlaváče dal druhý gól v početní nevýhodě Jan Víšek. Bílí tygři v tomto zápase vedli 4:1a přes velký závěrečný nápor domácích výhru nakonec uhájili. Bylo to jedno z pěti vítězství Bílých tygrů v této sezoně. Liberec se ale hodně trápí.

Z posledních osmi zápasů získal Liberec jen tři body a krčí se na předposledním třináctém místě a to se myslím nečekalo před sezonou.“

Tabulka s grafikou a s tím jaké je stav na jednotlivých stadionech a nějaké další informace (např. kdo nastřílel góly a pár hodnotících slov o zápasech). Tabulka je velmi dobře graficky vyvedená, kromě výsledku nám také ukazuje, kdo z reportérů České televize je na daném stadionu.

24. KOLO			
TIPSport EXTRALIGA			
PCE - TRI	18:10	MICHAL DUSÍK	
VIT - ZLN	17:30	DANIEL ŠUMBERA	
MBL - SPA	17:30	TOMÁŠ JÍLEK	
PLZ - KLA	17:30	DAVID LUKŠŮ	
KVA - CEB	18:00	MICHAL DIMITROV	
LIB - LIT	čtvrtek	DAVID SOELDNER	

Obrázek č. 6: Přehled zápasů se začátky utkání a reportéry na stadionech

V této části pořadu je ještě možné využít tzv. čtecí zařízení, které pomáhá moderátorovi k ucelenému a připravenému projevu. Čtecí zařízení je určitě velkým přínosem, protože se moderátor danou pasáž nemusí učit nazpaměť, a také nemusí improvizovat. Navíc je umístěno u kamery, takže divák ani nemusí vědět, že je úvod pořadu připravený. Díky čtecímu zařízení ubylo „koptání“.

David Pospíšil:

„Nečekalo, Liberec se opravdu trápí a nesbírá body tak, jak by si přál, ale právě toto utkání, když si hráči vzpomenou, že ve Zlíně dokázali zvítězit, navíc mají za zády nového muže Marka Pince, je může nakopnout k tomu, aby zlepšili ty své výsledky.“

Role hokejového experta ve studiu je přinášet zprávy ze „zákulisí“. Důležitý pohled někoho, kdo lední hokej hrál a může přispět svými zkušenostmi. Dokáže rozebrat do detailu dané situace a přiblížit je divákovi. Hokejový expert ve studiu tedy čtecí zařízení tak často nepoužívá a reaguje na dotazy a výzvy moderátora. Jeho hlavním úkolem je elektronická tužka, která oživuje přestávky. Hokejový expert rozebírá např. špatné

postavení hráčů při bránění oslabení atd. Přibližuje divákovi dané situace a hlavně odůvodňuje proč tomu tak je nebo není.

Obrázek č. 7: Hokejový expert ve studiu (David Pospíšil)

Petr Vichnar:

„To v tabulce druhý Zlín zatím válí a jeho úspěšné útočné manévry tradičně spolehlivě řídí Petr Leška, který si drží průměr bod na zápas.“

David Pospíšil:

„Tak potvrzuje, že je šikovným hráčem, že je stálíci extraligy. Že se dokáže prosadit, ať má vedle sebe toho či onoho hráče, že dokáže připravovat ty hokejové gólové situace.“

Petr Vichnar:

„Leškovi hodně pomohl návrat hokejového dvojčete Jaroslava Balaštíka, který sice vynechal prvních šest zápasů nové sezony, ale v těch dalších devíti už dvanáctkrát bodoval.“

David Pospíšil:

„Hokej je o souhře a je to vidět na případu těchto dvou hráčů. Balašík s Leškou se znají po paměti, vědí, kde jeden a kde druhý bude. Prostě ty body jim přibývají i na to konto daleko rychleji než ostatním hráčům. A opravdu, Petr Leška dokáže připravit skvělé situace.“

Zde v této části je vidět velká improvizace, a také to, že moderátor i hokejový expert reagují na vývoj situace v daném momentu. Pořad tak působí hodně živě a interaktivně. Petr Vichnar i David Pospíšil musí „být ve střehu“, aby dokázali vést dialog na určitou dobu. Čas sleduje režisér pořadu, který do sluchátka, které je umístěno v uchu hlásí, za jak dlouho přijde např. rozhovor nebo kdy bude připravena daná reportáž. Moderátor i hokejový expert, tak musí sledovat několik věcí v jeden moment, což mnohdy není jednoduché.

Petr Vichnar:

„Petr Leška patří řadu let ke stálicím naší extraligy. Poslechněte si, jak odpovídal na náš dotazník.“

Dotazník, na který odpovídal Petr Leška.

Petr Vichnar jako moderátor dodržel scénář (bodák), který pro tento pořad vyrábí Robert Záruba, přesně navázal na dotazník, na který odpovídal Petr Leška. Nejprve se o něm bavili s hokejovým expertem a poté uvedl dotazník.

Petr Vichnar:

„Na zimním stadionu Luďka Čajky jsou připraveni komentovat dnešní utkání Jiří Hölzel a Jiří Králík. Pánové, přeji vám hezký a příjemný hokejový večer.“

Při zkoumání několika pořadů „Buly, hokej živě“, které moderoval Petr Vichnar, měl „předávací studio na stadion“ vždy stejné. Použije název stadionu, jména komentátora a spolukomentátora a pozdrav na stadion. Následuje pozdravení komentátora a spolukomentátora (Hölzel, Králík), poté následuje otázka Petra Vichnara (moderátora na nějakou konkrétní informaci nebo osobu).

Jiří Hölzel a Jiří Králík pozdravili diváky

Petr Vichnar:

„Tak pánové, tým Liberce, který z posledních osmi zápasů sedm prohrál, přišel posílit Marek Pinc, ostřílený extraligový brankář, tak mě zajímá, jestli dneska nastoupí.“

Spojení na stadion a konference mezi studiem v Praze a komentátory na stadionu má dáno jasné téma, to je ve většině případů vybíráno už před samotným televizním duelem. Moderátor si vymyslí otázku a dohodne se s komentátorem, který je tedy připraven na otázku a může si přepravit odpověď.

Odpověď Jiřího Hölzela a Jiřího Králíka.

Rozhovor s Markem Pincem.

Reklama na O2 s hokejovou tematikou.

Začátek utkání.

Konec první třetiny.

Reklama s hokejovou tematikou.

Petr Vichnar:

„V Třinci vedou domácí vysoko 5:1, Polák dal takto z nájezdu pátý gól třineckých a v boleslavské brance došlo na výměnu, nastoupil Valent. A tady už jsou záběry z Plzně, kde zatím vedou Vítkovice 2:1. Viktor Ujčík proměnil takhle samostatný nájezd a otočil tak vývoj zápasu. Z 1:0 pro domácí Plzeň na 2:1 ho hosty. ***V první přestávce se podíváme*** do Třince a do Plzně, jak se vyvíjejí námi sledované zápasy. A také David Pospíšil rozebere několik situací pomocí elektronické tužky.“

V tomto okamžiku bych se zaměřila na spojení „podíváme se“ (pojďme se podívat do...) Takto uváděl Petr Vichnar většinu živých vstupů (u tzv. zápasů 2 a 3, kde jsou na stadionu přítomni reportéři, kteří živě vstoupí do vysílání).

Sestřih vítězů extraligy jako propagace pořadu Buly – hokej živě.

Petr Vichnar:

„V našem televizním studiu dnes sledujeme kromě televizního utkání ještě další dva zápasy. Třinec hostí Boleslav a ve třetím kole Boleslav nad tímto nebezpečným soupeřem doma vyhrála. V třineckých, boleslavských barvách stále září Richard Král.

Nestárnoucí střední útočník, který právě doma proti Třinci zazářil dvěma góly. Je to neuvěřitelné, jak dlouho se drží a že stále stačí.“

David Pospíšil:

„On je šikovný, má šikovné ruce. Já jsem s ním hrál od elévů, takže můžu říct, že už od záčků...“

Petr Vichnar:

„A je úžasný do dneška, protože stále předvádí skvělou hru, je nejproduktivnějším hráčem Boleslavi.“

Odpověď Davida Pospíšila.

Petr Vichnar:

„Ovšem dnes není Richard Král boleslavským moc platný, protože v Třinci se zatím vyvíjí utkání dost výrazně pro domácí oceláře. Ostatně dosvědčí to Rostislav Hellemann, kterého právě vítám ve vysílání. Dobrý večer, Rostislave. Tak Třinec vede 5:1, jaké jsou příčiny toho vysokého vedení po dvou třetinách?“

I zde je otázka připravena a předání slova na další stadion, aby reportér přiblížil divákům živě dění na stadionu. Moderátor přestane komunikovat s hokejovým expertem a komunikuje s reportérem na stadionu, pak už reportér v živém vstupu vylicí největší novinky, a také průběh utkání. V tomto momentu musí moderátor držet téma s hokejovým expertem, které pak přejde do další debaty, tentokrát už s reportérem.

Odpověď a živý vstup reportéra ze stadionu včetně obrázků všech popisovaných akcí.

Petr Vichnar:

„V Třinci vědí, jak je důležité mít Peterka, protože u prvních dvou branek asistoval právě tenhle geniální nahrávač a získal dvanáctou a třináctou asistenci v této sezoně. V tomto směru patří k nejlepším. Prosadil se také David Květoň, který jeden gól dal

a u jednoho asistoval. No a jak už bylo řečeno, Mladá Boleslav musela vystřídat brankáře, po pátém inkasovaném gólu odešel Marek Schwarz a nahradil to Valent.“

Reklamní znělka sponzora pořadu.

Petr Vichnar:

„A teď už pojďme k druhému utkání. Plzeň – Vítkovice. Plzeň třikrát vyhrála, co se vrátil Salfický do branky, tak se to v Plzni daří daleko lépe, ale my se zaměříme na druhého brankáře Jakuba Štěpánka, který od začátku soutěže potvrzuje, že ten jeho vstup do loňské sezony, který skončil v reprezentaci, není náhodný.“

Druhý živý vstup v přestávkovém programu, opět se musí debata stočit na nové téma (tentokrát tedy na další zápas) a toto téma se musí držet až do té doby, dokud režisér nezahlásí moderátorovi, že je připraven živý vstup. Petr Vichnar tedy musí komunikovat a vést dialog s Davidem Pospíšilem a stále pokračovat v linii tématu. Petr Vichnar je domluven s reportérem na stadionu, na co se ho bude ptát (pokud dobře funguje technika a moderátor si vše stačí s reportérem říci), ale do té doby musí Petr Vichnar a David Pospíšil vést dialog čistě improvizčně. Během televizního utkání si mohou sdělit, čeho by se mohly týkat různé části dialogu, ale když svítí červené světlo, tak jde o improvizaci.

David Pospíšil:

„A to neměl lehké...“

Petr Vichnar:

„Jakub Štěpánek patřil ke klíčovým mužům vítězného utkání Vítkovic proti Plzni ve třetím kole. Tedy v tom prvním vzájemném utkání. Takto chytil Vlasákovi trestné střelení, ale to už bylo ovšem za rozhodnutého stavu 5:2, ale znovu ukázal jaký je to brankář.“

David Pospíšil pokračoval ve výpovědi o Štěpánkovi.

Petr Vichnar:

„Ovšem Jakub Štěpánek dnes ve Vítkovické brance chybí, ale objevil se jiný muž, Marek Malík, tedy obránce zocelený mnoha sezonami v NHL. A tak volám do Plzně Tomáše Jílka, Tomáši dobrý den. A chci se zeptat, jak si zatím vede Marek Malík v první polovině zápasu.“

Vstup Tomáše Jílka.

Petr Vichnar:

„Marek Malík tedy v první třetině vyslal jednu střelu na branku soupeře a byl dvě minuty na trestné lavici. To je zatím tedy skóre velké posily vítkovické obrany. Jak už jsme říkali, Jakub Štěpánek dnes tráví utkání na střídačce. Vítkovice byly první týmem, který se přehoupl přes padesát branek. Do dneška jich měly čtyřicet devět, teď už tedy s těmi třemi na plzeňském ledě padesát dva vstřelených branek v necelých šestnácti zápasech.“

Znělka O2 extraligy se sponzory.

Petr Vichnar:

„Dnes se tedy hraje 16té kolo O2 extraligy. Bílí tygři Liberec vedou ve Zlíně 1:0 gólem Andreje Podkonického v přesilové hře. Oceláři Třinec po dvou třetinách drtí Mladou Boleslav 5:1. Plzeň prohrává s Vítkovicemi 1:3. Skóre už se také pohnulo v Litvínově, kde díky Jakubu Sklenářovi se ujala vedení Slávia Praha 1:0. Po první třetině v Praze vede Sparta Praha nad Kometou Brno 2:1. První gól dal Netík, druhý Langhammer, ale Ctírad Ovčačík v závěru první třetiny snížil na rozdíl jediné branky. Už včera se hrálo utkání Geus Okna Kladno - Mountfield České Budějovice, domácí vyhráli 5:3. A poslední utkání Karlovy Vary – Pardubice se dohrává 27. října. Dnes spolukomentuje Jiří Králík, bývalý skvělý brankář, mistr světa 1985, a tak jsme ho požádali, aby zhodnotil výkonnost nejlepších brankářů extraligy.“

Rubrika o nejlepších brankářích s Jiřím Králíkem.

Petr Vichnar:

„Ano, mladí brankáři. Chceme upozornit na soustředění adeptů brankářského řemesla prvních až osmých tříd základních škol. Je to celý seriál těchto soustředění v Hradci Králové, Karlových Varech, Jihlavě, ve Slaném a v Havířově. Více informací získáte na našem serveru www.hokejzive.cz.“

Znělka O2 extraligy.

Petr Vichnar:

„A vracíme se k televiznímu utkání. Nejprve zvonily v zápase Zlína a Liberce tyčky. Na jedné straně Záhorovský na druhé straně Hlaváč. Ale pak v čase 17:25 padl jediný gól první třetiny, když Jiří Hunkes proměnil přesilovou hru. Tady ještě jednou Hlaváčova tyčka. V čase 17:25 pálil Jiří Hunkes a Juraj Podkonický ještě před brankou tečoval, takže Bílí tygři z Liberce vedou na horkém zlínském ledě 1:0. My jsme před zápasem mluvili o Petru Leškovi, který se sice neprosadil, ale měl šance.“

Elektronická tužka Davida Pospíšila.

Obrázek č. 8: Elektronická tužka hokejového experta

Elektronická tužka hokejového experta, v tomto případě Davida Pospíšila, je přínos, který vysvětluje divákovi danou situaci (většinou se jedná o sporný moment, gól, oslabení atd.). Díky propojení velké obrazovky a počítače lze zastavit akci, přiblížit určitou část, zakreslit barevně nějaké rozestavení, urychlit akci. Přiblížení hokeje a jeho „zákulisí“ je velkým přínosem. Diváky baví dozvědět se o tom, jak daný tým sehrál např. přesilovou hru a proč inkasovali právě kvůli tomuto postavení branku. Hokejový

expert hrál dlouhou dobu hokej a kouká se na tuto hru tedy jinak než moderátor nebo komentátor, který z velké většiny zná tento sport pouze po teoretické stránce (popř. amatérsky jako hráč).

Minutka v kabině. Kamera je v kabině obou týmů.

Znělka.

Petr Vichnar:

„Vracíme se do Zlína, kde budou Jiří Hölzel a Jiří Králík hodnotit výkony prvních řad. Především té liberecké, protože se zdá, že tu Leškovu zatím přehrává.“

Petr Vichnar předá slovo komentátorovi a spolukomentátorovi a pokračuje druhá třetina. Přestávkový program mezi druhou a třetí třetinou je stejný jako v první přestávce. Po zápase se opět vrátí moderátor ve studiu k jednotlivým zápasům, divák uvidí konečné stavy na jednotlivých stadionech včetně rozhovorů a samozřejmě živé vstupy reportérů. Pak následuje rozloučení a pozvánka na další pořad „Buly, hokej živě“.

V pořadu „Buly, hokej živě“ se velmi často objevuje modelová komunikační situace s celou řadou prvků automatizace. Spousta věcí je v tomto pořadu připravena předem, ale na druhou stranu jsou zde věci, které jsou improvizací. Moderátor ve studiu (v našem případě Petr Vichnar) řídí celou komunikaci. Vyzývá k hovoru experta, komentátory i reportéry.

Po porovnání s ostatními moderátory studia Buly, hokej živě (Hölzel, Záruba) vyšlo najevo, že Petr Vichnar se nejvíce drží stejných zajetých frází nebo oslovení. Naopak nejvíce „kreativní“ je Jiří Hölzel, který přidává do svého projevu méně tradiční výrazy (třaskavý zápas, dva velcí habáni atd.). Petr Vichnar je více umírněný v používání těchto výrazů. Robert Záruba je na rozhraní mezi Petrem Vichnarem a Jiřím Hölzelem. Má své oblíbené zajeté fráze, ale má jich hodně, střídá je a navíc je ozvláštňuje novými spojeními. Není tak kreativní jako mladší kolega Jiří Hölzel, ale pro mnoho diváků je právě jeho projev ten nejlepší, právě proto, že má jak kreativní uvádění reportáží a reportérů, tak je i jeho projev zajetý, uspořádaný.

Ani tento typ pořadu se nevyhne klišé, kterých je hned několik. Asi ani není v lidských silách vymyslet na totožnou (nebo velmi podobnou) situaci jinou formulaci, proto dochází právě ke vzniku klišé např. (předvedli stíhací jízdu, ukořistili výhru, brousí si zuby na, to nám prozradí, u mikrofonu je reportérka, drtivý závěr, nasadili vysoké tempo, zúročili výhodu domácího prostředí, vykročili k vítězství, spadli na dno tabulky, vyškrábali se ze dna atd.).

„V současnosti se používá více popisu, což mě tak moc nekonvenuje, protože si myslím, že televize je stále médium, které má mít hlavní složku obrazovou. Komentář by měl zůstat v pozadí. Na druhou stranu chápu, že udržování toho napětí, zejména u hokeje a u těch rychlejších sportů, tomu někdy pomáhá.“

Petr Vichnar, část našeho rozhovoru

6.4. Sémiotická analýza zpravodajského pořadu „Branky, body, sekundy“ (vteřiny)

Analyzovala jsem pořad Buly, hokej živě z roku 2009, a proto se tedy nabízí i druhá analýza pořadu staršího, na kterém se Petr Vichnar hodně podílel a ve kterém se objevoval na televizní obrazovce. Můžeme zde porovnat vývoj grafiky, projevu, oblečení, dekorace studia atd. Hlavním rozdílem oproti nynějším Brankám, bodům a vteřinám je v tom, že dnes jsou všechny zprávy (carty) uváděny moderátory ze studia. U Branek, bodů, sekund se stávalo, že šel cart, po něm ostře další, i když to byl úplně jiný sport, což se v dnešní době nestává. Další velkou změnou je to, že moderátor BBV nyní nečte zprávy v příspěvcích (u BBS se objevovalo dost často, že moderátor (včetně Petra Vichnara) četl carty ze studia na obrázky). V dnešní době se tato podoba používá v Redakci sportu ČT pouze u „Dobrého rána“, kdy nemá moderátor žádného směnaře a většinu příspěvků si vyrábí sám. A nesmím zapomenout na grafiku, která se posunula o 100%. Tabulky se mohou „hýbat“, dají se vložit fotografie např. toho, kdo telefonuje do BBV atd. V BBS chybí „headline“ (zprávy, které mají diváka nalákat na to nejzajímavější, co BBV přináší).

Na analýzu jsem si vybrala pořad Branky, body, sekundy ze dne 30. 12. 1985, který moderoval Petr Vichnar. Ten je spojen s tímto pořadem od roku 1980 až do roku 1998. Odmoderoval kolem šesti set Branek, bodů, sekund (vteřin).

Celý pořad začíná znělkou.

Znělka BBS.

Dále pořad pokračuje uvítacím studiem, kde je ve váze jmelí (protože je po adventu) a uprostřed je sedící Petr Vichnar, který má před sebou dva zvukové mikrofony a papíry, kde má napsaná studia a jednotlivé zprávy.

Petr Vichnar:

„Přeji Vám dobrý večer, tak tedy i my televizní sportáři za vámi přicházíme naposledy v tomto roku s přehledem sportovního dění. Pravda většina ze sportovních nadšenců ladí formu na silvestrovské oslavy, ale i tak bude určitě o čem povídat.“

Uvítací studio „přežilo“ až do dnešní doby. Dnes je kratší a většinou obsahuje jen pozdrav a pak už přejde moderátor k první zprávě (k tzv. otvíráku).

Reportáž čtená Petrem Vichnarem ze studia

„Impozantní silueta velkého můstku v Obersdorfu dnes přivítala účastníky úvodního závodu 34. ročníku turné čtyř můstků. Mezi nejžhavější kandidáty na prvenství byl všeobecně považován Ernst Vettori. Svou formu z tréninků a předkola potvrdil v prvním kole nádherným skokem, po němž dolétl na značku 116 metrů, a i když se za sto metrovou hranici dostalo více než 30 závodníků, přece byl téměř desetibodový Rakušanův náskok před druhým Finem Suorsou téměř předplatným na celkové vítězství. Sexteto československých skokanů si vedlo se střídavými úspěchy. Rozhodně nezklamal mladý Martin Švagerko. 105 a 105,5 metrů mu vyneslo 27. příčku. Pavel Ploc skočil v prvním kole 107 metrů, ale doplatil na některé stylové nepřesnosti a byl 16, jenomže harrachovský idol kluků je velikým bojovníkem. Ve druhém kole natáhl skok až na 114 metrů, a přeskočil tak 9 soupeřů. Jeho sedmé místo z něj udělalo nejlepšího československého skokana dnešního dne. Elegantní Jiří Parma, určitě nejstylovější náš skokan, trochu doplatil na to, že jeho skoky neměly patřičnou délku.

Z 11. místa v prvním kole klesl po tomto skoku dlouhém 105 metrů na místo 18. Dnešní vítěz se jmenuje Pekka Suorsa, je z Finska a je mu 18 let. Ukazuje se, že Finsko i přes neúčast suveréna minulé sezony Mattyho Nykänena má v zásobě další obrovské talenty. Mladičký Fin měl ohromě vyrovnané skoky dlouhé 114 a 113 metrů a nakonec dnes zvítězil před Rakušanem Franzem Neurantnerem a Polákem Piotrem Fijasem. Vettorimu se vůbec nevyvedlo druhé kolo. 103,5 metrů po neklidném letu stačilo pouze na 4. místo a velké zklamání. Naopak radost plavovlasého vysokého Fina byla nelíčená.“

Studio

Obrázek č. 9: Studio Branek, bodů, sekund ze dne 30. 12. 1985 (ukázka hokejové grafiky). Horní lišta tam byla přidána dodatečně (kvůli pořadu Branky, body, sekundy před 25 lety)

Další studio je se zajímavostí o počtech odvysílaných BBS. Bylo to takové bilancování před koncem roku 1985. Na tuto informaci navázalo studio o hokeji, které přešlo do reportáže. Tu opět četl Petr Vichnar ze studia.

„Mimoходом, víte, kolikrát jsme v minulém roce vysílali Branky? Tak tedy z Prahy to bylo 72 krát, z Bratislavy 31 krát. Většinou jsme vám říkali zprávy příjemné a hokejisté na té sportovní radosti podíleli dílem nemalým. Bohužel zrovna dnes jim to moc nevyšlo. Hokejové mistrovství světa juniorů do dvaceti let pokračovalo zápasy třetího kola a českoslovenští reprezentanti podlehl Švédsku 2:3. V tabulce jsou se ziskem dvou bodů pátí. V čele jsou bez porážky Kanada a Sovětský svaz. Kanada zdolala Spojené

státy 5:2, Sovětský svaz zvítězil nad Švýcarskem 7:3. A v posledním zápase kola Finsko vyhrálo nad Německou spolkovou republikou 7:3.“

Zde je dobré propojení myšlenky toho, kolikrát byly vysílány BBS s hokejovou zprávou. Dalším příspěvkem je závod sduženářů. Ten není uveden, šel „ostře“ na studio, kde Petr Vichnar říkal výsledky, jak se vedlo československým hokejistům na MS juniorů. Zprávu zpracoval jiný redaktor než Petr Vichnar a je udělána tak, že je tedy použitelná i bez studia.

Po tomto příspěvku pokračuje opět zpráva bez studia, ale čtená Petrem Vichnarem, která zůstává u hokejové tematiky.

„Hala v kanadském Calgary bude za tři roky dějištěm olympijského hokejového turnaje. Pro hosty ze zámorí to bude při extrémně minimálních rozměrech kluziště, tohoto jinak nádherného sportoviště, tvrdá prověrka. Přesvědčili se o tom ostatně i hokejisté Dynamo Moskva v tmavém. Při úvodním utkání svého zájezdu proti celku NHL Calgary Flames. Na vedoucí branku Kanadčanů odpověděl ještě v první části hry Jašin. Po dvaceti minutách tedy 1:1. Calgarské plameny šly potom znovu do vedení a Jašin znovu po této nádherné akci vyrovnal. Po druhé třetině tedy stále nerozhodně. V závěrečné dvacetiminutovce dokonce Moskvané vedli, ale závěr domácích byl pověstně kanadský. Olympionik ze Sarajeva, Carry Wilsson, prostřelil Myškina 3:3. A několik minut před závěrečným klaksonem se po této akci celek calgarské pětice dostal k puku jako poslední Crime a rozhodl. Calgary Flames – Dynamo Moskva 4:3.“

U hokejového příspěvku můžeme vidět několik znaků, které se přenesly i do dnešních příspěvků. Do dnešní doby se zachovalo spojení „na vedoucí branku odpověděl“, „šli potom znovu do vedení“, „po této nádherné akci...“, „dostal se k puku a rozhodl“ atd. Je hodně takovýchto sportovních spojení, které se přenesly až do dnešní doby. Vysvětluji si to tím, že fanoušci jsou na tyto pojmy už navyklí a rozumí jim. Těžko by se hledaly nové pojmy, které by tato spojení nahradily.

Další zpráva, kterou Petr Vichnar neuvádí, je střižená hned za hokej, je reportáž o Dakaru.

Opět bez studia pokračuje Petr Vichnar jako moderátor BBS se čtením dalšího příspěvku, tentokrát z volejbalu.

„Nadšeného přijetí se dostalo v Pekingu vybranému celku nejlepších světových volejbalistek. Na palubovce sportovní haly to už ovšem s pohostinstvím domácích bylo poněkud slabší. Zejména skvělá Lang Ting, považována experty za nejlepší hráčku současnosti, nadělala děvčatům z výběru světa moc starostí. Příští rok proběhne světový šampionát volejbalistek právě u nás, v Československu, a tak budete moci obdivovat mistrovství všech akterek pekingského utkání na vlastní oči. Hráčky v tmavém, olympijské vítězky, vítězky světového poháru, reprezentantky Čínské lidové republiky, nakonec výběr složený z hráček Brazílie, NDR, Sovětského svazu, Kuby, Spojených států a Itálie porazily ve čtyřech setech, ale podle hlasů všech přítomných to byla snad nejlepší propagace této dynamické hry, jakou kdy ženský volejbal zažil. Na další dva starty světového výběru jsou haly v Číně beznadějně vyprodány a z této malé agenturní nabídky jsme pochopili, že se není čemu divit. Takové míče musí diváku skutečně zaujmout.“

Další cart – závod jachet. Znovu bez uvedení ze studia.

„Hokejisté Dukly Jihlava prohráli ve svém posledním utkání Spenglerova poháru v Davosu s výběrem města 2:4 a celkově obsadili až čtvrté místo, za svými přemožiteli. O prvenství v turnaji se spolu střetnou Spartak Moskva a olympijský výběr Kanady. V zahraničí startují i další československá mužstva. Na turnaji v Německé spolkové republice Sparta zdolala EV Landshut 7:5 a Zetor Brno zvítězil nad týmem Ausburg EV 8:2. Vítězi memoriálu 24 Parních hrdinů v běhu na lyžích, volnou technikou na Štrbském plese, se stali Štefan Lichoň, z domácí Červené hvězdy, na 15 kilometrové trati a Alžběta Havrančíková, z Tesly Liptovský hrádek, v běhu na 5 kilometrů.“

Reportáž o závodech.

„Sníh dnes pocukroval i zakouřené Vysočany, uprostřed kterých je pro Pražáky připraven malý kousek hor. Umělý svah tělovýchovné jednoty Avia Čakovice

okupovala dnes hrstka těch nejvěrnějších vyznavačů lyžařských prkýnek, kteří si krátili čas před svátečním obědem. Zastoupena byla především mladá generace a ani ta zdaleka nezaplnila kapacitu zasněženého meku a svahu. Za to led zimního stadionu na Konstruktivě nemohl na opuštěnost a nezáměr naříkat. Trenér Šlechtr tu krotil mladší žáky a ani dnes jim nechyběla chuť k pohybu. Nikdo nešidil trénink, a tak na závěr přišla odměna. Utkání proti mužstvu rodičů a trenérů. Nadějně ratolesti se svým tatíkům odměnily pěknými góly. A voda do třetice, tentokrát ve skupenství kapalném. Podolská padesátka poskytla i v mrazivém počasí potěšení těm, kteří plaváním kompenzují sváteční nečinnost a trochou otužování zvyšují svou odolnost. Tyto tři příklady jistě postačí k tomu, aby se i u vás našla nějaká příležitost, jak začít realizovat své připravované novoroční předsevzetí.“

Pokračují další reportáže.

I ve starším zpravodajském pořadu, jakým jsou Branky, body, sekundy je moderátor oblečen elegantně, v saku a kravatě. Opět zde působí velmi precizně a důvěryhodně. Stejně jako v dnešní době. Dekorace studia je úplně jiná. Grafika se posunula hodně kupředu a studio je pochopitelně mnohem modernější. Modernizace dala zpravodajství nové možnosti (živé vstupy, pěkné grafické tabulky, které se mohou „hýbat“, studio, kde jsou obrazovky atd.). Dnes působí moderátor na diváka lépe, protože se stále kouká do kamery a nečte reportáže z papírů. V minulosti také hodně reportáží četl moderátor ze studia, což se v dnešní době neděje. Moderátor ve studiu přečte maximálně aktuální výsledky např. hokejového extraligového kola. Jazyk moderátora se také posunul. Působí zde mnohem větší faktor cizích jazyků. Moderátor se snaží mít dnešní studio zajímavé (používá se to nejzajímavější z dané zprávy a hlavně to podstatné). Reportáž dokresluje a dovysvětluje to, co nastínil moderátor ve studiu. V minulosti to byl v podstatě začátek reportáže, která pokračovala dál na obrázky. Jiná je také délka jednotlivých příspěvků. V minulosti byla např. jedna reportáž dlouhá 3 minuty, což v dnešní době není možné. Stopáž cartu se zkrátila a je vždy nastíněno jen to nejpodstatnější, pro dokreslení je např. připojena upoutávka na pořad, kde budou informace rozšířeny nebo na přímý přenos, který právě probíhá na sportovním kanálu ČT4, což v minulosti nebylo k dispozici. Jiný je také výběr zpráv. V minulosti byl kladen velký důraz i na sportování lidí „jen tak, pro radost“, což se do nynějších BBV dostane jen velmi zřídka (skoro vůbec), a pokud se objeví, je to jen u akce, kde jsou i sportovci profesionálové. Velký rozdíl je i v projevu a hlavně v použitých slovech.

Dnes by asi žádný z moderátorů nepoužil např. slovo ratolesti atd. Jiná je určitě i skladba jednotlivých zpráv, jak jdou za sebou. U aktuálních BBV je skladba následující: první tři zprávy tvoří největší úspěchy českých sportovců (pokud jsou) a dále je to např. fotbalový blok, hokejový blok a ostatní sporty. U BBS to bylo přeházené. Hokej šel jako druhá zpráva a poté se objevil na konci znovu z jiného zápasu, to by se u dnešních BBV nestalo, a pokud ano, tak jen ve výjimečných situacích, když se stane nějaká nečekaná kolize.

Závěr

Diplomová práce na téma „Styl a jazyk sportovního zpravodajství a publicistiky moderátorů a komentátorů České televize (zaměřeno na Petra Vichnara)“ se zabývala proměnou projevu známého a oblíbeného komentátora Redakce sportu. Do této analýzy byla připojena i sémiotická část (sémiotická analýza) dvou pořadů, na kterých se Petr Vichnar podílel jako moderátor. Novinářská profese je jedním z oborů, kde se člověk (novinář) musí měnit s dobou, přizpůsobovat se novým trendům, učit se stále novým věcem. Přesto to hlavní, sdělit lidem informace a pobavit je, stále zůstává. Petr Vichnar působí v Československé (České) televizi přes 33 let a prošel si všemi posty od reportéra, přes moderátora až po komentátora. Nyní je i členem vedení. Tato dlouhá kariéra, která navíc ještě nekončí a vyvíjí se dál, je i důkazem kvality a přizpůsobivosti. Tato diplomová práce se zaměřila na výrazové prostředky, jak u současného projevu, tak i u projevů z minulosti. Velkým rozdílem byly slangové výrazy. Nyní jsou slangové výrazy často přejaty z cizích slov, což v minulosti bývalo méně. Vliv cizích jazyků, zejména angličtiny, je u sportovního zpravodajství a publicistiky hodně patrný. Mnoho sportů vzniklo a vzniká v zahraničí a čeština si některé výrazy propůjčuje. Diváci se je naučili číst a rozumí jim, což sportovní novináře tedy nenutí „vymýšlet“ nové výrazy a převádět je do češtiny. Stejně tak je tomu i u módních výrazů. Sportovní komentář je velmi typický svými specifickými přívlastky. Ty se nachází jak v minulosti, tak v současném projevu Petra Vichnara. U specifického atributu novinář předpokládá, že diváci porozumí sdělení, a že se orientují v dané problematice. Přívlastek se používá ve sportovním jazyce velmi často. Hodně se právě přívlastkem popisují různé sportovní události nebo i jednotlivé sportovce. Komentátoři a reportéři tak přibližují daný sport a sportovce divákům.

Přínosem této práce je představení proměny jednoho z nejpopulárnějších sportovních novinářů v České republice. Poukázání na to, co se na proměně podílelo. Jak moc ovlivnila technika samotný projev. Jaké to bylo v minulosti např. bez čtecího zařízení a bez možnosti mít internet na zimním stadionu při hokejovém zápase. Kam posunula jednotlivé pořady grafika a co všechno díky ní divák vidí. Diplomová práce je také doplněna o postřehy Petra Vichnara, které k jednotlivým tématům přinesl. Tato práce přinesla jeho krátké příběhy a zkušenosti. A v neposlední řadě názory nejslavnějšího českého hokejového brankáře – Dominika Haška, který prozradil, jaké bylo jeho první setkání s Petrem Vichnarem, a jak vnímá sport na České televizi. To vše diplomovou

práci oživilo. Postřehy Petra Vichnara a Dominika Haška jsou sice jen okrajovou částí této diplomové práce, ale přínos je to dle mého názoru velký.

Námětem dalšího zkoumání by mohla být analýza diváka ČT4 a sportu všeobecně. Jak vypadá a co můžeme říci obecně o divákovi, který sleduje sportovní pořady. Jak se kouká na pokrok a vývoj sportu na obrazovkách České televize.

Seznam literatury

Bachmanová, J. a kol. Encyklopedický slovník češtiny. Praha: NLN, 2002. 604 s.
ISBN 80-7106-484-X.

Barthes, R. Mytologie. Praha: Dokořán, 2004. 170 s. ISBN 80-86569-73-X.

Bourdieu, P. O televizi. Brno: Doplněk, 2002. 103 s. ISBN 80-7239-122-4.

Brož, F. Umíme číst sportovní zprávy? Praha: Tauris, 2003. 104 s.
ISBN 80-211-0459-7.

Burns, L.S. Žurnalistika, praktická příručka pro novináře. Praha: Portál, 2004. 186 s.
ISBN 80-7178-871-6.

Bystřický, J. Mucha I. Simulace, systémy a kontingence. Pelhřimov: 999, 2002.
207 s. ISBN 80-8639107-8.

Čechová, M. a kol. Čeština – řeč a jazyk. Praha: ISV, 2000. 420 s.
ISBN 80-85866-57-9.

Čechová, M. a kol. Současná česká stylistika. Praha: ISV, 2003. 340 s.
ISBN 80-86642-00-3.

Čechová, M. a kol. Stylistika současné češtiny. Praha: ISV, 1997. 282 s.
ISBN 80-85855-21-8.

Čermák, F. Základy lingvistické metodologie. Praha: Regleta, 1997. 97 s.
ISBN 382-186-96.

Černý, J. a Holeš, J. Sémiotika. Praha: Portál, 2004. 368 s. ISBN 80-7178-832-5.

Děkanovský, J. Sport, média a mýty. Praha: Dokořán, 2008. 183 s.
ISBN 978-80-7363-131-4.

- Doubravova, J. Sémiotika v teorii a praxi. Praha: Portál, 2002. 160 s.
ISBN 80-7178-566-0.
- Eco, U. Mysl a smysl. Praha: Moravia, 2000. 183 s. ISBN 80-86181-36-7.
- Eco, U. Teorie sémiotiky. Praha: Argo, 2009. 440 s. ISBN 978-80-257-0157-7.
- Hoffmannová, J. Stylistika a Praha: Trizonia, 1997. 200 s.
ISBN 80-85573-67-9.
- Jaklová, A. Komunikace – styl – text. České Budějovice: Jihočeská universita,
2006. 258 s. ISBN 80-7040-819-7.
- Jelínek, M. a kol. Příruční mluvnice češtiny. Praha: NLN, 1995. 799 s.
ISBN 80-7106-134-4.
- McQuail, D. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál, 2002. 448.
ISBN 80-7178-714-0.
- Minářová, E. Stylistika pro žurnalisty. Praha: Grada, 2011. 296 s.
ISBN 978-80-247-2979-4.
- Osvaldová, B. a kol. Zpravodajství v médiích. Praha: Karolinum, 2005. 155 s.
ISBN 80-246-0248-2.
- Osvaldová, B., Halada, J. a kol. Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové
komunikace. Praha: Libri, 2007. 263s. ISBN 978-80-7277-266-7.
- Palek, B. Sémiotika. Praha: Karolinum, 1997. 335 s. ISBN 80-7184-356-3.
- Saussure, F. de. Kurs obecné lingvistiky. Praha: Academia, 1996. 468 s.
ISBN 80-200-0560-9.

Svozilová, N. Jak dnes píšeme/mluvíme a jak hřešíme proti dobré češtině. Praha: H&H, 2003. 172 s. ISBN 80-86022-64-1.

Štícha, F. Možnosti a meze české gramatiky. Praha: Academia, 2006. 304 s. ISBN 80-200-1463-2.

Vybíral, Z. Psychologie komunikace. Praha: Portál, 2005. 320 s. ISBN 80-7178-998-4.

Vysekalová, J. a kol. Psychologie reklamy. Praha: Grada, 2007. 296 s. ISBN 978-80-247-2196-5.

ARCHIV POŘADŮ ČESKÉ TELEVIZE (komentáře Petra Vichnara ze sjezdového lyžování, vodního slalomu, krasobruslení, ledního hokeje, házené a moderování pořadu „Branky, body, sekundy“)

ROZHOVOR S PETREM VICHNAREM, 28.11.2011

ROZHOVOR S DOMINIKEM HAŠKEM, 2.1.2012

Internetové odkazy:

<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/lide/redakce-sportu/>

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10120914283-buly/209471290130014-psg-zlin-bili-tygri-liberec/>

<http://slangy.cz/slangy/>

<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/obsahova-analyza>

<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/rozhovory-s-generalnim-reditelem/?id=5654&strana-17=1&category=17>

<http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5636>

<http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6351>

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/>

Seznam příloh

Příloha č.1: Etický kodex novináře (text).....	85
Příloha č.2: Působení Petra Vichnara v ČT (dotazník Petra Vichnara).....	88
Příloha č.3: Fotografie Petra Vichnara ze stránek ČT (fotografie).....	94
Příloha č.4: Růst diváků ČT4 (text + graf).....	95
Příloha č.5: Chat s Petrem Vichnarem (text + fotografie).....	97

Příloha č.1:

Etický kodex novináře

Deklarace ministrů států zúčastněných na 4. Evropské konferenci o politice hromadných sdělovacích prostředků konané v Praze v prosinci 1994 uznala v bodě 11 c, že "novináři mají právo přijímat své vlastní samoregulační normy např. ve formě etického kodexu."

V rezoluci č. 2 této konference se říká, že kodexy chování mají být "dobrovolně přijaty a dobrovolně uplatňovány" a že "výkon novinářského povolání je založen zejména na základním právu na svobodu projevu, zaručenou článkem č. 10 Evropské konvence o lidských právech."

Kodexy chování novinářů, které byly přijaty v řadě evropských demokratických zemí, se snaží různým způsobem sladit práva a svobody novinářů s právy a svobodami občanů tak, aby se nedostávaly do konfliktu, a stanovit odpovědnost novinářů za jejich činnost.

Syndikát novinářů České republiky na základě studia mezinárodních i národních dokumentů vypracoval **Etický kodex novináře**, který je závazný pro jeho členy a k jehož dobrovolnému dodržování vyzval všechny české a moravské novináře bez ohledu na jejich členství v syndikátu.

1. Právo občanů na včasné, pravdivé a nezkreslené informace

Občané demokratického státu bez rozdílu svého společenského postavení mají nezadatelné právo na informace, jak jim je zajišťuje čl.17 Listiny práva svobod, jež je součástí Ústavy České republiky. Novináři toto občanské právo realizují svou činností. Nezbytně proto přejímají plnou odpovědnost za to, že informace, které předávají veřejnosti, jsou včasné, úplné, pravdivé a nezkreslené. Občan má právo na objektivní obraz skutečnosti. Novinář je proto povinen:

- a. zveřejňovat jen informace, jejichž původ je znám, nebo v opačném případě je doprovodit nezbytnými výhradami,
- b. respektovat pravdu bez ohledu na důsledky, které to pro něj může mít, vyhledávat informace, které slouží všeobecnému zájmu, i přes překážky,
- c. dbát na rozlišování faktů od osobních názorů,

- d. hájit svobodu tisku i svobodu jiných medií,
- e. neodchylovat se věcně od pravdy ani v komentáři z důvodu zaujatosti,
- f. nepřipustit, aby domněnka byla vydávána za ověřený fakt a zprávy byly deformovány zamlčením důležitých dat,
- g. odmítat jakýkoli nátlak na zveřejnění nepravdivé, nebo jen částečně pravdivé informace,
- h. odmítat jakékoli zásahy státních orgánů, jež by mohly ovlivnit pravdivost sdělení,
- i. přijímat pouze úkoly srovnatelné s jeho profesionální důstojností,
- j. nepoužívat nepoctivé prostředky k získání informace, fotografie nebo dokumentu nebo využívat k tomu dobré víry kohokoliv. Nepoctivost prostředků je při tom třeba posuzovat v souvislosti s veřejným zájmem na publikování příslušné informace.

2. Požadavky na vysokou profesionalitu v žurnalistice

Povahou novinářské profese je odpovědnost k veřejnosti. Proto je základním předpokladem pro tuto činnost vysoká profesionalita. Z tohoto hlediska je novinář povinen:

- a. nést osobní odpovědnost za všechny své uveřejněné materiály,
- b. vyloučit všechny činnosti, které by jej mohly kompromitovat nebo vést ke konfliktu zájmů,
- c. nepřijímat žádné hodnotné dary nebo výhody, které by měly souvislost s jeho novinářskou činností, zvláště pak z důvodů zveřejnění nebo zatajení nějaké informace,
- d. nezneužívat povolání novináře k činnosti reklamního pracovníka a nepřijímat žádnou odměnu přímou nebo nepřímou od zájemců o reklamu, odmítnout podílet se na publikování skryté reklamy,
- e. nepodepisovat svým jménem obchodní ani finanční reklamy,
- f. nepřijímat peníze ve veřejné službě nebo v soukromém podniku tam, kde jeho postavení novináře a jeho vliv by mohly být zneužity,
- g. nezneužívat výsad, plynoucích z povolání novináře, k prezentování svých osobních postojů,

- h. nezneužívat možných výhod, plynoucích z členství v Syndikátu novinářů, k uspokojování soukromých potřeb.

3. **Důvěryhodnost, slušnost a serióznost zvyšují autoritu medií**

Z tohoto hlediska je novinář povinen řídit se těmito požadavky:

- a. nic neomlouvá nepřesnost nebo neprověření informace, každá uveřejněná informace, která se ukáže jako nepřesná, musí být neprodleně opravena,
- b. jestliže si zdroj informací přeje zůstat utajen, novinář je povinen zachovávat profesionální tajemství, i kdyby mu z toho měly vzniknout potíže,
- c. respektovat soukromí osob, zejména dětí a osob, které nejsou schopny pochopit následky svých výpovědí,
- d. dodržovat přísně zásadu presumpce neviny a neidentifikovat příbuzné obětí nebo delikventů bez jejich jasného svolení,
- e. považovat pomluvu, neprokázané obvinění, překroucení dokumentů, faktů a lži za nejzávažnější profesionální chyby,
- f. kromě nesporných důvodů veřejného zájmu nesmí novinář svou činností dostat dotčené osoby do nesnází nebo osobní tísně,
- g. novinář nesmí využívat ve svůj prospěch informace získané při výkonu svého povolání dříve, než budou tyto informace zveřejněny,
- h. nesmí vytvářet ani ztvárňovat námět, který by podněcoval diskriminaci rasy, barvy pleti, náboženství, pohlaví nebo sexuální orientace,
- i. při reprodukci jakéhokoli textu musí být uveden jeho autor formou adekvátní k rozsahu přetištěného materiálu,
- j. plagiát se zásadně zakazuje.

Etický kodex novináře přijala jako otevřený dokument valná hromada Syndikátu novinářů ČR dne 18. 6. 1998 a na návrh Komise pro etiku při Syndikátu novinářů jej aktualizovala správní rada dne 25. 11. 1999.

(Etický kodex novináře [online]. 2011. Dostupné na [www: http://syndikat-novinaru.cz/1/5/36/etika/eticky-kodex](http://syndikat-novinaru.cz/1/5/36/etika/eticky-kodex))

Příloha č.2:

Působení Petra Vichnara v ČT

V Redakci sportu ČT

- 1977-1978 - Externím členem Redakce sportu ČT
- od 1. 9. 1978 - Zaměstnán v Redakci zpravodajství ČT
- redakční zařazení: člen vedení zodpovědný za PR redakce, komentátor hokeje a sportů (krasobruslení, házené, vodního slalomu, zápasu, sjezdového lyžování)

Televizní kariéra

- Přímé přenosy z ledního hokeje (od r. 1984), házené (od 1981), krasobruslení (1988–2009), sjezdové lyžování (1984–1999, 2008–dosud), vodní slalom (1992–2006), dostihy, fotbal (1994–dosud), zápas, slavnostní zahájení OH (6×).
- Studio MS v led. hokeji 1995–2009
- Studio ME v kopané 2000 – 12 pořadů
- Sportovní zpravodajství – Branky body vteřiny, Televizní noviny, Aktuality (1980–1998) viz níže
- Sportissimo (1993–1997)
- Buly (od r. 1993)
- Moderování nejlepších sportovců roku (celkem 8× přímý přenos, dalších 8 záznamů)
- Moderování Zlaté hokejky 2006–2008
- Sportovní ozvěny (Sport ve světě) (1979–1999)
- Sportovní neděle, Dohráno, Hokejový víkend atd.

Moje nasazení 2008/2009

- Moderování Olympijského studia LOH 2008 v Pekingu
- Moderování Studia MS v ledním hokeji 2008 a 2009
- BULY – magazín o českém hokeji – moderování pořadu
- Komentování ME a MS v krasobruslení 2008 a 2009
- Kometování MS ve sjezdovém lyžování
- Moderování magazínu TIME:OUT

Přímé přenosy

- Cca 2000 přímých přenosů – nejvíce v ledním hokeji, házené a krasobruslení

Sportovní publicistika

- Magazín Buly od r. 1993
- Magazín TIME:OUT od r. 2008

Sportovní zpravodajství

- Branky body sekundy (později vteřiny) v letech 1980–1998 cca 600 pořadů
- Sp. blok Televizních novin 1980–1989 cca 400
- Sp. blok Aktualit 1980–1989 cca 400
- Dohráno 2001–2007
- Natočených reportáží cca 1000

Dokumentární tvorba

Profily sportovců:

- Brankář (Petr Bříza) 1990
- Cítit vodu na pádle (L. Pollert – 1997)
- T. Dvořák (1998)
- Profily olympioniků před OH (Jiras–Máder, Hilgertová atd.)

Vzdělání

VŠ, FTVS UK Praha 1973 - 1978

Dotazník

Za vrcholy své televizní práce považuji

1980

BBS během OH v Moskvě

1982

MS v házené žen Maďarsko

1984

- finále PMEZ v házené Dukla - Šabac
- BBS během ZOH Sarajevo
- Hry dobré vůle Moskva

1985

- MS v led. hokeji v Praze
- komentování MS ve sjezdovém lyžování Itálie

1986

- komentování MS v házené mužů Švýcarsko
- MS v hokeji Moskva

1987

- MS v hokeji vídeň

1988

- komentování ZOH v Calgary
- komentování OH v Soulu
- kom. ME v krasobruslení Praha

1990

- komentování MS v led. hokeji Finsko
- komentování MS v házené Čes. rep.
- ME v krasobruslení Petrohrad
- MS v házené Ostrava - Praha

1991

- kom. MS v led. hokeji Švýcarsko
- MS v lyžování Rakousko
- Kanadský pohár v hokeji - Kanada
- MS v krasobruslení Mnichov

1992

- ZOH v Albertvillu
- MS v hokeji Praha
- OH v Barceloně
- ME krasobruslení Lausanne
- MS kraso Oakland (off tube)

1993

- MS v házené Švédsko
- ME krasobruslení Helsinky
- MS krasobruslení Praha

1994

- ZOH Lillehammer
- MS v hokeji Itálie
- MS v kopané USA
- ME v krasobruslení Kodaň

1995

- MS házená mužů Island a žen Vídeň
- ME v kraso Dortmund
- MS v házené Švédsko
- MS kraso Birmingham

1996

- MS v hokeji Vídeň
- OH Atlanta
- ME krasobruslení Sofie
- MS v lyžování Španělsko
- MS kraso Edmonton (off tube)

1997

- MS hokej Helsinky
- MS házená žen Německo
- ME krasobruslení Paříž
- MS kraso Lausanne
- MS v lyžování Itálie

1998

- ZOH Nagano
- ME krasobruslení Milano
- MS kraso Minneapolis

1999

- MS v lyžování Vail
- ME krasobruslení Praha
- MS kraso Helsinky

2000

- OH Sydney
- MS kraso Nice (off tube)

2001

- MS v hokeji Německo
- MS kraso Vancouver (off tube)

2002

- ZOH Salt Lake City
- MS v ledním hokeji 2002 Švédsko
- ME a MS v krasobruslení

2003

- MS v ledním hokeji Finsko
- ME a MS v krasobruslení

2004

- OH Atény
- MS v hokeji
- ME a MS v krasobruslení

2005

- MS v hokeji
- ME a MS v krasobruslení
- MS v házené

2006

- MS v hokeji
- ME a MS v krasobruslení

2007

- ME a MS v krasobruslení
- MS v házené
- Moderování Studia MS v hokeji

2008

- ME a MS v krasobruslení
- Moderování Studia OH v Pekingu
- Moderování Studia MS v hokeji
- ME v házené

2009

- ME v krasobruslení
- MS ve sjezdovém lyžování
- Moderování Studia MS v hokeji

Další profesní cíl

LOH 2004 Atény
MS v ledním hokeji 2004

Ocenění

Cena TýTý (6x) v letech 1990 - 1995

Osobní televizní rekord

30 let v České televizi

Novinářský vzor / uznávaná TV osobnost

nemám

Profesní krédo

Profesionalita a pokora

Aktivní sport

Tenis, kolo, běh, fitness, basketbal

Největší sportovní úspěch

Mistr republiky dorostenců v basketbalu

Sportovec, kterého si nejvíc vážím

Jan Železný

Největší sportovní zážitek

Hokejový turnaj na ZOH v Naganu

(Lidé ČT: Petr Vichnar [online]. 2011. Dostupné na www: <http://www.ceskatelevize.cz/lide/petr-vichnar/>)

Příloha č.3:

Fotografie Petra Vichnara ze stránek ČT

Petr Vichnar

sportovní komentátor

narozen 1953
stav: ženatý
děti: synové Ondřej a Martin, dcera Veronika

e-mail: petr.vichnar@ceskatelevize.cz

A portrait of Petr Vichnar, a middle-aged man with dark hair and glasses, wearing a dark suit jacket over a light-colored shirt. He is looking directly at the camera with a neutral expression.

Příloha č.4:

Růst diváků ČT4

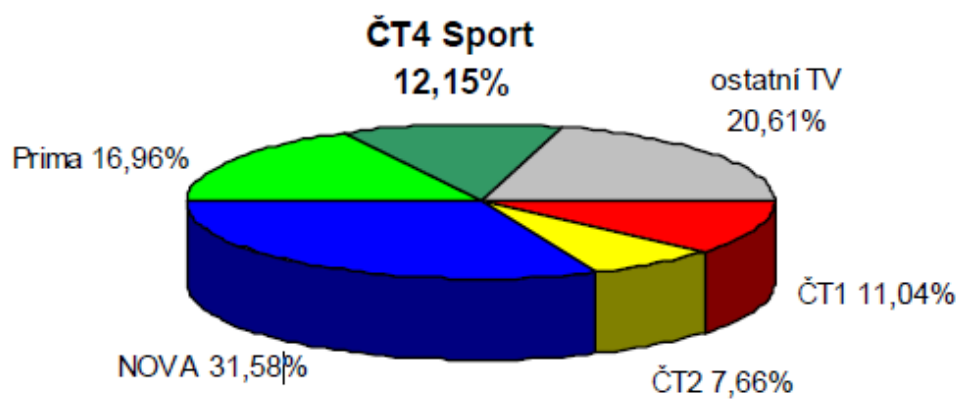
9. července 2007

Zdroj: ATO – MEDIARESEARCH

Stále více diváků vyhledává nabídku sportovního kanálu ČT4 Sport přenosy z Wimbledonu „zasáhly“ celkem 535 000 diváků s možností příjmu ČT4 Sport

V současné době **dochází k dalšímu zvýšení počtu domácností, které mohou přijímat ČT4 Sport.** Z celkových 3 911 000 TV domácností České republiky je to ke 2. 7. 2007 již **23,4% neboli 915 000 domácností v absolutním počtu.** Přepočet na jednotlivce činí dokonce více než **2 624 000 diváků** – to je skutečně úctyhodné číslo, když si uvědomíme, že za minulý půlrok se zvětšila základna divácké obce ČT4 Sport o více než milion diváků, v lednu 2007 mohl ČT4 Sport přijímat pouze 1 603 tisíc diváků. Od 25. června 2007 nabízí Česká televize na sportovním kanále ČT4 Sport přímé přenosy letošního ročníku Wimbledonu. **Průměrná sledovanost tenisových klání je 30 000 dospělých diváků s možností příjmu kanálu ČT4 Sport tj. 1,4 % při podílu 8,31 %, přičemž dosud nejsledovanější utkání si získala až 48 000 diváků.** Sportovní kanál ČT4 Sport nabízí divákům skvělou alternativu při výběru z televizní nabídky, jak dokazuje dosažený průměrný podíl na publiku při Wimbledonu 8,31 %. V neděli 8. července si například více než čtyřhodinový **přímý přenos získal 12,15 % dospělého publika s možností příjmu ČT4 Sport** (při sledovanosti 48 000, tj. 2,1 %). Doposud bylo Wimbledonem zasaženo celkem **535 000 dospělých diváků s možností příjmu kanálu ČT4 Sport** (zásah = sledování pořadu alespoň 3 minuty kontinuálně), přičemž průměrně jednotlivé pořady zasáhly **135 000 dospělých s možností příjmu ČT4 Sport.**

Wimbledon - Podíl na publiku, ČT4 Sport 15+
8.7.2007, 14:54 - 19:12, ČT4 Sport

Veronika Zemanová, Tomáš Budinský
analytici VPA ČT

(Růst diváků ČT4 [online]. 2007. Dostupné na [www: http://master.ceskatelevize.cz/pub/sledovanost/465.pdf](http://master.ceskatelevize.cz/pub/sledovanost/465.pdf))

Příloha č.5:

Chat s Petrem Vichnarem

V online rozhovoru 17. 4. 2008 11:00

Slyšíte a vidíte ho v éteru od nepaměti. Jeden z nezkušenějších členů hvězdného komentátorského týmu sportovní redakce České televize Petr Vichnar zde pracuje už třicet let. Ptejte se na jeho oblíbené sporty i sportovce, na práci za komentátorským stolem, na cesty po světě plném světových sportovních hvězd. Ptejte se na vše, co by ho snad ještě ve sportu a životě sportovců mohlo překvapit, co má rád a co ho štve. Zeptejte se, jak těžké je komentovat krasobruslení a zda se to dá srovnat s tak odlišnou disciplínou, jakou je hokej. Ptejte se samozřejmě i na všechno ostatní, co vás zajímá. **Petr Vichnar** odpovídá ve **čtvrtek 17. dubna v 11:00 hod.** Své otázky můžete posílat už teď.

Petr Vichnar

koko: proc uz nekomentujete hokej

11:02 - **Petr Vichnar:** Dobrý den, jste první, kdo poslal otázku, a tak také Vám posílám první odpověď. Hokej nekomentuji od MS ve Vídni 2005. Mé rozhodnutí ovlivnilo několik věcí. Nejdůležitější byl pocit únavy a "vyhoření" po 25 letech tvrdé práce, kdy jsem odkomentoval téměř 1000 hokejů. Ono nejde jen o komentování, ale i o neustálé cestování a samozřejmě mnohahodinové přípravy na každý přenos. S hokejem jsem ale spjatý dál. Moderuji Studia BULY, teď se chystám na Studio MS a v létě budu spolu s Martinem Dejcarem moderovat už potřeť vyhlášení Zlaté hokejky.

Radim: Dobrý den, pane Vichnare, chtěl bych se Vás zeptat, jestli máte čas na své koníčky, nebo Vás práce natolik zaměstnává? Jaké koníčky to jsou?

11:07 - **Petr Vichnar:** Dobrý den, možná nemám koníčky v pravém slova smyslu, ale občas vedle zaměstnání stíhám sport (aktivní- tenis kolo, kondiční cvičení, i pasivní), koncerty (především klasickou hudbu, i když nedávno jsem byl na krásné hudební oslavě sedmdesátin Pavla Vrby), divadlo (miluju představení v Dejvickém divadle, v Ypsilonce atd.), filmová představení a práci kolem domu.

Radim: Udělal jste někdy nějaký sport na takové úrovni, že jste musel podřizovat svůj, čas, školu případně rodinu?

11:11 - **Petr Vichnar:** Jako úplně malý jsem začínal s řadou sportů, především míčových her. Skončil jsem u basketbalu, který jsem hrál v Bohemce a od mladších žáků až do juniorského věku jsme hráli na špici a několikrát se prali o titul mistra republiky. V té době mě sportovní program velmi zaměstnával - kvůli němu jsem třeba přestal hrát na piano, ačkoli jsem byl už v té době na solidní úrovni. S basketem jsem skončil po přechodu do mužů. To už jsem studoval FTVS (fakultu tělovýchovy a sportu) a cvičení na hrazdě a bradlech nějak nešlo skloubit se střelením košů. Od té doby sportuji pouze rekreačně, ale o to víc rád...

Josef Hammermüller: Pane Vichnare, brzy mi bude pětatřicet, takže od dob, kdy jsem začal vnímat svět sportu ho mám spojený s vaším hlasem a tváří. Zajímalo by mne, co vás po třiceti letech v této branži motivuje k vaší práci a žene k tomu, abyste byl pořád nejlepší. Mnoho štěstí a zdraví do dalších třiceti let u mikrofonu vám přeje váš spokojený posluchač.

11:36 - **Petr Vichnar:** Dobrý den, děkuji za uznání i krásné přání. Víte, ta práce je velmi pestrá, i když princip sportu je stejný, neustále se mění kulisy, herci, občas je to tragédie nebo drama. Navíc je to všechno opravdové a neopakovatelné a to mně na tom stále baví.

Veronika: Dobrý den, chtěla bych se zaptat, jak těžké je prosadit se jako sportovní novinář. Děkuji a mnoho úspěchů.

11:37 - **Petr Vichnar:** Dobrý den, je těžké prosadit se jako dobrý sportovní novinář. Těch špatných a podprůměrných je spousta...

Radim: Dobrý den, pane Vichnare, pamatuji si vás ještě z dob, kdy působili pánové komentátoři Kment, Slepíčka, Škorpil nebo Suchánek či BAžant. Vy a pan Bažant jste jako jediní stále ještě u sportovního mikrofonu, čím si to vysvětlujete a víte ještě po tolika letech komentářské práce, co je to tréma? Přeji Vám hodně zdraví a mnoho dalších let profesinálně odvedené práce.

11:39 - **Petr Vichnar:** Dobrý den, ti pánové odešli z různých důvodů. Někteří chtěli, někteří museli. Mně práce v redakci stále baví, je tu parta báječných lidí a snad je za námi vidět kus slušné práce. A co se týče trémy - stále ji cítím, i když zdaleka ne tolik, jako před lety.

Jan Adam: Ahoj Petře. Chodil jsi na základku na Čapajevově nám. v Praze 3?

11:40 - **Petr Vichnar:** Ne, na základku jsem chodil v Praze 1, nám. Curieových.

Hana Knoblauchova-Cervenková: P. Vichnare vzpomínáte na dobu Vasi voj.zakl.sluzby ve Rpetech u Horovic a tím i na navstevy místni zakl.skoly?Obcas jsme si spolu zahráli tenis a prozili spousty legrace.Pak jsme se stratili kazdy ve svem svete a zivote.Ja vsak vzdy mela radost,kdyz jsem Vas videla na Tel.obrazovce a to jeste u hokeje meho oblíbeného sportu.Bohuzel ne casto,nebot jsem zila dlouhy cas mimo nasi republiku.Zdravi Vas(te?)Hanka

11:50 - **Petr Vichnar:** Dobrý den, ahoj, Hanka, tak to je krásná vzpomínka na příjemnou změnu v té vojenské pakárně. Doufám, že se máš dobře. Někdy se ozvi na televizní mail, půjdem na kafe.

ELIŠKA NAVRÁTILOVA: KOLIK UŽ PRACAUJEŠ LET?

11:51 - **Petr Vichnar:** ZAčal jsem v září 1978, takže jsem 30 let v České televizi jako sport'ák.

Roman Neudeker: Dobrý den, dnes jste mi odpověděl ohledně hokejové baráže ELH, že se přenosy vysílat nebudou s tím, že není vysílací čas a peníze. Proč potom vysíláte přenosy s golfu a jiné nesmysli, které myslím zase tolik lidí nezajímají? Myslím si, že hokejová baráž zajímá daleko více lidí, lze soudit i podle návštěv na prvních zápasech v Ústí nad Labem, kdy bylo vyprodáno. Děkuji a doufám, že Váš postoj k baráži se ještě změní a úterní a čtvrteční zápas odvysíláte. S pozdravem Neudeker Roman.

11:55 - **Petr Vichnar:** Dobrý den, v této sezóně jsme odvysílali 68 televizních hokejů pouze z extraligy, to znamená 228 hodin z hokeje. Hokej je tedy daleko nejfrekventovanější sport na obrazovce. Na baráž nám skutečně už nezbývají síly. A musíme vysílat i jiné sporty. Takže se omlouváme...

Ondra Holub: Dobrý den, který sport Vás nevíce baví živě komentovat? Děkuji za odpověď. Pěkný den Ondra

11:56 - **Petr Vichnar:** Dobrý den, vždycky mě nejvíce bavilo komentovat hry - hokej, házenou, basket, volejbal, komentoval jsem i fotbal. Ale i krasobruslení a lyžování.

Michaela: Krásný dobrý den, Petře! Je opravdu radostí poslouchat vaše komentáře v televizi. Leč moje otázka je nespportovní: vím o Vás, že máte rád vážnou hudbu, a speciálně barokní umělce. Proč Vám zrovna hudební období baroka přirostlo nejvíce k srdci? S pozdravem Michaela

12:05 - **Petr Vichnar:** Dobrý den, děkuji za tuhle otázku, ačkoli nevím, jestli na ni dokáže exaktně odpovědět. Z té hudby cítím a beru velkou sílu, klid a harmonii. Neznamená to, že neposlouchám muziku z jiných období a epoch, ale Vivaldi, Telamnn, Mozart, Haydn ci Handel mě vždycky dostanou!

slouka: Pane Vichnare, který sport komentujete nejraději a který naopak moc nemusíte? Víím, že byste to neměl jako profík přiznat, ale zkuste udělat výjimku. Zdravím.

12:08 - **Petr Vichnar:** Dobrý den, nejvíce mě baví sportovní hry počínaje hokejem a konče házenou. Dlouho jsem bojoval s krasobruslením, ale pak jsem mu přišel na chuť. A že by mě něco vysloveně nebavilo, to se mi snad ještě nestalo.

Basket'ák: Jak se může člověk připravit na olympiádu, kde musíte často komentovat sporty, které prostě dobře neznáte nebo nemůžete ani znát. Ostatně, co soudíte o olympiádě v Číně? Má tam být?

12:11 - **Petr Vichnar:** Dobrý den, olympiáda je skutečně akce, která trochu přesahuje kapacitu naší redakce, a tak se stává, že musíme rychle zvládat nové sporty. Já jsem takhle na OH "začínal " např. s vodním slalomem a zápasem. Pomohli odborníci - spolukomentátoři. Dnes jsou to mí dobří přátelé a tyhle sporty mám moc rád. A co se týče Číny: myslím, že rozhodnutí pořádat tam olympijské hry nebylo šťastné a přináší a ještě přinese hodně problémů.

Zdeňka Richterová: Vážený pane Vichnar! Na knižním trhu schází výpravná encyklopedie o krasobruslení! Nechcete se tohoto záslužného úkolu ujat. Jaké máte vzpomínky na vynikajícího Karla Mikysku? Nechce se mi věřit, že by spolupracoval s StB. Nemáte v televizi nějaký zajímavý dokument o této významné osobnosti? Přeji hodně zdraví a děkuji! richterova5@centrum.cz

12:18 - **Petr Vichnar:** Dobrý den, napsat knihu je pro mne posvátná věc. Zatím jsem se k tomu odhodlal jednou - a to ještě pouze jako spoluautor. Myslím, že na knihu takových rozměrů, jakou navrhuje, bych potřeboval hodně času, který se mi zatím nedostává. Na Karla Mykisku vzpomínám jako na velmi silnou osobnost. Byl léta mým šéfredaktorem. Co se týče jeho spolupráce s Stb, o tom nic nevím a nepátrám po tom. Ale opakuji: jako profesioál a profesní vzor je pan Mikyska pro mě dodnes na předních místech. A co se týče dokumentu - bohužel nic podobného v archivu není.

(Chat s Petrem Vichnarem [online]. 2008. Dostupné na www: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/chaty/139-petr-vichnar/?page=1#discussion>)

Seznam použitých termínů a zkratek

BBS – Branky, body, sekundy

BBV – Branky, body, vteřiny

RSČT – Redakce sportu České televize

ČT – Česká televize

MS – mistrovství světa

SP – světový pohár

Jazyk – systém znaků sloužící k výměně a vyrovnání obsahů lidského vědomí, což je dorozumívání a myšlení

Řeč – schopnost člověka využívat jazyk

Mluva – souhrn vyjadřovacích prostředků užívaných v určitém sociálním prostředí

Atribut – neodlučitelná vlastnost, podstatný znak, přívlastek

Syntax – skladba, nauka o vzájemných vztazích skladebných prvků

Carty (crt) – jednotlivé zprávy (zpráva)

TV – televize

Klíčová slova

Česká televize, Petr Vichnar, sport, ČT4, styl a jazyk, stylistika, sémiotická analýza, „Buly, hokej živě“, „Branky, body, sekundy“.

Jméno autora: Bc. Veronika Macková

Obor: Elektronická kultura a sémiotika

Forma studia: prezenční

Název práce: Styl a jazyk sportovního zpravodajství a publicistiky moderátorů a komentátorů České televize (zaměřeno na Petra Vichnara)

Rok: 2012

Počet stran: 103

Počet příloh: 5

Vedoucí práce: Mgr. Filip Poštulka